

ویژه کارکنان بهداشت و درمان

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت

دستور العمل کشوری مراقبت، پیشگیری از حیوان گزیدگی و ماری در انسان

مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

بهمن ۱۴۰۱

مجموعه دستور العمل های کرده بیماری های قابل انتقال بین انسان و حیوان

کد: ۴۰۱۰۰۳

ICDC

<https://icdc.behdasht.gov.ir>

بسمه تعالی

پیشگیری از حیوان گزیدگی و هاری در انسان

انستیتو پاستور ایران
بخش تحقیقات و مرکز رفانس هاری WHO

وزارت بهداشت درمان و آموزش
پزشکی
مرکز مدیریت بیماری های واگیر

• تدوین گروه مؤلفین:

دکتر محمد رضا شیرزادی: وزارت بهداشت و آموزش پزشکی ، مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

دکتر روزبه بشر: انستیتو پاستور ایران، بخش هاری

دکتر فیروزه فرح تاج: انستیتو پاستور ایران، بخش هاری

جمشید پورمظفری: وزارت بهداشت و درمان مرکز مدیریت بیماریهای واگیر ، **معصومه قاسم زاده:** وزارت بهداشت و آموزش پزشکی ، مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

سایر همکاران:

دکتر بهزاد امیری، دکتر محمد زینلی، دکتر محبوبه خاتون قنبری، دکتر سارا دوستی، خانم فرانک قراچورلو

	فهرست:
۳	پیشگیری از هاری در انسان افزایش آگاهی مورد حیوان گزیده و خانواده و جامعه از طریق آموزش
	۵
۶	خطر و پیشگیری از هاری در پی مواجهه با ویروس
۷	مواجهه بدون گزش
۷	تعریف گزش
۷	انواع تماس مواجهه با گزش
۸	ارجاع به بیمارستان
۸	درمان موارد مبتلا به هاری
۹	درمان موضعی زخم
۹	دستورالعمل پیشگیری از هاری در انسان
۱۱	روش های تزریق واکسن هاری
۱۳	واکسیناسیون در افراد با اختلال سیستم ایمنی
۱۳	برنامه‌ی واکسیناسیون در صورت عدم مراجعه‌ی به موقع
۱۴	شکست پیشگیری پس از
۱۴	پیشگیری پس از تماس در افرادی که سابقه واکسیناسیون دارند
۱۴	پیشگیری پیش از مواجهه
۱۶	افراد حساس و در معرض خطر هاری
۲۱	ضمیمه ۱: دستورالعمل سازمان دامپزشکی کشور در خصوص کنترل بیماریها در دام
۳۷	ضمیمه ۲:
۳۸	ضمیمه ۳:

آموزش جامعه جهت پیشگیری حیوان گزیدگی واز هاری

نقش آموزش جامعه در پیشگیری از حیوان گزیدگی و هاری

مهمترین بیماری که توسط گزش منتقل می شود هاری است

تاریخچه بیماری هاری

علائم بیماری در انسان

راه های سرایت بیماری هاری

عامل بیماری

اهمیت بیماری

برای کنترل هاری چه کمکی میتوانم بکنم؟

اقدامات احتیاطی پیشگیرانه برای حمله سگ

توصیه ها هرگز سگ را خشمگین نکنید.

قوانین حیوانات صاحب دار

سرم ضد هاری

لیست مراکز هاری

پیشگیری از هاری در انسان

پیشگفتار:

علیرغم کشف روش‌های درمان بسیاری از بیماری‌هایی که قبلاً درمان‌پذیر نبوده‌اند، هنوز هاری به عنوان یک بیماری کشنده مطرح بوده و اهمیت جهانی خود را حفظ کرده است. با توجه به اینکه بیش از ۱۸ سال از آخرین دستورالعمل حیوان‌گزیدگی و هاری گذشته است تدوین و بازنگری این دستورالعمل از سال ۱۴۰۱ با توجه به آخرین توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت، متون، اطلاعات و مقالات در دسترس در خصوص اپیدمیولوژی و کنترل حیوان‌گزیدگی و هاری در دنیا، خلاصه بیولوژی و ویروس هاری، جدیدترین اطلاعات در مورد واکسن‌ها و سرم ضد هاری و آخرین توصیه‌ها توسط گروه مبارزه با بیماری‌های قابل انتقال از حیوان به انسان، در مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر و کمیته‌ی کشوری حیوان‌گزیدگی و هاری مطرح و مورد بازبینی قرار گرفت.

نقش حیوانات در انتقال هاری

□ حیوانات وحشی

خفاش‌ها در ۴۹ منطقه در دنیا وجود دارند و به عنوان مخازن مهمی برای انتقال هاری به انسان مطرح می‌باشند. انتقال ویروس هاری توسط خفاش‌ها نقش مهمی در بسیاری از کشورهای دنیا دارد. خفاش‌های *silver haired*، *eston pipis trellas*، *lasionycteris noctivagns* و *pipis trellas subflavus* با ویروس هاری مرتبط هستند.

تماس انسان و حیوان اهلی و خفاش‌ها باید کاهش یابد و خفاش‌ها نباید در دسترس افراد آموزش ندیده و غیر واکسینه قرار گیرند یا تحت عنوان حیوان خانگی نگهداری شوند. هر گونه تماس با خفاش نیاز به انجام اقدامات درمان پیشگیری پس از تماس (گروه ۳) دارد.

راکون‌ها، راسو‌ها و روباه‌ها حیوانات گوشتخواری هستند که می‌توانند بالقوه آلوده به ویروس هاری باشند از طرف دیگر تفسیر علائم بالینی در حیوانات وحشی قابل اعتماد نیست، کلیه گزش‌ها در پستانداران وحشی خطرناک است بنابراین کلیه گزش‌ها در حیات وحش بایستی آلوده به ویروس هاری در نظر گرفته شود.

پروفیلاکسی پس از تماس باید به سرعت پس از جراحی توسط پستانداران حیات وحش آغاز شود اگر حیوان برای تشخیص در دسترس باشد و امکان دسترسی به تست‌های تشخیصی آزمایشگاهی موجود باشد و جواب تست آزمایشگاهی بافت مغزی منفی گزارش شود ادامه واکسیناسیون قطع می‌شود.

مغز گوشتخواران وحشی که برای انجام آزمایش‌های تشخیصی در دسترس هستند، باید طی یک مرگ با ترحم (یوتانایز) در کمترین زمان ممکن ارسال شود (بدون اینکه سر حیوان از بین برده شود).

موارد ابتلا به هاری در گرگها، شغال ها، خرس، کفتار، گربه وحشی، سمور، راسو (موش خرما، خدنگ، قاقم)، گورکن، راکون، پلنگ و بسیاری پستانداران وحشی دیگر گزارش شده است لذا هر گونه جراحت توسط این حیوانات بایستی پیشگیری پس از حیوان‌گزیدگی انجام شود حتی در مواردی که فردی در خواب مورد گزش قرار گرفته است بایستی پیشگیری پس از حیوان‌گزیدگی برای آن‌ها انجام شود.

جوندگان مخازن ویروس هاری نیستند. جوندگان کوچک (مثل خرگوش، سنجاب، موش، همستر، خوکچه هندی و موش خانگی) به ندرت به ویروس هاری آلوده اند و انتقال بیماری هاری توسط آنها به انسان مشاهده نشده است.

طی سالهای ۹۶-۱۹۹۰، در نواحی از کشور آمریکا هاری در راکون‌ها مشاهده شد. ۹۳٪ از ۳۷۱ مورد هاری که توسط CDC گزارش شده راکون بوده است.

حیوانات وحشی و هیبریدهای وحشی نباید تحت عنوان حیوانات خانگی نگهداری شده یا در دسترس عموم باشند. انسان‌هایی که با حیوانات وحشی در پارک‌های حیات وحش و موسسات تحقیقاتی در زمینه حیوانات وحشی سر و کار دارند باید در زمینه پیشگیری آموزش دیده و واکسیناسیون قبل از مواجهه انجام شود. حیوان‌گزیدگی مجدد، نیاز به دو دوز تزریق یادآور دارد.

□ سگ‌ها، گربه‌ها و سمورهای اهلی (Ferret)

هر گونه جراحت توسط سگ و گربه بایستی هار‌گزیدگی قلمداد شود و پیشگیری پس از حیوان‌گزیدگی برای آن‌ها صورت گیرد. با توجه به برنامه حذف هاری در حیوانات صاحب‌دار امید است بتوان سابقه واکسیناسیون در حیوانات صاحب‌دار را پیگیری کرد.

واکسیناسیون گربه‌ها در مقایسه با دیگر حیوانات اهلی ممکن است کمتر باشد. کمبود اطلاعات مربوط به قلاده‌گذاری گربه‌ها و رفتار شبانه گربه‌ها، آنها را به عنوان کانون بزرگ خطر تماس با راکون‌ها، راسوها و خفاش‌ها و بخصوص در کشور ما سگ‌ها و روباه‌ها و شغال‌ها قرار داده است. در کشورهای در حال توسعه، سگ‌ها هنوز به عنوان مخزن اصلی و ناقل هاری و افزایش خطر هاری باقی مانده‌اند. در صورت گزش یا خراشیدگی توسط سگ‌ها، گربه‌ها، سمورهای اهلی، اقدامات پیشگیری پس از مواجهه در فردگزیده باید بلافاصله انجام شود. همه سگ‌ها و گربه‌ها تحت عنوان حیوانات خانگی بایستی علیه هاری واکسینه شوند. اگر علائم هاری بروز کرد و امکان قرنطینه مناسب (طبق دستورالعمل سازمان دامپزشکی) وجود نداشت حیوان بایستی با مرگ با ترحم از بین برده شود، و با هماهنگی ادارات دامپزشکی نمونه برداری مناسب انجام و با رعایت دستورالعمل‌ها به آزمایشگاه رفرانس هاری انستیتو پاستور ایران یا سازمان دامپزشکی کشور ارسال می‌شود.

سایر حیوانات اهلی: ابتلا سایر دام‌ها شامل گاو، اسب، الاغ، قاطر، شتر، گوسفند و بز، خوک، گاو میش، لاما به هاری وجود دارد لذا در صورت مواجهه لازم است اقدامات پیشگیری پس از تماس انجام شود و چون طول مدت بروز علائم در آن‌ها با سگ و گربه متفاوت است لذا واکسیناسیون در این افراد به همین دلیل، به طور کامل انجام می‌شود.

افزایش آگاهی مورد حیوان‌گزیده و خانواده و جامعه از طریق آموزش

کنترل و پیشگیری از هاری با آموزش همراه است. بدون درک دقیقی از چگونگی حذف هاری از طریق آموزش جامعه، احتمال کاهش بار هاری بسیار کم می شود. هرچند سویه های مختلف هاری در گونه های متفاوت پستانداران و خفاش در مناطق مختلف جغرافیایی در حال گردش می باشد ولی پیام آموزشی برای پیشگیری، درمان و مدیریت پس از گزش در همه جای دنیا مشابه است.

اولین و مهم ترین پیام آموزشی، برای همه ملیت ها بر روی این نکته متمرکز است که ویروس هاری ایجاد یک بیماری کشنده در انسان و حیوانات می کند و توانایی انتقال از حیوان آلوده به حیوان دیگر وجود دارد. بنابراین برای کنترل و پیشگیری از هاری لازم است این بیماری در حیوانات مخزن مورد توجه قرار گیرد، که یکی از اقدامات واکسیناسیون دوره ای و پایش ایمنی بر علیه هاری تا حذف بیماری می باشد. همچنین تمامی حیوانات مستعد ابتلا به هاری، بویژه سگ و حیوانات خانگی که با انسان در تماس هستند باید واکسینه شوند.

دومین پیام آموزشی، تاکید بر جلوگیری از حیوان گزیدگی است. هر گونه تماس (امکان آلودگی به ویروس هاری) با حیوان در کشورهای اندمیک هاری باید مواجهه با هاری محسوب شده و اقدامات لازم برای پیشگیری پس از مواجهه انجام شود. آموزش نحوه صحیح برخورد با حیوانات لازم است. همچنین افراد مناطق اندمیک لازم است آموزش لازم را برای جلوگیری از مواجهه با حیوانات وحشی و سگ های ولگرد و بی صاحب فرا بگیرند. از این طریق مواجهه ای انسان با حیوان کاسته شده، خطر انتقال هاری کاهش خواهد یافت.

سومین پیام آموزشی، اطلاع رسانی برای دریافت درمان و واکسیناسیون بعد از مواجهه می باشد. در کشورهای اندمیک هاری مانند ایران نیاز است در مناطق شهری، روستایی، مدارس و سربازخانه ها آموزش لازم در رابطه با لزوم مراجعه به مراکز کنترل و پیشگیری هاری در صورت بروز حیوان گزیدگی ارائه شود. هم چنین در گروه های پر خطر واکسیناسیون هاری پیش از تماس انجام شود.

خطر و پیشگیری از هاری در پی مواجهه با ویروس

خطر ابتلا به هاری در پی مواجهه با ویروس به محل آناتومیک گزش، شدت گزش، گونه ای حیوان گزنده و احتمالاً سویه ویروس هاری بستگی دارد. مطالعات منتشر شده، نشانگر آن است که احتمال بروز هاری بالینی در افراد غیر واکسینه به ترتیب زیر می باشد:

- احتمال بروز هاری در افراد غیر واکسینه پس از گزش های شدید و متعدد توسط گوشتخواران بزرگ در ناحیه سر ۵۰ تا ۸۰ درصد گزارش شده است.
- احتمال بروز هاری در افراد غیر واکسینه پس از گزش های شدید و متعدد توسط گوشتخواران بزرگ در ناحیه دست، بازو و انگشتان ۱۵ تا ۴۰ درصد گزارش شده است.
- احتمال بروز هاری در افراد غیر واکسینه پس از گزش های شدید و متعدد توسط گوشتخواران بزرگ در ناحیه پا ۳ تا ۱۰ درصد گزارش شده است.

تعریف گزش

گاهی حیوان گزیدگی در اثر دندان حیوان ایجاد می شود، در واقع حیوان گزیدگی نتیجه‌ی پاره شدن پوست می باشد؛ اما گاهی حیوان گزیدگی در اثر کوفتگی ناشی از فشار بیش از حد بافت ها توسط دندان نیز ایجاد می گردد. گاهی نیز خراش ایجاد می شود.

انواع تماس

همواره دو نوع مواجهه (گزش و غیرگزش) باید در نظر گرفته شود. خطرناک‌ترین و شایع‌ترین مواجهه‌ی هاری درمورد گزش پستانداران وحشی است. مواجهه با هاری هنگامی که ویروس از بزاق یا سایر مواد بالقوه آلوده (برای مثال بافت عصبی) با زخم‌های باز و تازه یا سطوح مخاطی (مواجهه غیرگزش) تماس می‌یابد نیز امکان پذیر است. تماس غیرمستقیم و فعالیت‌هایی نظیر نگهداری یا جابجایی حیوان، تماس خون، ادرار، مدفوع و بزاق با پوست کاملاً سالم^۱ مواجهه محسوب نمی‌شود. مواجهه با خفاش ارزیابی ویژه‌ای نیاز دارد، چون خطر بزرگ‌تری متوجه انسان است؛ چراکه خفاش گزش یا ضایعه‌ی کوچکی ایجاد می‌کند که از دید پنهان می‌ماند. انتقال انسان به انسان در موارد پیوند اعضا یا پیوند بافت ها مشاهده شده است.

مواجهه با گزش

هرگونه نفوذ دندان یا ناخن در پوست، گزش محسوب می‌شود. همه‌ی گزش‌ها بدون توجه به محل یا وسعت، آسیبی بالقوه خطرناک اند. خطر انتقال هاری از نظر گونه‌ی حیوان گزنده، محل گزش و شدت زخم متفاوت است. گرچه خطر انتقال هاری با شدت زخم افزایش می‌یابد، اما این خطر انتقال می‌تواند با حیواناتی مثل خفاش که آسیب‌های کوچکی در مقایسه با آسیب‌های بزرگی که گوشتخواران وارد می‌کنند افزایش یابد.

انواع گزش شامل: خراشیدگی، سوراخ شدگی، کنده شدگی، له شدگی می باشند.

مواجهه بدون گزش

مواجهه با حیوانات، بدون گزش، به ندرت باعث ابتلا به هاری می شود. ولی به دلیل وجود گزارشات بیماری از تماس‌های بدون گزش، لازم است این گونه تماس‌ها نیز بررسی و در صورت لزوم پیشگیری پس از تماس انجام شود.

در انواع مواجهه‌ی بدون گزش، بیشترین خطر، مربوط به تنفس میزان زیاد ویروس می باشد. در موارد پیوند اعضا نیز امکان ابتلا به هاری وجود دارد لذا، از فرد مشکوک به هاری نباید اهدا عضو انجام شود.

آلودگی زخم‌های باز یا ساییدگی (شامل خراش) یا آلودگی سطوح مخاطی با بزاق یا دیگر مواد عفونی (به عنوان مثال بافت عصبی) از حیوان هار نیز مواجهه‌ی بدون گزش محسوب می‌شود.

^۱ پوست بدون هیچگونه روزنه‌ی باز، پوسته پوسته یا جراحت، حتی در گوشه‌ی ناخن، کف دست و ...

نکته‌ی قابل توجه: در حال حاضر مراقبین بیمار هار که از وسایل حفاظت فردی به طور کامل استفاده کرده‌اند، نیازی به دریافت پروفیلاکسی پس از مواجهه ندارند، مگر اینکه ثابت شود مورد گزش قرار گرفته‌اند یا تماس مستقیم با بافت‌های آلوده یا مخاطی وجود داشته یا اینکه بزاق آلوده با پوست غیرسالم، مخاط یا بافت عصبی وی تماس پیدا کرده باشد.

رعایت دستورالعمل استاندارد کنترل عفونت بیمارستانی نیاز به پروفیلاکسی پس از مواجهه را به حداقل می‌رساند. به ویژه در زمان تماس با بیمار هار به خصوص هنگام انتوباسیون و ساکشن بیمار همه کارکنان باید مجهز به ماسک، عینک، دستکش باشند. در موارد اورژانسی که پرسنل درمانی بدون استفاده از وسایل حفاظت فردی اقدام به عملیات احیا بر روی فرد مبتلا به هاری می‌نمایند پروفیلاکسی پس از تماس حتما انجام می‌شود.

ارجاع به بیمارستان

در برخی موارد به دلیل نیاز به انجام اقدامات و مراقبت‌های خاص لازم است بیمار به بیمارستان ارجاع داده شود که شامل موارد زیر می‌باشند:

- خونریزی غیر قابل کنترل
- کاهش فشارخون (فشار خون سیستولیک کمتر از ۱۰۰ میلی‌متر جیوه) یا کاهش فشار خون وضعیتی
- خواب‌آلودگی و اختلال هوشیاری به دلیل صدمه یا ضربه به سر
- احتمال شکستگی استخوان
- احتمال پارگی عضله و عصب
- نیاز به دبریدمان وسیع
- نیاز به تزریق سرم ضد هاری در بیهوشی
- احتمال صدمه به اعضا خاص مانند چشم، صدمه شدید به صورت و قفسه سینه و شکم و
- به صلاحدید بهورز و کارشناس مراقب سلامت و یا پزشک در صورت لزوم بیمار به بیمارستان ارجاع گردد
- در موارد فوق حتی الامکان شستشو داده شود و تزریق سرم و واکسن در بیمارستان انجام گیرد.
- حتی الامکان از بخیه زدن خودداری گردد مگر با صلاحدید پزشک متخصص و در شرایط ویژه ضمنا در این چنین موارد حتما قبل از سرم ضد هاری در زخم تزریق گردد و بخیه شل زده شود .

در صورت لزوم در طی واکسیناسیون (مانند حساسیت به واکسن) بیمار به بیمارستان ارجاع گردد.

درمان موارد مبتلا به هاری

درمان مؤثر برای موارد مبتلا به هاری وجود ندارد؛ ولی یک دستورالعمل به نام میلوآکی^۱ برای درمان موارد مبتلا پیشنهاد شده است. اولین موردی که با این دستورالعمل تحت درمان قرار گرفت یک دختر ۱۵ ساله است که یک ماه قبل از بروز علائم بیماری توسط خفاش مورد گزش قرار گرفته بود. وی با این روش بهبود یافت. این بیمار با علائم تب، ضعف، تحریک پذیری، حرکات غیرارادی در اندام‌ها و اختلال تکلم مراجعه کرد. بیمار با دوز بالای میدازولام و کتامین تحت درمان قرار گرفت. داروهای ضدویروسی شامل ریبویرین و آمانتادین نیز تجویز شد. چون قبلاً واکنش ایمنی در سرم و مایع مغزی نخاعی وجود داشت واکسن و ایمونوگلوبولین تجویز نشد. بیمار پس از ۷۶ روز با علائم دایم حرکات کره‌ای و غیرطبیعی و پرشی، از بیمارستان ترخیص شد. ۲۷ ماه پس از آن بیمار وارد دانشگاه شد و به طور عادی به زندگی روزانه ادامه داد و فقط عوارض خفیف عصبی به جای مانده بود. تاکنون فقط چند مورد تحت درمان فوق قرار گرفتند و بهبودی پیدا کرده‌اند اما اغلب موارد درمان شده فوت کرده‌اند. تا داده‌های بیشتری به دست نیامده هنوز درمان فوق به طور معمول توصیه نمی‌شود.

علیرغم مراقبت‌های شدید، میزان کشندگی هاری ۱۰۰٪ است و بیماران طی چند روز تا چند هفته پس از شروع بیماری فوت می‌کنند. از سال ۲۰۰۴ فقط ۳ مورد بهبود یافته گزارش شده است. همه‌ی آن‌ها در هنگام بروز علائم، در سرم و مایع مغزی نخاعی دارای آنتی‌بادی اختصاصی هاری بوده‌اند؛ ولی آنتی‌ژن‌های ویروسی یا RNA شناسایی نشده است. برای اقدامات درمانی در آینده، شناخت بهتر بیماری‌زایی ویروس، اثر داروهای ضد ویروسی و تجربه بر روی حیوانات آزمایشگاهی لازم است.

دستورالعمل پیشگیری از هاری در انسان

هاری بیشترین میزان کشندگی را در بین بیماری‌های عفونی دارد. وقتی علائم بالینی بیماری آغاز می‌شود درمان موثری برای هاری وجود ندارد.

درمان پیشگیری هاری، به منظور جلوگیری از ورود ویروس به سیستم اعصاب مرکزی که منجر به مرگ می‌شود انجام می‌شود. این اقدامات به ترتیب عبارتند از:

۱. درمان موضعی زخم بلافاصله پس از وقوع مواجهه

۲. تزریق واکسن هاری موثر بر اساس معیارهای سازمان بهداشت جهانی

۳. استفاده از سرم ایمونوگلوبولین هاری در صورتی که نیاز باشد

درمان پیشگیری موثر بلافاصله پس از وقوع مواجهه می‌تواند از بروز علائم بالینی و مرگ ممانعت کند.

درمان موضعی زخم

بایستی بیمار کاملاً معاینه شده و همه زخم‌ها شناسایی گردد، مشاهده شده گاهی به خراشیدگی‌ها و زخم‌های کوچک توجه نشده که این امر ممکن است موجب ابتلا به هاری گردد. درمان زخم شامل کمک‌های اولیه‌ای است که درمورد زخم‌ها به مدت ۱۵ الی ۲۰ دقیقه برای هر زخم توسط فرد درمانگر بایستی انجام شود، شامل شستشوی

کامل با آب و صابون یا سایر شوینده ها و مقدار زیادی آب پرفشار میباشد، سپس توسط پویدین آیوداین (بتادین) و یا سایر ترکیبات از بین برنده ویروس، زخم ها ضد عفونی می شوند. قابل توجه اینکه هر زخم بایستی حداقل ۱۵ دقیقه شسته شود و موارد مبتلا به هاری به دلیل عدم توجه کافی به شستشوی کامل همه زخم ها گزارش شده و بخصوص به زخم های کوچک و سایر مناطق باید توجه ویژه شود.

تزریق واکسن هاری

جدول ۱- انواع مواجهه و درمان های توصیه شده

طبقة بندی انواع مواجهه با حیوان مشکوک به هاری	اقدامات درمانی پس از مواجهه
گروه I: لمس کردن یا غذا دادن به حیوان، لیسیدن پوست سالم توسط حیوان	شستشوی محل
گروه II: گازگرفتن پوست، خراشیدگی کوچک و کم، ساییدگی بدون خونریزی	درمان موضعی زخم ها و تزریق فوری واکسن
گروه III: گزیدگی و خراشیدگی های منفرد و یا متعدد عمیق پوست که حداقل خون دیده شود، لیسیدن پوست آسیب دیده (زخم قبلی)، آلوده شدن غشاهای مخاطی با بزاق حیوان مشکوک، مواجهه با خفاش، گزش یا خراشیدگی با خفاش، جراحت در سر و صورت، گردن، دست (مچ دست تا نوک انگشتان)، اندام تناسلی* هر نوع حیوان گزیدگی در افراد زیر بدون توجه به سابقه واکسیناسیون آن ها: افراد با اختلالات سیستم ایمنی و افراد در تماس با حیوان محتمل و یا قطعی هاری	درمان موضعی زخم ها تزریق فوری واکسن و سرم ضد هاری

روش های تزریق واکسن هاری

الف) روش های تزریق داخل عضلانی واکسن هاری:

۱. بر اساس آخرین توصیه سازمان جهانی بهداشت (۲۰۱۸) روش چهار نوبت و چهار تزریق مورد تایید و توصیه قرار گرفته است. در ایران نیز این روش مورد تایید کمیته کشوری هاری می باشد و شامل یک تزریق عضلانی واکسن در روزهای ۰، ۳، ۷، ۱۴ در داخل عضله ی دلتوئید می باشد.

۲. روش خلاصه شده ی چندجایی: بر اساس آخرین توصیه سازمان بهداشت جهانی (۲۰۱۸) این روش مورد تایید و توصیه قرار گرفته است. در ایران نیز این روش مورد تایید کمیته کشوری می باشد. این روش شامل ۳ نوبت و ۴ تزریق عضلانی (دلتوئید) به صورت ۱-۱-۲ نمایش داده می شود، بدین معنی که در روز اول مراجعه (روز صفر)، دو تزریق واکسن، یکی در عضله دلتوئید دست چپ و دیگری در عضله دلتوئید دست راست تزریق می گردد. سپس یک تزریق عضلانی واکسن در روز ۷ و بالاخره تزریق عضلانی آخر واکسن در روز ۲۱ تزریق خواهد شد. در صورت زنده ماندن سگ یا گربه مهاجم نوبت سوم (تزریق چهارم، روز ۲۱) تجویز نمی شود. روش ۱-۱-۲ یک پاسخ تولید پادتن زودرسی را به سیستم ایمنی بدن القاء می نماید.

نکات مهم:

- آموزش فرد حیوان گزیده و خانواده او به منظور مراجعه به موقع برای ادامه واکسیناسیون بسیار مهم می باشد. و خطر ابتلا به هاری در صورت عدم تکمیل به موقع نوبت های واکسن وجود دارد.
- درمورد کودکان کمتر از ۲ سال واکسن در قسمت قدامی خارجی ناحیه فوقانی عضله ی چهارسر ران تزریق می گردد.

❖ هرگز نبایستی واکسن هاری را در عضله سربین (عضله باسن) تزریق نمود.

- در صورت نیاز همزمان به تزریق واکسن هاری، با در نظر گرفتن وضعیت ایمنی بیمار علیه کزاز، بایستی از واکسن کزاز و یا سرم ضدکزاز نیز در بیماران حیوان گزیده استفاده نمود.
- در صورت تزریق سرم در زخم دست، واکسنی که باید در آن دست تزریق شود در قسمت قدامی خارجی ناحیه فوقانی عضله ی چهارسر ران تزریق می شود.
- دقت شود واکسن و سرم در یک عضو تزریق نشود.
- تزریق عضلانی شامل یک تزریق محتویات کامل ویال واکسن می باشد.
- در صورت سالم ماندن سگ یا گربه گزنده به مدت ۱۰ روز تزریق نوبت سوم واکسن در روز ۲۱ در روش ۱-۱-۲ و نوبت چهارم (روز ۱۴) در روش چهار نوبت انجام نمی شود.

ب) روش تزریق داخل میان پوستی (اینترادرمال) واکسن:

در آخرین نشریه سازمان بهداشت جهانی در سال ۲۰۱۸ فقط سه نوبت در روزهای صفر، ۳، و ۷ و هر نوبت ۲ تزریق در دو اندام مختلف که سرم تزریق نگردیده است را تایید کرده است که در ایران نیز این روش مورد تایید و استفاده قرار می گیرد.

در روش اینترادرمال مقدار ۰ / ۱ میلی لیتر از واکسن مورد تایید را به صورت داخل میان پوستی تزریق می گردد. در هر تزریق اینترادرمال از یک سرنگ جدید استفاده شود.

پس از حل نمودن واکسن، واکسن باقیمانده در ویال را با رعایت شرایط استریل می توان به مدت ۸-۶ ساعت، در دمای ۲ تا ۸ درجه سانتی گراد در یخچال نگهداری نمود و مورد استفاده قرار داد.

واکسن تجویز شده در روش اینترادرمال و سرم در یک عضو نباید تزریق شود و تزریق واکسن به صورت اینترادرمال در قسمت قدامی خارجی ناحیه فوقانی عضله چهار سر ران تزریق می شود. دقت شود باقیمانده سرم در باسن این ران تزریق نشود.

ج) روش تزریق توام واکسن و سرم ضد هاری (ایمونوگلوبولین):

تزریق همزمان واکسن و سرم در مورد زخم های گروه III کاربرد دارد. ایمونوگلوبولین با منشاء انسانی در اطراف و داخل زخم ها به طور عمقی تزریق می شود. در صورت نیاز حداکثر میزان تزریق ایمونوگلوبولین ۲۰ واحد بین المللی به ازاء هر کیلوگرم وزن بدن می باشد. توجه داشته باشید که بعد از تزریق سرم در اطراف و داخل زخم ها نیاز نیست اضافه آن در ناحیه سرین تزریق شود. در موارد وجود جراحات شدید می توان سرم را با مقدار ذکر شده با حجم مساوی با نرمال سالین رقیق کرد.

در صورت در دسترس نبودن سرم ضد هاری، نباید شستشوی کامل و واکسیناسیون را به تعویق انداخت. و سرم را می توان تا یک هفته پس از شروع واکسیناسیون (اولین واکسن تزریق شده) تزریق نمود.

مهم:

- ❖ در صورت انجام دو تزریق واکسن در یک نوبت محل دو تزریق باید در دو عضو متفاوت باشند.
- ❖ در صورت تزریق سرم در دست، واکسنی که باید در آن دست تزریق شود در قسمت قدام ران تزریق می شود.

در صورت تاخیر در برنامه واکسیناسیون در شروع ویا در طی برنامه، در هر موقع که فرد مراجعه کرد برنامه واکسیناسیون طبق زمانبندی قبلی ادامه پیدا می کند.

در شروع واکسیناسیون پس از مواجهه بایستی وضعیت واکسیناسیون حیوان گزنده، در نظر گرفته شود. در صورت داشتن سابقه واکسیناسیون در سگ یا گربه گزنده اقدامات واکسیناسیون فرد طبق معمول انجام می شود.

چنانچه حیوان گزنده سگ و یا گربه باشد، اگر این حیوانات در دسترس بوده پس از پایش ۱۰ روزه، سالم باقی ماندند، بایستی واکسیناسیون پس از مواجهه افراد، متوقف و در غیر اینصورت، واکسیناسیون می بایست کامل گردد؛ ضمناً در طول این مدت با هماهنگی ادارات دامپزشکی، نمونه‌ی مغز حیوان مرده جهت تایید هاری، آزمایش شود و در صورت منفی شدن آزمایش نهایی تشخیص هاری، بایستی واکسیناسیون ضدهاری نیز متوقف گردد.

واکسیناسیون در افراد با اختلال سیستم ایمنی

در افراد با اختلال سیستم ایمنی ارثی و یا اکتسابی (مانند افراد آلوده به HIV که تحت درمان داروهای رتروویروس نیستند یا تحت درمان هستند ولی تعداد سلول های CD4 آن ها در سنین مساوی یا بیشتر از ۵ سال، بیش از ۲۰۰ سلول در میلیمتر مربع می باشد و یا در کمتر از ۵ سال درصد CD4 بیشتر از ۲۵ درصد می باشد) و یا داروهای سرکوب سیستم ایمنی و ضد سرطان مصرف می کنند، و این افراد مواجهه نوع II و نوع III داشته اند درمان پیشگیری شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- شستشوی کامل همه زخم ها حداقل ۱۵ دقیقه برای هر ضایعه انجام می شود
- ۲- حتی در صورت وجود سابقه واکسیناسیون، واکسیناسیون کامل هاری انجام می شود
- ۳- در همه موارد (مواجهه نوع II و III) سرم ضد هاری در اطراف ضایعه تزریق می شود

در این افراد که مواجهه متعدد داشته اند و واکسیناسیون قبلی تزریق شده است. ۲ تا ۴ هفته بعد از تزریق اول واکسن فعلی، آنتی بادی بررسی و در صورت کافی بودن آنتی بادی (۰/۵ واحد بین المللی) از ادامه واکسن خودداری گردد.

برنامه‌ی واکسیناسیون در صورت عدم مراجعه‌ی به موقع

جامعه را بایستی به طور دقیق آموزش داد تا بلافاصله پس از حیوان گزیدگی مراجعه نمایند،

تاخیر در برنامه واکسیناسیون و نوبت های بعدی نیاز به آغاز مجدد واکسیناسیون ندارد. برای تغییرات که در برنامه واکسیناسیون اتفاق می افتد، واکسیناسیون طبق برنامه زمانبندی قبلی ادامه می یابد به طوری که بیمار در برنامه قرار گیرد. برای مثال، اگر بیمار تزریق روز سوم را از دست داد و در روز ۱۰ مراجعه کرد، تزریق روز سوم باید تجویز و برنامه ادامه یابد و فاصله های زمانی طبق برنامه زمان بندی شده رعایت می شود.

اگر نوبت روز اول را با تاخیر بیش از ۲۴ ساعت مراجعه کرد نیاز به افزایش تزریق در روش سه نوبت و ۴ تزریق عضلانی یا اینترادرمال وجود ندارد.

شکست پیشگیری پس از مواجهه

تاکنون شکست پیشگیری پس از مواجهه با واکسن های کشت سلولی و سرم ضد هاری که تزریق می گردد اتفاق نیفتاده است؛ ولی شکست در موارد زیر رخ داده است:

- برنامه پیشگیری پس از مواجهه با تاخیر انجام شده است
- میزان کمتری سرم ضد هاری در اطراف و داخل ضایعه تجویز شده است
- شستشو و ضد عفونی کردن تمام جراحات فرد حیوان گزیده به میزان کافی انجام نشده است
- تلقیح واکسن در عضوی که سرم تزریق شده است.
- واکسن هاری در عضله دلتوئید تزریق نشده است (به عنوان مثال واکسن در ناحیه باسن تجویز شده باشد)
- تلقیح ویروس پس از گزش به روی عصب

تاخیرهای طولانی بین زمان گزش و آغاز پیشگیری بسیار مهم است به خصوص در مورد زخم های شدید در ناحیه سر و گردن؛ چراکه ممکن است ویروس از این نواحی به سرعت از طریق نوروتروپیسیم به سیستم عصبی راه یابد.

پیشگیری پس از تماس در افرادی که سابقه واکسیناسیون دارند

در صورت مواجهه افرادی که سابقه واکسیناسیون پس از تماس (سه نوبت و چهار تزریق عضلانی، ۵ نوبت عضلانی (روش قدیم) ، ۳ نوبت اینترادرمال ، ۴ نوبت عضلانی) دارند و کمتر از ۳ ماه از آخرین تزریق واکسن گذشته است فقط شستشو هر ضایعه به مدت حداقل ۱۵ دقیقه و ضد عفونی محل های جراحی ها انجام می شود. در صورتی که فردی در روند واکسیناسیون مورد گزش مجدد قرار گرفت همان واکسیناسیون قبلی ادامه می یابد. پیشگیری پس از تماس در افرادی که سابقه واکسیناسیون دارند طبق جدول زیر انجام می شود:

جدول پیشگیری پس از تماس در افرادی که سابقه واکسیناسیون دارند

بیشتر از ۳ ماه از آخرین واکسن تزریق شده گذشته است	کمتر از ۳ ماه از آخرین واکسن تزریق شده گذشته است	روش قبلی واکسیناسیون انجام شده	
شستشوی همه جراحات حداقل ۱۵ دقیقه برای هر ضایعه یک تزریق عضلانی واکسن در روزهای صفر و ۳ ، یا یک تزریق اینترادرمال در روزهای صفر و ۳	شستشوی همه جراحات حداقل ۱۵ دقیقه برای هر ضایعه	سه نوبت و چهار تزریق عضلانی (در روز صفر ۲ تزریق ، روز ۷ یک تزریق و روز ۲۱ یک تزریق)	درمان پیشگیری پس از تماس کامل انجام شده است
		۴ نوبت عضلانی (یک تزریق در روزهای صفر، ۳، ۷ و ۱۴)	
		سه نوبت اینترادرمال (دو تزریق در روزهای صفر، ۳ و ۷)	

	۵ نوبت عضلانی (روش قدیم) (روزهای صفر، ۳، ۷، ۱۴ و ۲۸)	
شستشوی همه جراحات حداقل ۱۵ دقیقه برای هر ضایعه یک تزریق عضلانی واکسن در روزهای صفر و ۳، یا یک تزریق اینترادرمال در روزهای صفر و ۳	۲ نوبت عضلانی (در روز صفر ۲ تزریق و روز ۷ یک تزریق)	درمان پیشگیری پس از تماس غیر کامل انجام شده است
	۳ نوبت عضلانی (یک تزریق در روزهای صفر، ۳ و ۷)	
	۲ نوبت عضلانی (یک تزریق در روز صفر و یک تزریق در روز ۷)	پیشگیری پیش از تماس انجام شده است
	۲ نوبت اینترادرمال شامل ۲ تزریق در روز صفر و ۲ تزریق در روز ۷)	
در صورت تاخیر در نوبت های واکسیناسیون ادامه واکسیناسیون طبق زمانبندی قبلی صورت می گیرد		
در افرادی که حد اقل دارای دو نوبت سابقه واکسیناسیون دارند و اختلال ایمنی ندارد سرم ضد هاری تزریق نمی شود.		

پیشگیری پیش از مواجهه

واکسیناسیون پیش از مواجهه، ایمنی بدن را نسبت به هاری افزایش می دهد و در صورت بروز مواجهه، مدیریت پیشگیری ساده تر خواهد بود، این افراد نیازی به تزریق سرم ندارند. بعلاوه درمان پیشگیرانه باعث حفاظت فرد در مورد موارد مواجهه‌ی نامشخص می باشد.

اهداف واکسیناسیون پیش از مواجهه:

۱- گرچه با واکسیناسیون پیش از مواجهه، سایر اقدامات مورد نیاز پس از گزش حذف نمی شود ولی با حذف تزریق سرم ضد هاری و کاهش تعداد تزریقات، اقدامات پیشگیری را ساده می کند. این موضوع به ویژه برای افراد در معرض خطر هاری در مناطقی که امکانات ایمن سازی در دسترس نبوده یا کامل نیست، یا فراورده های بیولوژیک قابل اطمینان (واکسن های نسجی) موجود نیست، اهمیت دارد.

۲- واکسیناسیون پیش از مواجهه، باعث ایجاد ایمنی نسبی می شود و ممکن است برای افرادی که پیشگیری پس از تماس را با تاخیر انجام می دهند موثر باشد.

واکسیناسیون پیش از مواجهه، برای افراد پرخطر که ممکن است تماس های غیر قابل مشخصی داشته باشند به کار می رود. از جمله این افراد، دامپزشکان و کارکنان مراکز دامپزشکی، مربی های حیوانات، غارنوردان و . . . ، کارکنان مراکز تحقیقاتی در زمینه هاری و کارکنان این آزمایشگاه ها، مراکز تولید واکسن هاری، پرسنل مشاغلی که در مراکز پرورش گونه های در معرض انقراض فعالیت دارند، و یا تماس های مکرر با حیوانات اهلی یا حیوانات وحشی،

خفاش ، راکون ، گربه ، راسو ، خدنگ و سگ دارند همچنین مسافریین بین المللی که به مناطق آندمیک که واکسن و ایمونوگلوبولین هاری در دسترس نیست و در معرض خطر هستند سفر می کنند؛ مانند مسافریین جنگل های آمازون به دلیل وجود خفاش های خونخوار، این موضوع به خصوص برای کودکان حائز اهمیت است. واکسیناسیون پیش از مواجهه، برای مسافرینی که به مناطق غیرآندمیک سفر می کنند توصیه نمی شود. در این موارد آموزش در خصوص پیشگیری از حیوان گزیدگی اهمیت بیشتری دارد.

افراد حساس و در معرض خطر هاری

دامپزشکان و دانشجویان دامپزشکی، کارکنان مراکز درمان پیشگیری هاری، پرسنل و دانشجویان آزمایشگاه های تشخیصی و تحقیقاتی هاری، کارکنان مراکز تولید واکسن هاری، محیط بانان، جنگل بانان، کوه و صخره نوردان، غارنوردان، طبیعت گردان، آتشنشانان، پاکبانان و ... افرادی هستند که نسبت به سایر اعضای جامعه در معرض خطر بالاتری جهت ابتلا به هاری می باشند.

این افراد قبل از شروع به کار در این مراکز، ملزم به دریافت واکسیناسیون پیشگیرانه پیش از مواجهه می باشند. سطح پادتن اختصاصی علیه ویروس هاری به میزان بالاتر از ۰/۵ واحد بین المللی به ازای هر میلی لیتر سرم خون، می تواند افراد را در مقابل ابتلا به هاری محافظت نماید. لازم است این افراد سالانه سطح پادتن خود را بررسی و در صورت نیاز یک دوز واکسن یادآور دریافت نمایند.

در کشورهایی که بیماری هاری در جوامع حیوانی آندمیک است، افراد در معرض خطر بالا، باید آموزش های لازم در ارتباط با نزدیک شدن و غذا دادن به حیوانات و خطرات ناشی از آن را دریافت نمایند.

اغلب خفاش ها در مناطق تاریک و غارها زندگی می کنند. خفاش های آلوده به ویروس هاری، برای مدت طولانی آلوده می مانند و ویروس را از طریق مدفوع دفع می کنند. بنابراین مدفوع خفاش در محل زندگی آنها (غارها) انباشته می شود و تنفس هوای این محل حتی بدون گزش خفاش می تواند باعث ابتلا به هاری شود؛ لذا لازم است واکسیناسیون پس از مواجهه هاری را دریافت نمایند. در جوامعی مانند کشورهای قاره ی آمریکا، که هاری ناشی از خفاش وجود دارد، غارنوردان آموزش های لازم را دریافت می نمایند. خفاش خونخوار (ومپایر) خاص قاره ی آمریکا می باشد و میزبان گونه خاص ویروس هاری است که می تواند انسان و سایر پستانداران را به بیماری هاری آلوده کند و باعث مرگ شود. اگر چه در ایران تاکنون از وجود خفاش آلوده به هاری گزارشی دریافت نشده است؛ با این حال نیاز است در صورت بروز مواجهه با خفاش، واکسیناسیون علیه هاری را دریافت دارند.

واکسیناسیون پیش از مواجهه

بر اساس آخرین توصیه سازمان بهداشت جهانی واکسیناسیون جهت درمان قبل از مواجهه شامل ۲ نوبت دریافت واکسن می باشد که به دو صورت داخل عضلانی یا اینترادرمال می تواند انجام شود. واکسیناسیون در ایران، اغلب به

صورت داخل عضلانی، در عضله‌ی دلتوئید بازو انجام می‌شود. در صورت انجام واکسیناسیون پیش از مواجهه، واکسن کشت سلولی به طور عضلانی (۲ نوبت) یا دو نوبت اینترادرمال (هر نوبت ۲ تزریق) در روزهای صفر و ۷ تزریق می‌شود.

تزریق‌های یادآور پس از واکسیناسیون پیش از مواجهه

دوزهای یادآور دوره‌ای برای افرادی که در مناطق اندمیک زندگی می‌کنند، همچنین مسافران مناطق اندمیک که قبلاً درمان پیش یا پس از مواجهه دریافت کرده‌اند ضروری نیست. فقط افرادی که به واسطه شغل خود در معرض خطر دائمی یا متناوب ابتلا به هاری قرار دارند نیاز است دوزهای یادآور واکسن هاری را حتی در صورت عدم وجود مواجهه‌ی مشخص، دریافت نمایند. در صورت امکان تعیین تیتراژ پادتن خنثی‌کننده در فرد، تزریق واکسن یادآور توصیه می‌شود.

افرادی که در آزمایشگاه‌های تحقیقاتی، بر روی ویروس هاری یا تولید واکسن کار می‌کنند، گروه در معرض خطر دائمی^۳ بوده، در معرض بیشترین خطر می‌باشند. این افراد باید هر ۶ ماه از نظر پادتن خنثی‌کننده، بررسی شوند و در صورت پایین بودن پادتن خنثی‌کننده^۴ در سرم (زیر نیم واحد بین‌المللی) باید یک دوز یادآور واکسن دریافت کنند.

واکسیناسیون پیشنهاد شده توسط سازمان جهانی بهداشت برای پیشگیری قبل از مواجهه در جدول زیر ارائه شده است. از آنجایی که حافظه‌ی ایمنولوژیک ایجاد شده توسط واکسن هاری در اکثر افراد تا سال‌ها وجود دارد، واکسن یادآور بر اساس خطر در معرض قرار گرفتن فرد توصیه می‌شود.

جدول ۲- برنامه واکسیناسیون برای پیشگیری قبل از مواجهه

نوبت واکسیناسیون	نحوه تزریق	تعداد تزریق
مراجعه اول	یک تزریق داخل عضله یا دو تزریق اینترادرمال	در روزهای صفر*، ۷

^۳Continuous
^۴Neutralizing

یادآور**	داخل عضله یا اینترادرمال	یک تزریق
----------	-----------------------------	----------

* روز صفر، روزی است که بیمار اولین تزریق واکسن را دریافت کرده است.

**درخصوص افرادی که در معرض خطر دائمی (کارکنان آزمایشگاه که با ویروس هاری کار می کنند) هستند باید هر ۶ ماه یکبار سطح آنتی بادی خنثی کننده‌ی آنان را اندازه‌گیری کنند؛

بارداری

به دلیل خطر ابتلا به هاری، حاملگی دلیل منع واکسیناسیون و تزریق سرم پس از مواجهه نمی باشد.

حساسیت‌ها

واکسیناسیون فردی که سابقه‌ی حساسیت شدید به واکسن هاری یا اجزای واکسن هاری دارد، احتیاط خاصی نیاز دارد. برای فردی که با دوزهای اولیه دچار حساسیت می شود، ترجیحاً از واکسن دیگری استفاده شود یا اینکه دوزهای بعدی واکسن در بیمارستان تزریق گردد.

نکات مهم

- پس از بروز علائم کلینیکی هاری، درمان موثر ضد ویروسی وجود ندارد.
- اغلب بیماران مبتلا به هاری طی چند روز، یا حداکثر ۲ هفته بعد از کما می‌میرند.
- در سراسر جهان، سالانه بیش از ۱۰ میلیون نفر، واکسیناسیون بعد از تماس برای هاری دریافت می‌کنند.
- اقدام درمانی پس از گزش توسط حیوان مشکوک به هاری و ایجاد خراش یا زخم، شستن و ضدعفونی کردن محل گزش بدون بخیه نمودن آن می‌باشد.
- پیشگیری بعد از تماس بعد از شستشو و ضد عفونی کردن شامل تزریق فوری سرم و واکسن طبق دستورالعمل کشوری است.
- اندیکاسیون برای واکسیناسیون پس از قرار گرفتن در معرض با یا بدون ایمونوگلوبولین هاری بستگی به نوع تماس با حیوانات هار دارد.
- در افرادی که قبلاً علیه بیماری هاری واکسینه نشده‌اند و دچار زخم باز در اثر گزش حیوان مشکوک به هاری شده‌اند، واکسیناسیون پس از مواجهه، شامل استفاده از سرم ضد هاری (آنتی‌بادی‌های غیر فعال HRIG)^۵ و واکسن تاکید می‌شود (صرف نظر از فاصله زمانی بین در معرض قرار گرفتن و شروع درمان).

^۵human rabies immune globulin

- در ایران که از نظر هاری کشوری اندمیک است، گزش توسط هر پستاندار، بایستی به عنوان هارگزیدگی در نظر گرفته می شود و بایستی اقدامات پیشگیری بعد از مواجهه برای آن ها انجام شود.
- باید افرادی که قبلاً واکسینه شده اند و مجدداً مورد گزش قرار می گیرند طبق دستورالعمل فقط واکسن دریافت نمایند.
- پیشگیری قبل از تماس بایستی برای گروه های با خطر بالا شامل دامپزشکان، جنگل بانان، آتش نشان ها و کارکنان مراکز درمان پیشگیری هاری و ... انجام شود.

روش نمونه گیری از بیمار مشکوک به هاری:

الف) نمونه گیری قبل از مرگ:

- نمونه بزاق:

- از بیمار، با استفاده از دستکش و رعایت تمام موارد ایمنی، با استفاده از پمپت پاستور پلاستیکی سه نمونه بزاق هر کدام به میزان ۰/۵ تا ۱ میلی لیتر به فاصله زمانی سه تا شش ساعت گرفته می شود و درون یک ظرف کاملاً در بسته تمیز (فالكون، لوله آزمایش یا کرایوتیوب) بدون هیچ ماده نگهدارنده و با رعایت زنجیره دمایی سرد به آزمایشگاه انتقال داده می شود. آسپیراسیون تراشه و خلط برای آزمایش هاری مناسب نیست.

- بیوپسی پوست گردن:

- یک نمونه نسبتاً ضخیم پوست به قطر ۵ تا ۶ میلی متر بایستی از ناحیه خلفی گردن در قسمت حدفاصل رویش مو گرفته شود.
- نمونه بیوپسی پوست بایستی حداقل حاوی ۱۰ عدد فولیکول مو با عمق مناسب باشد که شامل اعصاب پوستی در قاعده فولیکول ها است. بیوپسی های تهیه شده را بایستی روی یک قطعه کوچک گاز استریل مرطوب شده با سرم فیزیولوژی گذاشت و این مجموعه را درون یک ظرف انتقال کاملاً در بسته قرار داد و با حفظ زنجیره سرما ارسال نمود.
- نمونه ها با رعایت زنجیره سرما در اولین فرصت ارسال گردد در غیر این صورت حداکثر در طی ۴۸ ساعت پس از نمونه گیری به انستیتو پاستور ارسال گردد

ب) نمونه گیری پس از مرگ:

- نمونه مغز:

- با هماهنگی پزشکی قانونی نمونه گیری از مغز پس از مرگ انجام و در لوله آزمایش یا ظرف مناسب، تمیز دارای گلسیرین مایع با رعایت زنجیره سرما در اولین فرصت ارسال گردد در غیر اینصورت حداکثر در طی ۴۸ ساعت پس از نمونه گیری به انستیتو پاستور ارسال گردد
- تشخیص پس از مرگ به طور قطعی برای تأیید بیماری هاری در حیوانات و انسان بر روی نمونه مغز انجام می‌شود. اگر آزمایشگاه مرجع ملی نتواند با نمونه قبل از مرگ هاری را تأیید کند، نمونه مغز پس از مرگ باید برای تأیید تشخیص به آزمایشگاه مرجع ارسال شود. تست آنتی‌بادی فلورسنت مستقیم (DFA) و تست تلقیح ویروس به موش (MIT) و تست‌های ایمنووهیستوشیمی سریع مستقیم (DRIT) که بر روی بافت مغز انجام می‌شود، استانداردهای طلایی برای تشخیص هاری پس از مرگ هستند. سنجش ایمنوسوربنت متصل به آنزیم (ELISA) و واکنش زنجیره‌ای پلیمرز ترانس کریپتاز معکوس (RT-PCR) نیز استفاده می‌شود؛ اما حساسیت تست‌ها به مرحله بیماری، وضعیت ایمنی، دفع ویروس و تخصص فنی نیز بستگی دارد.
- درمورد حیوانات مشکوک به هاری، نمونه گیری براساس دستورالعمل استاندارد تهیه شده انستیتو پاستور ایران و توسط کارشناسان سازمان دامپزشکی کشور انجام می‌شود.

ضمیمه ۱: دستورالعمل سازمان دامپزشکی کشور در خصوص کنترل بیماریها در دام

سازمان دامپزشکی کشور

سازمان دامپزشکی کشور

معاونت بهداشتی و پیشگیری

دفتر بهداشت و مدیریت
بیماری های دامی

برنامه و دستورالعمل های سال ۱۴۰۱

برنامه و دستور عملهای اجرایی

دفتر بهداشت و مدیریت بیماری های دامی

سازمان دامپزشکی، معاونت بهداشتی و پیشگیری، دفتر بهداشت و مدیریت بیماری های دامی

سال ۱۴۰۱

عنوان: برنامه و دستور عملهای اجرایی دفتر بهداشت و مدیریت بیماری های دامی در سال ۱۴۰۱ تهیه شده در دفتر بهداشت و

مدیریت بیماری های دامی اسامی پدید آورندگان (به ترتیب الفبا):

دکتر علیرضا اکبرشاهی، دکتر کریم امیری، دکتر اکرم بحرینی پور، دکتر یوسف بهیار، دکتر امیر جواد، دکتر نرگس خرمی، دکتر محمد رضایی، دکتر محمد سعیدی، دکتر محمدرضا شعلهباش، دکتر داراب عبدالمهی، دکتر سید مصطفی عزیزیان، دکتر سبحانعلی علوی، دکتر زینب محمد خانی، دکتر احسان مقدس و دکتر سیامک نیکخواه

و با تقدیر و تشکر از تمامی همکاران بزرگواری که در تدوین این دستورالعمل سهیم بوده و همواره راهنماییهای آنها باعث غنای محتویات دستورالعمل بوده است و هم چنین همکاران استانی که در تهیه و تدوین بخشهایی از این مجموعه ضمن ارسال نظرات اصلاحی خود با این دفتر همکاری داشته اند.

تدوین و تنظیم: دکتر کریم امیری، دکتر اکرم بحرینی پور، دکتر یوسف بهیار هماهنگ کننده: دکتر محمد سعیدی

صفحه آرایی، ویراستاری و نظارت بر چاپ و طراحی جلد: دکتر احسان مقدس تاریخ تدوین: اردیبهشت

۱۴۰۱

سازمان دامپزشکی کشور - نشریه درون سازمانی

آدرس: تهران، خیابان ولیعصر، دو راهی سید جمال الدین اسدآبادی سازمان دامپزشکی کشور صندوق پستی ۶۳۴۹-

۱۴۱۵۵.

این کتاب بر اساس مجوز شماره ۰۲۷/۹۵/۷۴۲ مورخ ۱۳۹۵/۴/۲ وزارت جهاد کشاورزی چاپ شده است و انتشار مطالب آن با ذکر منبع

بلامانع است.

۹یشگفتار
۱۱بخش اول: کلیات مراقبت از بیماری های دامی
۱۳آئین نامه مبارزه با بیماری های دامی و جلوگیری از سرایت و انتشار آنها
۱۸تاریخچه مراقبت بیماریهای دامی
۲۳بخش دوم: بیماری های اولویت دار (استراتژیک)
۲۵بروسلوز دامی
۷۳سل گاوی
۱۱۱سل در حیات وحش
۱۱۵هاری
۱۲۹مشمشه
۱۶۵شاربن
۱۸۸شاربن در حیات وحش
۲۰۳تب خونریزی دهنده کریمه کنگو
۲۱۷تب برفکی
۲۵۳بیماری لمپی اسکین
۲۶۳طاعون نشخوار کنندگان کوچک
۲۷۹آبله گوسفند و بز
۲۸۵بخش سوم: بیماری های غیر استراتژیک
۲۸۷بیماریهای انگلی - انگلهای خارجی
۳۰۵مياز و میازیس
۳۱۵مطالعه آلودگی کرمی گوسفند و بز
۳۲۱مبارزه با انگلهای داخلی
۳۲۴مبارزه با انگلهای تک یاخته ای خونی
۳۳۳بیماری یون
۳۴۶بیماری یون در حیات وحش

۳۵۱ لکوز
۳۶۵ پلورو پنومونی گاوان
۳۷۵ بیماری زبان آبی
۳۷۹ اکتیمای واگیر
۳۸۳ تب سه روزه یا تب بی دوام
۳۸۷ لپتوسپیروز
۳۹۳ پاستورلوز
۳۹۹ پاستورلوز در حیات وحش
۴۰۹ آگالاکسی
۴۱۳ پلورو پنومونی واگیر بز
۴۱۷ شاربن علامتی
۴۲۱ هپاتیت نکروزان (قانقاریای کبدی)
۴۲۵ آنتروتوکسمی
۵۲۹	بخش چهارم: بیماری های تک سمیان
۴۳۱ مراقبت بیماریهای تکسمیان
۴۳۲ فهرست بیماریهای اخطار کردنی تکسمیان
۴۳۳ بررسی و مراقبت طاعون اسبی .
۴۳۷ بررسی و مراقبت کم خونی عفونی اسب
۴۳۹ بررسی و مراقبت آنفلوانزای اسبی
۴۴۰ بررسی و مراقبت آنسفالیت های آربوویروسی اسب
۴۴۲ بررسی و مراقبت تورم سرخرگی ویروسی اسب
۴۴۴ بررسی و مراقبت تورم تاولی دهان اسب
۴۴۶ بررسی و مراقبت رینوپنومونی ویروسی اسب
۴۴۸ بررسی و مراقبت متریت واگیر اسب
۴۵۱ بررسی و مراقبت سورا
۴۵۳ بررسی و مراقبت دورین
۴۵۵ بررسی و مراقبت پیروپلاسمازموز اسب

۴۵۶ بررسی و مراقبت کزاز اسب
۴۵۹ بخش پنجم: بیماری های دام های کوچک
۴۶۱ بیماری دیستمپر
۴۷۱ بیماری لشمائیوز احشایی
۴۸۲ بیماری کرونا ویروس در گربه
۴۸۸ آنتریت کرونا ویروسی
۵۱۱ بیماری لپتوسپیروز در سگ و گربه
۵۳۷ دستورالعمل واکسیناسیون در حیوانات خانگی
۵۴۳ درمان و کنترل متداولترین انگل های گوارشی (کرم) در سگ و گربه
۵۵۹ بخش ششم: حیات وحش
۵۶۱ مدیریت بیماری در حیات وحش
۵۶۶ امنیت زیستی در باغ وحش
۵۷۶ اقدامات پیشگیرانه در باغ وحش
۵۹۲ مروری بر روش های مرگ آرام در حیوانات
۶۱۳ قسمت ضمایم بخش ششم
۶۲۳ بخش هفتم: بیماری های اگزوتیک
۶۲۵ اسکرو ورم دنیای جدید
۶۲۵ آنسفالیت اسفنجی شکل گاوان
۶۲۶ آنسفالیت- آرتریت بزبان
۶۲۶ پلورو پنومونی واگیر گاوان
۶۲۶ بیماری خونریزی دهنده ایبزنوتیک
۶۲۶ هارت واتر
۶۲۷ مدی- ویزنا
۶۲۷ بیماری گوسفندان نایروبی
۶۲۷ آنسفالیت نیپا ویروس
۶۲۸ تورم اپیدیدیم گوسفندان
۶۲۸ تب دره ریفت

۶۲۹ اسکریمی
۶۳۰ تولارمی
۶۳۰ تورم دهان وزیکولی
۶۳۰ تریکومونیاژیس
۶۳۱ اوژسکی
۶۳۱ تب کیو
۶۳۳ بخش هشتم: راهبرد کنترل سقط جنین
۶۳۵ سقط جنین در گوسفند و بز
۶۴۴ تب کیو
۶۴۶ کلامیدیا آبورتوس
۶۴۸ کمپیلوباکتریوز
۶۵۰ لیستریوز
۶۵۱ توکسوپلاسموز
۶۵۴ زبان آبی
۶۵۷ آکابان
۶۶۱ بیماری مرزی
۶۶۹ بخش نهم- تعاریف، دستورالعمل های ویژه و ضمایم
۶۷۱ ضمیمه ۱ - اصول امحاء لاشه دام.....
۶۸۹ ضمیمه ۲ - فرمهای موجود در سامانه مراقبت از بیماری های دامی
۶۹۷ ضمیمه ۳- تعاریف، لغات، لغات مخفف و اصطلاحات
۷۰۱ SOP FOR VACCINATION TEAM -۴ ضمیمه
۷۰۵ ضمیمه ۵ - نحوه بررسی وقوع بیماری تب برفکی
 ضمیمه ۶ - راهنمای برداشت و ارسال نمونههای مرضی دام

هاری

در اجرای آئین نامه مبارزه با بیماریهای دامی و جلوگیری از سرایت و انتشار آنها، به شماره ۱۲۸۱۰۲/ت ۴۵۹۴۹ در مورخ ۱۳۹۱/۰۶/۲۹ (مصوب هیئت محترم وزیران)، این دستورالعمل اداری به منظور به روز کردن روشهای اجرایی در واحدهای اپیدمیولوژیک تحت پوشش سازمان دامپزشکی کشور برای مراقبت، مبارزه و تحدید هاری صادر میگردد:

تعاریف

ماده ۱ - اصطلاحات به کار رفته در این شیوه نامه دارای معانی زیر هستند:

- سازمان: سازمان دامپزشکی کشور
- اداره کل: اداره کل دامپزشکی استان
- شبکه: شبکه دامپزشکی شهرستان
- قانون: منظور قانون سازمان دامپزشکی کشور مصوب ۱۳۵۰ میباشد.

بیماری: هاری

حیوان حساس: به کلیه حیواناتی که استعداد آلودگی به ویروس هاری را داشته و در صورت ابتلا علایم بیماری را از خود نشان دهند، اطلاق میگردد.

حیوان هار: به هر حیوانی که با تایید آزمایشگاههای تشخیص هاری (سازمان و یا بخش تحقیقات و مرکز فرانس هاری انستیتو پاستور ایران و یا هر آزمایشگاه مورد تایید سازمان) هار تشخیص داده شود، اطلاق میگردد.

حیوان مشکوک: کلیه حیوانات حساس به هاری که دارای یک یا کلیه علایم زیر باشند مشکوک به هاری تلقی میشوند:

علایم عصبی به هر شکل، فلجی بدون ضایعات تشریحی اندام ها، فلجی ناحیه گلو که معمولاً از عدم توانایی دام در بلع غذا و آشامیدن مشخص میگردد.

حمله و گزش و یا گوشه گیری و ترس غیر متعارف (در خصوص گوشتخواران)

ریزش غیر معمول بزاق (سیلان بزاق)

همچنین کلیه حیوانات و دام های حساس که در گله های با بروز هاری تایید شده و یامشکوک به هاری موجود می باشند تا زمان حصول اطمینان از عدم ابتلاء حیوان به هاری، مشکوک به هاری تلقی می گردند.

هارگزیده: به هر حیوانی که توسط حیوان هار یا حیوان مشکوک خراش برداشته و یا مجروح شده باشد، اطلاق میگردد.

نشخوار کنندگان اهلی: گاو، گاو میش، گوسفند و بز و شتر در سنین مختلف.

تک سمی های اهلی: اسب، قاطر و الاغ در سنین مختلف.

گوشتخواران اهلی: سگ، گربه در سنین مختلف.

حیوان صاحب دار: کلیه حیوانات حساس که توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی نگهداری شده و یا پرورش داده میشوند .

شناسنامه بهداشتی: به برگه و یا دفترچه حاوی مشخصات حیوان که اقدامات بهداشتی، پیشگیری و درمان در آن درج میشود اطلاق میگردد .

ایمن سازی: عبارت است از ایجاد مقاومت اکتسابی دام در برابر عوامل بیماریزا اعم از عفونی و غیره .

حیوان ولگرد: به کلیه گوسفندخوانان اهلی که بدون صاحب و فاقد شنا سننامه بهداشتی باشند اطلاق میشود .
واحد اپیدمیولوژیک: مجموعه‌ای از دام‌های موجود در یک موقعیت جغرافیایی تعریف شده نظیر روستا؛ دامداری؛ که از تماس مستقیم برخوردار بوده و به راحتی امکان انتقال بیماری بین آنها وجود دارد .

مراقبت فعال: اعمال برنامه مبارزه با هاری از طریق مراجعه به واحدهای اپیدمیولوژیک و بمنظور، واکسیناسیون، نمونه برداری و یا هرگونه روش مبارزه با بیماری در حیوانات واحدهای اپیدمیولوژیک مذکور به عنوان مراقبت فعال در نظر گرفته میشوند.

مراقبت غیر فعال: سرکشی به واحد‌های اپیدمیولوژیک بمنظور بررسی گزارشات مربوط به رخداد بیماری، نمونه برداری و جمع آوری داده‌ها، پردازش و تجزیه و تحلیل آنها به منظور ایجاد اطلاعات در راستای بهبود تصمیمگیری در برنامه‌های پیشگیری، کنترل و مبارزه با بیماری.

آزمایشگاه مرجع: آزمایشگاهی که به عنوان مرجع نهایی مورد تایید سازمان برای تشخیص بیماری میباشد .

نمونه مرضی: نمونه‌هایی که از دام به منظور تشخیص یا تایید تشخیص بیماری و انجام مطالعات اپیدمیولوژیکی بیماری برداشت میشود .

ضد عفونی: استعمال مواد پلشتبر اختصاصی مؤثر بر روی عامل بیماری و یا سوزاندن محوطه و جایگاه دام به وسیله شعله افکن و یا روشهای دیگری که برای از بین بردن عامل بیماری انجام می‌گیرد .

کانون: بروز و یا تشخیص یک مورد بیماری در یک واحد اپیدمیولوژیک در یک مقطع زمانی به عنوان یک کانون محسوب میگردد .

مبارزه: اقدامات همه جانبه شامل کنترل، پیشگیری و ریشه کنی برای مقابله با بیماری

منطقه مبارزه: محدوده معین و مشخص جغرافیایی که عملیات مبارزه در آن محدوده، مطابق با دستورالعمل و ضوابط ابلاغی سازمان انجام می‌گیرد.

قرنطینه: کلیه اقداماتی که در رابطه با حیوان هارگزیده و یا مشکوک برای مدت معینی در محل مخصوصی صورت می‌پذیرد، به طوریکه با محیط خارج و یا سایر حیوانات تماس نداشته و نکات بهداشتی در رابطه با مخاطرات انسانی و دامی در آن اعمال گردد .

واحد مبارزه: اداره مبارزه و بررسی در اداره کل دامپزشکی استان که مسئولیت هماهنگی، نظارت و اجرای مبارزه با بیماری را در سطح استان عهده دار میباشد.

اکیپ مبارزه: بسته به روش مبارزه با بیماری در زمان مربوطه گروهی متشکل از دکتر دامپزشک، کاردان یا تکنسین و واکسیناتور دامپزشکی است که عهده دار اجرای عملیات مبارزه در سطح منطقه عملیاتی می‌باشند .

حذف دام: به انجام عملیات جداسازی، معدوم سازی حیوانات، لاشه ها و کلیه مواد و لوازم غیرقابل ضدعفونی، به طریق بهداشتی و مطابق با دستور العمل های سازمان که به منظور جلوگیری از انتقال و انتشار عامل بیماری گردد، اطلاق میشود.

تقویم بها: تعیین بهای واقعی حیوان معدوم شده و گرامت متعلقه

اطلاع رسانی: در این دستورالعمل به کلیه فعالیت های ذیل اطلاق می گردد:

- ۱- آماده سازی واحد های اپیدمیولوژیک جهت اعمال مبارزه با بیماری
- ۲- ارتقاء سطح آگاهی افراد دست اندر کار و در معرض خطر نسبت به بیماری (بازرسی کشتارگاهی، مالکان و کارشناسان مسئول در سطح درمانگاه ها و داروخانه های دامپزشکی و کارشناسان دست اندر کار بیمه دامها).
- ۳- هماهنگی لازم با واحدهای شبکه بهداشت جهت انجام اقدامات پیشگیرانه و آمادگی برخورد باموارد احتمالی انسانی در صورت تشخیص موارد مشکوک و یا بیمار
- ۴- هماهنگی لازم با واحدهای سازمان حفاظت محیط زیست جهت انجام اقدامات پیش گیرانه و آمادگی برخورد با موارد احتمالی در حیات وحش در صورت تشخیص موارد مشکوک و یا بیمار.
- ۵- هماهنگی لازم با مسئولین دست اندر کار کنترل و جمع آوری حیوانات بدون مالک با تاکید بر گوشتخواران جهت انجام اقدامات پیشگیرانه و آمادگی برخورد با موارد احتمالی در صورت تشخیص موارد مشکوک و یا بیمار.
- ۶- هماهنگی لازم با مسئولین مربوطه در نیروی انتظامی در صورت نیاز.
- ۷- اعلام پایان عملیات مبارزه و نتیجه حاصل به مالکان و مسئولین دست اندر کار در معرض خطر در کانون های بیماری.
- ۸- هماهنگی لازم با مسئولین در سطح شهرستان و یا استان.

مقدمه:

هاری یک بیماری ویروسی مخصوص دستگاه عصبی مرکزی پستانداران است، که در صورت ابتلاء و بروز علائم صد در صد کشنده خواهد بود، اما به راحتی قابل پیشگیری است. بواسطه حالت بالینی خاص بیماری در انسان و حیوانات، از دیرباز هاری به عنوان یک بیماری مرگ آور در جوامع بشری مطرح بوده است. بیماری در اکثر کشورهای جهان شیوع دارد.

از نظر همه گیری شناسی بیماری به دو شکل عمده در نظر گرفته میشود:

- ۱- **هاری شهری:** در این نوع سگ نقش اصلی را بعهده دارد.
- ۲- **هاری وحشی:** کلیه پستانداران گوشتخوار وحشی (گرگ، روباه، شغال و...) و خفاشهای خونخوار و حشره خوار در این نوع بیماری میتوانند نقش ایفا نمایند.

۳- اگر چه بعضاً بینابین این دو را نیز به عنوان حالت سوم (مرحله انتقالی) در نظر می گیرند لیکن عمده ترین وضعیت بیماری همان دو فرم توضیح داده شده در بالا میباشد .

عامل بیماری ویروسی از خانواده رابدو ویریده، جنس لیزاویروس بوده که با تهاجم به دستگاه اعصاب مرکزی حیوانات خونگرم (پستانداران) منجر به بروز علائم خاص بیماری و در نهایت مرگ جاندار میگردد .

از زمان آلودگی حیوان با ویروس عامل بیماری تا بروز علائم بالینی ممکن است بین ۲ هفته تا ۶ ماه طول بکشد و بسته به محل مورد هجوم ویروس و آلودگی ایجاد شده علائمی متفاوت مشاهده میگردد که عمدتاً با تغییر ناگهانی رفتار حیوان توأم خواهد بود بدین صورت که حیوان رفتار متضاد با رفتار قبلی خود بروز میدهد لذا این اصل را باید همواره به خاطر داشت .

در هرگونه تغییر رفتار ناگهانی حیوانات (به ویژه حیات وحش) باید به هاری مشکوک شد، مگر آنکه خلافش ثابت شود

بر اساس مطالب فوق، دو فرم بالینی برای بیماری (عمدتاً در سگ) متصور میشوند:

نخست، هاری آرام:

بیشتر حیوانات مبتلاء به این فرم به گوشه ای پناه برده و فلجی از ناحیه اندام های حرکتی شروع شده و به فلج دستگاه تنفسی و مرگ منجر میشود .

دوم، هاری خشمگین:

در این فرم، حیوان رفتاری همانند پریشانی، اضطراب و حالت توحش داشته و به کلیه اشیاء اطراف خود حمله نموده و آنها را گاز می گیرد. حیوان بدون هدف محل زندگی خود را ترک نموده و به هر حیوان و شیء بر سر راهش حمله نموده و از عواملی همانند آتش و سر و صدا ترسی نداشته و بیمه ابا حمل هور میشود(حیوانات معمولاً از این دسته عوامل گریزانند) و در صورت عدم کشته شدن در نهایت حیوان به واسطه فلجی و مرگ تلف خواهد گردید . نکته مهم آنکه در هر دو شکل بیماری حیوان مبتلاء قادر به بلع آب و غذا نمیباشد .

راه انتقال بیماری:

عمده ترین راه انتقال بیماری (ویروس) از طریق گزش و یا خراش توسط حیوانات آلوده و مبتلا بوده که بواسطه حضور ویروس در بزاق این جانداران، به ابتلاء حیوان مورد گزش منجر خواهد شد .

اگر چه عمده ترین راه انتقال همانگونه که در بالا ذکر شد از طریق گزش بوده لیکن روشهای دیگر نظیر تنفسی، خوراکی، انتقال جنینی و پیوند اعضاء آلوده (در انسان) نیز مشاهده و سبب انتقال بیماری گردیده اند .

فصل اول: رصد و پایش Epidemio-Surveillance

هدف نهایی تعیین شده در برنامه بهداشت و مدیریت هاری، کاهش موارد بروز هاری در بین دامها و در نهایت نیل به هدف جهانی حذف موارد هاری انسانی ناشی از انتقال از طریق سگ تا سال ۲۰۳۰ می باشد. این مهم جز از طریق کاهش و در نهایت قطع موارد بروز بیماری در جمعیت دامی و حیات وحش به دست نخواهد آمد. در شرایط

کنونی و نظر به بررسی های گذشته نگر به عمل آمده بیشترین میزان ابتلاء در جمعیت دامی مربوط به نشخوارکننده سنگین از نوع گاو بوده که بواسطه عدم نقش آفرینی این دسته از حیوانات در زنجیره انتقال بیماری به سایر حیوانات، صرفاً به عنوان آینه و بازتاب حضور و چرخش ویروس در محیط می باشد.

در جمعیت حیوانات گوشتخوار بروز بیشترین موارد بیماری مربوط به سگ بوده که کاهش بروز این دسته از موارد، بعنوان آینه کامل موفقیت و یا برعکس عدم موفقیت برنامه های اعمال شده می باشد. شایان ذکر است مشخص گردیده که موارد بروزهای سگ صاحبدار به نسبت سگ های بدون مالک در حال افزایش می باشد.

فصل دوم: تشخیصی Diagnosis

بمنظور تایید تشخیص بیماری می بایست نسبت به نمونه برداری از حیوان مشکوک اقدام نمود. به

منظور تسهیل در نمونه برداری و ارسال آن به مراکز تشخیصی مربوطه، کیت های نمونه برداری طراحی و در اختیار ادارات کل دامپزشکی استانها قرار داده شده است.

هر بسته کیت نمونه برداری واجد یک پاکت پستی حباب دار ضدآب و ضربه پذیر است که در آن پاکت پلاستیکی زیپ دار واجد یک فقره نی پلاستیکی نوک تیز، استوانه پلاستیکی در پیچ دار حاوی محلول ویژه نگهدارنده نمونه، که بمنظور به حداقل رساندن خطر نشت محلول مذکور، در میان توده ای از پنبه قرار داده شده است. بمنظور نمونه برداری ابتدا کانال نخاعی را از ناحیه اتصال سر به گردن باز نموده، نوک تیز نی را به درون کانال به سمت مغز هدایت نموده و پس از چندین بار نفوذ نی در بافت مغزی، پس از گرفتن قسمت انتهایی نی (بمنظور عدم تخلیه بافت موجود در نی)، آن را از کانال بیرون کشیده و قسمت نفوذ داده شده را با یک تا سه برش حداکثر ۳ سانتی متری بصورت مستقیم در استوانه حاوی محلول قرار داده و درب آن را محکم بسته و در توده پنبه بطور مناسب قرار داده می شود. لازم به یادآوری است تمامی ابزار مورد استفاده همانند قیچی و یا وسایل برنده بلافاصله می بایست ضدعفونی و سایر ادوات غیر قابل استفاده همانند نی و ... در محل بطریق بهداشتی ممکن امحاء گردد. طرز استفاده و نمونه برداری بصورت شماتیک در هر بسته ارائه گردیده است.

نکته مهم:

((واکسینه بودن عامل نمونه برداری بر علیه هاری ضروری بوده و افراد غیر واکسینه مجاز به این فعالیت نمی باشند))

دقت و حصول اطمینان از وجود نمونه اخذ شده در ظرف حاوی محلول الزامی است.

پس از اخذ نمونه و درج اطلاعات لازم می بایست بسته مربوطه را به مرکز تشخیص هاری مورد تایید سازمان دامپزشکی ارسال نمود. مراکز تشخیص هاری انستیتو پاستور ایران واقع در تهران و همچنین شهرستان آمل و مرکز تشخیص هاری اداره کل دامپزشکی استان آذربایجان شرقی واقع در شهرستان تبریز، مراکز مورد تایید سازمان دامپزشکی کشور می باشند. ارسال کیت از زمان نمونه برداری تا زمان ارسال نمونه به مراکز تشخیصی در حداقل زمان ممکن و در شرایط خاص نباید بیش از ۴۸ ساعت بطول بیانجامد. مسئولیت صحت نمونه برداری و ارسال نمونه با مسئول محترم اداره دامپزشکی خواهد بود.

پاسخ ارائه شده از سوی مراکز تشخیصی ممکن است به صورت مقدماتی (مرحله اول) و یا نهایی (مرحله دوم) اعلام گردد. چنانچه اعلام مرکز مربوطه دال بر مثبت بودن نتیجه آزمایشات مقدماتی مبنی بر تایید تشخیص هاری بود، اداره کل دامپزشکی استان می بایست نسبت به تشدید فعالیت بهداشتی قرنطینه ای اقدام نماید. در صورت منفی اعلام شدن مرحله مقدماتی، اقدامات بهداشتی قرنطینه ای تا حصول پاسخ نهایی مبنی بر مثبت یا منفی بودن نمونه تداوم خواهد یافت (حدود یک ماه).

فصل سوم: اقدامات کنترلی Control Measures

۱- کنترل و پیشگیری از بیماری در جمعیت دام های اهلی با تاکید بر گوشتخواران

۲- کنترل هاری در حیات وحش

۳- کنترل جمعیت حیوانات گوشتخوار بدون مالک و به ویژه سگ

بر اساس قوانین موجود متولی موارد ۲ و ۳ به ترتیب سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت کشور (سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور) بوده و متولی بند ۱ سازمان دامپزشکی کشور میباشد. شایان ذکر است نحوه همکاری سازمان دامپزشکی در راستای کنترل بیماری در موارد ۲ و ۳، صرفاً همکاری فنی می باشد.

کنترل و پیشگیری از هاری در جمعیت دام های اهلی با تاکید بر گوشتخواران (سگ های صاحبدار) قبل از هرگونه توضیح، این مهم را باید به خاطر داشت و اجراء نمود:

" تمامی پرسنل دست اندرکار دامپزشکی باید علیه هاری واکسینه و یا تجدید واکسیناسیون شوند و سپس به فعالیت های مبارزه با بیماری همت گمارند "

به طور کلی در کشورهایی که با انجام واکسیناسیون منظم، بیماری هاری در سگ ها کنترل میشود هاری از نوع انسانی نادر است و واکسیناسیون در کاهش یا ریشه کنی هاری فقط هنگامی موافقت آمیز خواهد بود که جمعیتی کافی از جمعیت هدف را بتوان واکسینه کرد.

بر اساس آمار و قوانین اپیدمیولوژی ارائه شده در کتب مرجع دامپزشکی در صورتی که ۷۵٪ جمعیت سگ های صاحبدار بر علیه هاری ایمن شوند احتمال بروز و انتقال بیماری در جمعیت این دسته از حیوانات نزدیک به صفر خواهد رسید.

این شعار سازمان جهانی بهداشت را باید به خاطر داشت که:

More Vaccination , Less Destruction واکسیناسیون بیشتر، امحاء کمتر

با در نظر گرفتن وضع موجود و بروز بیماری در قریب به اتفاق استانهای کشور، نحوه پوشش واکسیناسیون در جمعیت سگ های صاحبدار باید به ترتیب ذیل انجام گردد:

پوشش واکسیناسیون در جمعیت سگ های گله و نگهبان:

کلیه اکیپ های مایه کوب هم زمان با انجام هر گونه مایه کوبی، باید نسبت به واکسیناسیون جمعیت سگ های صاحبدار واحد اپیدمیولوژیک مربوطه اقدام نمایند به گونه ای که هر سگ صاحبدار طی یک سال، یک بار مورد واکسیناسیون قرار گیرد.

کانون های هاری در مقطع زمانی بروز بیماری:

جمعیت سگ های صاحبدار واحد اپیدمیولوژیک که هاری در آن بروز نموده باید در کمترین زمان ممکن (در صورتی که موانع طبیعی موجود نباشد حداکثر ۴۸ ساعت پس از بروز بیماری) تحت پوشش واکسیناسیون توام با قلاذه گذاری و صدور برگه های بهداشتی مربوطه، قرار گیرند .

پوشش واکسیناسیون یون باید به گونه ای باشد که حتی المقدور ۱۰۰ درصد جمعیت سگ های صاحبدار این دسته از واحدهای اپیدمیولوژیک مورد واکسیناسیون قرار گیرند .

شایان ذکر است در صورت بروز هاری در کانونی که واجد جمعیت تک سمیان نیز میباشند این دسته از دام ها نیز باید با اطلاع و موافقت دفتر بهداشت و مدیریت بیماریهای دامی، مورد واکسیناسیون قرار گیرند .

۳ – واحدهای اپیدمیولوژیک اطراف کانون بروز هاری:

پس از اتمام واکسیناسیون کانون بروز، باید افزایش سطح پوشش واکسیناسیون در واحد های اپیدمیولوژیک اطراف آن را در نظر داشت (بدین صورت که کانون به عنوان مرکز و واحد های اطراف در محدوده شعاع کانون، تحت پوشش واکسیناسیون قرار خواهند گرفت).

شعاع دایره بسته به توان اجرایی دامپزشکی منطقه درگیر با بیماری و حیوان گزنده متغیر بوده و از ۳ تا ۳۰ کیلومتر متغیر خواهد بود. (مناطق درگیر با هاری وحشی و حیوان گزنده ای همانند گرگ تا شعاع ۳۰ کیلومتر و در مناطق درگیر با حیات وحش از نوع شغال و روباه ۳ کیلومتر، شعاع پوشش واکسیناسیون در کانون های ناشی از گزش سگ احبدار، سگ ولگرد و یا عامل ناشناخته، بسته به نظر دکتر دامپزشک منطقه و مابین این دو محدوده می بایست تعیین شود). ۴- واحدهای اپیدمیولوژیک درگیر با بیماری در سال های قبل:

در صورت تکمیل پوشش واکسیناسیون در کانون و واحدهای اپیدمیولوژیک اطراف آن، کانون های سال قبل نیز باید پس از گذشت یک سال از زمان بروز هاری و واکسیناسیون قبلی دوباره مورد واکسیناسیون قرار گیرند.

مناطق اعلام شده به تشخیص دکتر دامپزشک منطقه:

اعمال برخی اقدام ها و تغییرات زمینه ساز بروز بیماری هاری خواهد شد مانند:

اعلام منطقه حفاظت شده و یا قرق و در نتیجه افزایش تراکم حیات وحش در واحد سطح، تغییر در سیستم جمع آوری و امحاء زباله، مشاهده حیوانات غیر متعارف با بوم زیست منطقه (دخیل در انتقال هاری) و . . . در اینگونه موارد به تشخیص کارشناس مربوطه باید جمعیت سگ های صاحبدار واحد های اپیدمیولوژیک و یا اطراف مناطق ذکر شده مورد پوشش واکسیناسیون قرار گیرند .

نحوه برخورد با حیوان هارگزیده و گله درگیر با هارگزیدگی

در برخورد با حیوانات هارگزیده و خصوصاً گوشتخواران غیر واکسینه، معدوم نمودن این دسته از حیوانات در اولویت قرار گیرد و چنانچه واکسیناسیون متعاقب گزش در مورد این دسته از حیوانات انجام شود، جداسازی و قرنطینه آنها همراه با نظارت های مستمر لازم است صورت پذیرد .

در صورت مشاهده علائم هاری در دام، لازم است با اطلاع و در حضور صاحب دام و یا نماینده وی، دام کشتار (Euthanize) و پس از اخذ نمونه، جمع آوری اطلاعات و انجام سایر مقررات قانونی و بهداشتی، نسبت به امحاء لاشه بطرق بهداشتی اقدام نمود. لازم بذکر است که جایگاه نگهداری، قرنطینه و ذبح یا معدوم سازی دام می بایست بطرق مقتضی گندزدایی شود.

در صورت گزیده شدن دام توسط حیوان نامشخص و یا مشکوک به هاری، حیوان گزیده شده به عنوان هارگزیده تلقی شده و تحت نظارت دکتر دامپزشک مسئول، حذف (کشتار و یا ذبح) و یا قرنطینه خواهد شد. بدیهی است در صورت سابقه بروز بیماری در محل، اولویت با حذف دام هارگزیده می باشد .

در صورت عدم امکان حذف دام/دامهای هارگزیده، باید نسبت به قرنطینه نمودن آنها بشرح زیر اقدام نمود :

الف اگر قبلاً علیه هاری واکسن دریافت کرده و از زمان واکسیناسیون آن بیش از طول دوره ایمنی حاصل از واکسن نگذشته باشد، مجدداً دام مذکور مایهکوبی و به مدت ۴۵ روز در قرنطینه نگهداری شود .

در صورتی که واکسن دریافت نکرده باشد، مدت قرنطینه دام مورد نظر ۶ ماه میباشد .

تذکر ۱: یک ماه قبل از خروج دام از قرنطینه لازم است نسبت به واکسیناسیون آن علیه هاری اقدام نمود .

تذکر ۲: در مدت قرنطینه شیر دام/دامهای مشکوک، فقط مجاز به انتقال و فرآوری در مراکز پاستوریزاسیون فرآورده های لبنی می باشد.

تذکر ۳: در مدت قرنطینه، صاحبان دام های قرنطینه شده به هیچ وجه مجاز به معاوضه یا فروش این حیوانات نبوده و نباید دامها را از محل قرنطینه خارج و به محوطه ها، چراگاه ها و علفزارها ببرند، مگر در مواقعی که خروج آنها توسط شبکه مجاز اعلام شود.

تذکر ۴: در صورت بروز و مشاهده اولین علائم دال بر بیماری در دام قرنطینه شده، دام مزبور با در نظر گرفتن شرایط مناسب زیر نظر اداره دامپزشکی، معدوم و پس از نمونه برداری امحاء خواهد شد .

چنانچه قرنطینه نشخوارکنندگان و تک سمی های اهلی پس از گزش امکان پذیر نباشد و یا با تشخیص اداره دامپزشکی، نگهداری این قبیل دام ها برای سلامت مردم خطر داشته باشد، به شرح زیر اقدام میگردد :

الف⁻ ذبح دامهای حلال گوشت و مصرف لاشه آنها در ۴۸ ساعت اولیه متعاقب گزش و با رعایت سایر شرایط بهداشتی مصرف گوشت

ب⁻ کشتار دامهای غیر حلال گوشت و امحاء بهداشتی اجساد آنها.

تذکر ۱: گوشت دامهای حلال گوشت هارگزیده در ۴۸ ساعت ابتدایی متعاقب گزش، پس از ذبح و حذف امعاء و احشاء و سیستم اعصاب مرکزی و محللهای گزیده شده، و طی مراحل بهداشتی مربوطه قابل مصرف می باشد .

تذکره ۲: در صورتی که نزدیک شدن به دام مبتلای دارای علائم بالینی، با احتمال خطر گاز گرفتگی

همراه باشد، از طریق جلب همکاری نیروی انتظامی، نسبت به معدوم نمودن دام، اقدام گردد.

تذکره ۳: کلیه اشیاء و محل‌هایی که با بزاق حیوان‌ها و یا مشکوک به هاری آلوده شده است و همچنین پس مانده خوراک حیوان باید توسط اداره دامپزشکی و با توجه به وضعیت آنها ضد عفونی و یا معدوم گردد.

تذکره ۴: مالک و یا مالکان دام‌های هار و یا مشکوک به هاری ملزم به همکاری لازم در زمینه معدوم سازی و گندزایی می‌باشند.

(Post Exposure Vaccination) : واکسیناسیون متعاقب گزش

در صورت برخورد با موارد هارگزیده و یا احتمال قریب به یقین بروز هاری در جمعیت علفخوران، ضرورت دارد ضمن انجام اقدامات مندرج در بند ۶، با هماهنگی و تایید سازمان نسبت به واکسیناسیون کل دام‌های موجود در گله با یک دز واکسن هاری، اقدام گردد.

اقدامات قانونی در خصوص معدوم سازی دام مبتلا به هاری و نحوه پرداخت غرامت به دامداران با توجه به اجباری شدن بیمه دام‌ها در برابر حوادث و بیماری‌ها از تاریخ ۱۳۹۸/۰۶/۲۷ هرگونه غرامت به دامدار توسط صندوق بیمه محصولات کشاورزی و دامی پرداخت خواهد شد و دامپزشکی ملزم به رعایت دستورالعمل بیمه اجباری می‌باشد.

چنانچه دامدار، دام مبتلا به هاری را در وقت مقرر طبق این شیوه نامه معدوم ننماید سازمان بر اساس ماده ۱۲ " آئین نامه مبارزه با بیماری‌های دامی و جلوگیری از سرایت و انتشار آن‌ها " با موافقت وزارت جهاد کشاورزی و هماهنگی با نیروی انتظامی، دام مذکور را معدوم و در صورت تکرار تخلف وفق ماده (۶) قانون سازمان، دامدار متخلف تحت پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

برابر ماده (۶) قانون سازمان، دامدارانی که موارد ذیل را رعایت ننمایند، توسط سازمان تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

۱- صاحب دامداری یا نماینده او موظف است در مورد ضوابط قرنطینه‌ای و شرایط بهداشتی و مدیریت دامداری دستورات دامپزشکی را رعایت و نسبت به رفع معایب و نواقص دامداری که مانع از اجرای اصول امنیت زیستی در دامداری می‌گردد، در مدت تعیین شده از طرف دامپزشکی اقدام نماید.

۲- صاحب دامداری (دارای موارد مثبت یا مشکوک به هاری) تا زمان روشن شدن وضعیت سلامت دامداری، مجاز به ورود دام جدید و یا خروج دام از محل دامداری خود نمی‌باشد.

فصل چهارم: آموزش و ترویج Extension & Training

این شعار سازمان جهانی بهداشت را باید به خاطر داشت که:

Share Information Save The Lives

از آنجا که مرز مابین اطلاع رسانی در خصوص هاری و ایجاد بعضاً اضطراب های ناشی از خطرات بیماری، بسیار نزدیک بوده و عواقب غیر قابل پیش بینی را بدنبال خواهد داشت، ظرافت های اجرایی این مهم بگونه ای می بایست انجام پذیرد تا با حداقل استرس بیشترین سطح آگاهی را ایجاد نماید.

کسب موفقیت دستگاہهای بهداشتی در گرو آموزش گروههای مختلف شامل مجریان برنامه، ذی نفعان و افراد در معرض بیماری می باشد. در طول اجرای برنامه باید از مناسب ترین شیوه های آموزش و ترویج از جمله کلاس های ترویجی، برنامه های رادیویی و گردهماییهای آموزشی برای افراد در معرض، ذینفعان و همچنین مجریان برنامه استفاده نمود.

Monitoring & Evaluation فصل پنجم: ارزیابی و نظارت

□ نظارت مستمر بر فعالیت های پیش گیرانه از جمله واکسیناسیون و بازدید کانونهای هاری لازم است همواره انجام و در سیستم ثبت گزارشات بیماریهای دامی ثبت گردد.

از آنجائیکه مراقبت هاری با روش مراقبت غیر فعال آغاز می گردد (گزارش بروز علائم توسط اشخاص مختلف)، تداوم کار از طریق گزارش گیری از افراد نسبتاً آگاه (همانند دهیار، مسئولین خانه بهداشت و ..) انجام خواهد شد.

بمنظور آگاهی یافتن از میزان تاثیر اقدامات کنترلی، لازم است ارزیابی بصورت دوره ای و بشرح زیر انجام شود. بازدید میدانی در راستای ارزیابی و راستی آزمایی گزارشات واکسیناتورها ارزیابی اثربخشی واکسن هاری در محدوده زمانی اعلامی توسط دفتر بهداشت و مدیریت بیماری های دامی (زمان ارزیابی و تعداد نمونه مورد نیاز توسط دفتر برای هر استان مشخص خواهد شد).

جمهوری اسلامی ایران

شماره:
تاریخ:
پوست:

انستیتو پاستور ایران

فرم ارسال نمونه مشکوک به هاری
(فرم شماره ۲ - مربوط به نمونه انسانی)
مشخصات موسسه فرستنده

موسسه فرستنده: مرکز بهداشت شهرستان	
نام فرستنده (برداشت کننده نمونه):	تاریخ ارسال:
انرس: استان	شهرستان
تلفن:	فکس:
Email:	

مشخصات نمونه ارسالی

نوع نمونه	نام و نام خانوادگی	نام پدر	سن	جنس (مذکر/مؤنث)	محل سکونت (استان/شهرستان/روستا)	محل حادثه (استان/شهرستان/روستا)
☐ ۱- مغز ☐ ۲- پوست گردن ☐ ۳- قرنیه ☐ ۴- سرم ☐ ۵- بزاق ☐ ۶- CSF ☐ ۷-						
تاریخ حادثه (گزش)	تاریخ مراجعه به پزشک (ظهور علامت)	محل چراخت در بدن و نوع چراخت (سطحی/متوسط/عمیق)		محل بستری	اقدامات انجام شده	
					تاریخ تزریق واکسن هاری	تاریخ تزریق سرم هاری
					تاریخ تزریق واکسن	تاریخ تزریق گزاز
					تاریخ تزریق واکسن	تاریخ تزریق واکسن

مشخصات حیوان گزنده

نوع حیوان	مشخصات
☐ ونگرد / ☐ ختگی	☐ متواری / ☐ کشته شده / ☐ تحت نظر

شرح واقعه:

نام و نام خانوادگی مسئول:
اعضاء:

این قسمت در بخش هاری انستیتو پاستور ایران تکمیل می شود			
تاریخ وصول:	تاریخ ارسال جواب مقدماتی:	تاریخ تزریق به حیوانات حساس آزمایشگاهی:	تاریخ ارسال جواب نهایی:
نتیجه آزمایش مستقیم (ایمونوفلورسانس):	نتیجه آزمایش تزریق به حیوانات حساس آزمایشگاهی:	نام آزمایش کننده ایمونوفلورسانس:	نام تایید کننده: اعضاء:
توضیحات:			

فکس: ۷۷۷-۴۴۸۸

تلفن: ۳۴۹۶-۴۴۴ ۱۳۱۴۹۳۵۵۱ کد پستی: ۶۹ پلاک ۶۹ خیابان پاستور-تهران

نشانی: تهران- خیابان پاستور- پلاک ۶۹ کد پستی: ۱۳۱۴۹۳۵۵۱

تلفن: ۳۴۹۶-۴۴۴

پست الکترونیکی: office@institute.pasteur.ac.ir

صفحه الکترونیکی: http://www.pasteur.ac.ir

جمهوری اسلامی ایران

شماره:

تاریخ:

پوست:

انستیتو پاستور ایران

فرم ارسال نمونه مشکوک به هاری
(فرم شماره ۱- مربوط به حیوان)
مشخصات موسسه فرستنده

موسسه فرستنده: ۱- اداره کل دامپزشکی استان	۲- شبکه دامپزشکی شهرستان	۳- مرکز بهداشت شهرستان
نام فرستنده (برداشت کننده نمونه): تاریخ ارسال:		
استان: استان	شهرستان: شهرستان	خیابان: خیابان
تلفن: تلفن	فکس: فکس	Email: Email

مشخصات نمونه ارسالی

نوع حیوان	مشخصات حیوان	نام صاحب حیوان	نحوه ارسال نمونه	تعداد مجروحین انسانی	حیوانات مجروح شده و تعداد آنها	محل واقعه شهر/ روستا	تاریخ حادثه
	ولگرد ☐ / خشکی ☐ سایر مشخصات:		۱- کیت ☐ ۲- سر ☐ ۳- پشه ☐ ۴- ☐				

مشخصات مجروحین انسانی و مشخصات درمان با حیوان مشکوک (اعم از پرسنل دامپزشکی یا صاحب دام)

نام و نام خانوادگی	سن	محل حادثه	تاریخ حادثه	محل جراحت در بدن و نوع جراحت (سطحی/متوسط/عمیق)	معالجات مقدماتی (شستشو)	تاریخ تزریق واکسن و سرم و مقدار تزریق	سری و نوع واکسن و سرم و مقدار تزریق
					بلی ☐ / خیر ☐		

شرح واقعه:

نام و نام خانوادگی مسئول:
اعضاء:

توجه: لطفاً برای هر نمونه فرم جداگانه تکمیل نمایند.

این قسمت در بخش هاری انستیتو پاستور ایران تکمیل می شود

تاریخ وصول:	تاریخ ارسال جواب مقدماتی:	تاریخ تزریق به حیوانات حساس آزمایشگاهی:	تاریخ ارسال جواب نهایی:
نتیجه آزمایش مستقیم (ایمونوفلورسانس):	نتیجه آزمایش تزریق به حیوانات حساس آزمایشگاهی:	نام آزمایش کننده ایمونوفلورسانس: نام تایید کننده:	اعضاء:
توضیحات:			

تلفن: ۴۴۴۸۰۷۷۷

نشانی: تهران- خیابان پاستور- پلاک ۶۹ کد پستی: ۱۳۱۶۹۴۳۵۵۱ تلفن: ۴۴۴۰۳۴۹۶

بخش تحقیقات هاری و مرکز همکاری با سازمان WHO

صفحه الکترونیکی: <http://www.pasteur.ac.ir>پست الکترونیکی: office@institute.pasteur.ac.ir

تلفن مرکز: ۶۶۴۰۳۴۹۶ - ۰۲۱
فکس مرکز: ۶۴۱۱۲۸۱۳ - ۰۲۱

انستیتو پاستور ایران
بخش تحقیقات و
مرکز رفرانس هاری WHO

Result of rabies diagnosis on suspected samples				فرم نتیجه آزمایش نمونه مشکوک به هاری			
Letter No.	شماره نامه:	Shipment Date	تاریخ ارسال:	Shipper Centre	مرکز ارسال کننده نمونه:		
Sample Species	نوع نمونه:		سنگ	Director of shipping center	مسئول مرکز ارسال کننده نمونه:		
Sample code	کد نمونه:	Sample history		اطلاعات اولیه که همراه نمونه واصل شده است:			
Date/No. primary result	شماره و تاریخ پاسخ آزمایش:	Test Date	تاریخ آزمایش:	Fax No. of Shipper Center	شماره فکس مرکز دریافت کننده پاسخ:		
		Work Instruction	دستورالعمل:	Fax No. of Shipper Center	شماره تلفن مرکز دریافت کننده پاسخ:		
		63- LA- WI- 005- 00					
Date/Signature	تاریخ / امضا:	Supervisor	سوپروایزر:	FAT Test Result	نتیجه آزمایش ایمنوفلورسانس:		
Date/Signature	تاریخ / امضا:	QC Officer	مسئول QC:	هاری: مثبت			
Date/Signature	تاریخ / امضا:	Lab Director	رئیس آزمایشگاه:				
Remarks				توضیحات تکمیلی:			

نشانی انستیتو پاستور ایران: تهران - خیابان پاستور - پلاک ۷۵ کد پستی: ۱۳۱۶۹۴۳۵۵۱ تلفن: ۰۲۰ - ۶۶۹۵۳۳۱۱ فکس: ۶۶۴۶۵۱۳۲
صفحه الکترونیکی: <http://www.pasteur.ac.ir>

63-LA-FO-007

نقش آموزش جامعه در پیشگیری از حیوان گزیدگی و هاری

- *مهمترین اقدام جهت پیشگیری از هاری پیشگیری از حیوان گزیدگی است
- *ارتقا آگاهی جامعه به منظور پیشگیری از حیوان گزیدگی نقش اصلی در پیشگیری از هاری دارد
- *جامعه باید اهمیت حیوان گزیدگی را بداند
- *جراحت محل گزش
- *بیماری هایی که به دنبال گزش منتقل می شود
- *جامعه باید بداند پیشگیری از گزش چگونه است
- *به منظور عدم مواجهه با حیوانات چه اقداماتی انجام دهد
- *در صورت مواجهه با حیوانات چه بکند که مورد گزش قرار نگیرد یا شدت گزش کاهش یابد
- *در صورت گزش چه اقداماتی انجام دهد

مهمترین بیماری که توسط گزش منتقل می شود هاری است

- *در واقع، هاری یک عفونت حاد سیستم عصبی مرکزی است که همیشه کشنده است
- *که مخصوص گوشتخواران اهلی و وحشی، می باشد؛
- *انسان و سایر حیوانات خونگرم پستاندار به طور تصادفی و غالباً از طریق گزش به آن مبتلا می شوند.

تاریخچه بیماری هاری

بیماری هاری است که از هزاران سال قبل شناخته شده است
بوعلی سینا دانشمند نامدار ایرانی بیماری را با عنوان ترس از آب معرفی کرده است.
در سال ۱۸۱۲ لوئی پاستور نشان داد که هاری یک عفونت مغز و نخاع (اعصاب مرکزی) است .

به طور کلی کشورهای مختلف از نظر آلودگی به سه دسته تقسیم می شوند

۱. کشورهایی که هاری شهری و وحشی در آنها به صورت بومی (اندمیک) وجود دارد. به ترتیب همه کشورهای آسیایی، آفریقایی و کشورهای آمریکای لاتین جزء این دسته هستند.
۲. کشورهایی که در آنها هاری شهری کنترل شده ولی هاری وحشی همه گیر است. مانند کشورهای اروپای غربی ، کانادا و ایالات متحده آمریکا.
۳. کشورهایی که از نظر بیماری هاری پاک هستند. (هر کشوری که ۲ سال بیماری هاری را گزارش ندهد به عنوان کشوری پاک از این بیماری محسوب می شود). عبارتند از : استرالیا ، نیوزلند ، نیوگینه ، ژاپن ، هاوایی ، تایوان ، اقیانوسیه ، ایرلند ، ایسلند ، قسمت های مرکزی نروژ ، سوئد ، فنلاند ، پرتغال ، یونان و بعضی از جزایر ویستا ، اندیز و جزایر آتلانتیک ، انگلستان، سوئیس ، آلمان و ...

اهمیت بیماری

میزان کشندگی بالا (صددرصد): پس از ظهور علائم بیماری چه در انسان و چه در حیوان درمان پذیر نبوده و بیمار محکوم به مرگ می باشد.

افزایش روند موارد حیوان گزیدگی انسانی به ویژه در ایران که به ناچار سالانه مبالغ زیادی صرف خرید سرم و واکسن ضد هاری جهت درمان و پیشگیری می گردد.

تلفات دام ها و خسارات اقتصادی زیاد به دلیل آن

و ...

عامل بیماری

ویروسی است که تمایل به سیستم عصبی دارد

ویروس هاری در حرارت ۵۰ درجه سانتی گراد در مدت ۱۵ دقیقه و در حرارت ۶۰ درجه در مدت ۳۵ ثانیه و در حرارت ۱۰۰ درجه سانتی گراد در مدت چند ثانیه از بین می رود.

بنابراین برای ضدعفونی وسایل آلوده می توانید چند دقیقه آنها را بجوشانید و یا از فنل و الکل استفاده نمایید

راه های سرایت بیماری هاری

اصلی ترین راه سرایت بیماری از طریق گازگرفتن حیوانات می باشد.

در مورد گربه و گربه سانان از طریق پنجه کشیدن انتقال بیماری صورت می گیرد.

راه پوست: بیماری هاری از راه پوست سالم قابل سرایت نیست، ولی اگر کوچکترین خراش یا زخمی در پوست وجود داشته باشد قابل سرایت می باشد .

راه مخاطها: لیسیدن مخاط (لب - چشم و بینی) توسط سگ و گربه

انتقال از راه دستگاه گوارش: انتقال بیماری از این طریق بعید به نظر می رسد،

ولی باید از خوردن گوشت و سایر فرآورده دامهای مبتلا به هاری خودداری نمود

پنجه گربه حتی در حد خراش نیز می تواند موجب انتقال بیماری هاری گردد ؛ چراکه گربه عادت به لیسیدن پنجه های خود دارد لذا لازم است فوری نسبت به درمان پیشگیری از هاری (شستشوی زخم و واکسیناسیون) اقدام نمود.

ویروس هاری حتی از زخم های بسیار کوچک و در حد خراش هم می تواند باعث هار شدن فرد گردد ؛ پس زخم هر چند کوچک (حتی خراش پوستی) بایستی فوری تحت درمان پیشگیری از هاری (شستشوی زخم و واکسیناسیون) قرار گیرد

تنفس: آلودگی از طریق تنفس به ویژه در غارهای محل زندگی خفاش های آلوده ،

جفت: از مادر مبتلا به هاری به جنین

وسایل آلوده: ویروس هاری بسیار حساس است و در مقابل نور و خشکی به سرعت از بین می رود ؛ لذا هاری از طریق وسایل آلوده فقط در موارد استثنایی منتقل می شود.

انسان به انسان:

الف) تا به حال موارد معدودی از طریق پیوند اعضا در دنیا گزارش شده است.

ب) ولی بایستی در مواجهه با بیمار مبتلا به هاری بسیار دقت کرد

علائم بیمار یهاری در حیوان

معمولاً ۲ تا ۳ هفته پس از آلودگی سگ یا گربه علائم در آن‌ها ظاهر می‌شود (ولی ممکن است چند ماه هم طول بکشد)

گاو و گوسفند نیز به این بیماری مبتلا می‌شود ولی ممکن است پس از ماه‌ها علائم در آن‌ها ظاهر شود. مهم‌ترین علائم تغییر در رفتار و عادات حیوان می‌باشد، به گونه‌ای که حیوان بیش از اندازه به صاحب خود انس می‌گیرد و به گوشه‌ای پناه می‌برد و بالاخره در اثر فلج اندامی و دستگاه تنفسی تلف می‌شود.

یا در بیشتر مواقع حیوان مضطرب و کم‌کم به صورت وحشی و درنده درآمده و به هر کس و هر حیوان که سر راه او باشد حمله می‌کند، کف از دهانش سرازیر شده و به علت عدم امکان بلع بر اثر گرسنگی - تشنگی و سرانجام بر اثر فلج دستگاه تنفسی می‌میرد

معمولاً ۲ تا ۸ هفته پس از آلودگی در انسان علائم ظاهر می‌شود (۲۰ تا ۶۰ روز) گاهی کمتر از ۵ روز

آموزش پیشگیری از حیوان‌گزیدگی و هاری به زبان ساده

برای کنترل هاری چه کمکی میتوانم بکنم؟

حیوانات خانگی را نزد دامپزشکتان برده تا واکسن‌های مناسب را تزریق کند. از در معرض تماس قرار گرفتن حیوان خانگی‌تان با سایر حیوانات جلوگیری کنید. گربه و سگ‌هایتان را درون منزل نگهدارید و بر سگ‌هایتان هنگامی که خارج از منزل هستند نظارت داشته باشید. حیوانات خانگی خود را عقیم کنید تا از تولد نوزاد ناخواسته آن‌ها جلوگیری کنید. غذای حیوان خود را بیرون از منزل قرار ندهید. این کار باعث جذب حیوانات وحشی و ولگرد میشود. حیوانات وحشی نباید به عنوان حیوان خانگی نگهداری شوند. این کار نه تنها غیرقانونی است بلکه این حیوانات می‌توانند صاحبان خود و سایرین را به هاری مبتلا کنند.

حیوانات وحشی را از فاصله دور مشاهده کنید. حیوان وحشی‌ها ممکن است رام به نظر آید ولی هرگز به آن نزدیک نشوید. به کودک خود بیاموزید که "هرگز" به حیوانات ناآشنا نزدیک نشود، حتی در مواردی که حیوان آرام به نظر میرسد.

در صورتی که رفتار غیر معمول در یک حیوان مشاهده کردید آن را به ادارت دامپزشکی اطلاع دهید. اگر در مناطقی هستید که خفاش زیاد است، منزل خود را عایق بندی کنید تا از ورود خفاش به خانه جلوگیری شود

فرض بگیرید همه سگ‌های خطرناک هستند تا زمانی که خلاف آن ثابت شود.

از سگ‌ها دوری کنید

به کودکان آموزش دهید هرگز به سگ‌ها نزدیک نشوند.

اقدامات احتیاطی پیشگیرانه برای حمله سگ

مراقب علائم هشداردهنده باشید.

گریدن، خرخر کردن و نشان دادن دندان‌ها نشانه‌های آشکار تهاجمی بودن سگ است و باید متناسب با آن رفتار کنید.

سگ عصبانی ممکن است سفیدی چشمانش را نشان دهد به خصوص اگر در حالت عادی دیده نمی‌شود.

وقتی نوک گوش‌ها به عقب کشیده می‌شود و در امتداد سر قرار می‌گیرد نشانه روش تهاجم است در صورتی که گوش‌های شل و آویزان یا ایستاده معمولاً نشانه بی‌تفاوتی است.

اگر سگ نزد شما بیاید در حالی که بدنش ریلکس است و بخش میانی بدنش انحنای شیب‌دار دارد، احتمالاً نمی‌خواهد حمله کند. سگی که بدنش سفت، صاف و کشیده است (سر، شانه‌ها و ران‌ها در یک ردیف قرار گرفته‌اند) در حالت تهاجم قرار دارد.

راه رفتن یورتمه‌ای به این معنی است که سگ می‌خواهد بازی کند و شما را بررسی کند. وقتی سگ با سرعت به سمت شما می‌دود ممکن است خطرناک باشد.

هرگز سگ را خشمگین نکنید.

بیشتر حمله‌های سگ‌ها به علت عدم بستن یا محدود کردن کافی سگ، تعلیم نامناسب، یا اذیت کردن آن‌ها اتفاق می‌افتد.

متأسفانه بسیاری از مواقع صاحبان سگ سهل‌انگاری می‌کنند بنابراین منطقی است که آمادگی داشته باشید. هیچ حیوانی را خشمگین نسازید.

هرگز سگی را که در حال غذا خوردن است یا توله به همراه دارد، تحریک نکنید. سگ‌ها در این شرایط بسیار حساس شده و از خود محافظت می‌کنند.

از خندیدن به سگ خودداری کنید. ممکن است چهره دوستانه به او نشان دهید اما یک سگ مهاجم فکر می‌کند دارید دندان‌هایتان را برای مبارزه به او نشان می‌دهید.

سگ‌هایی که مدت زیادی به چیزی بسته شده‌اند یا زنجیر دارند بیشتر احتمال دارد که تهاجمی رفتار کنند بنابراین به آن‌ها نزدیک نشوید

توصیه‌ها

به چشمان سگ نگاه نکنید به‌ویژه وقتی خیز برداشته است.

در مواجهه با سگ به کودک بگویید ساکت باشد و آرام بماند و به شما نگاه کند.

به کودکان یاد دهید هرزمانی که با یک سگ خشمگین مواجه شدند، یادشان باشد هرگز از سگ فرار نکنند و جلوی او ندوند بلکه همانند یک درخت باشند.

اگر سوار بر دوچرخه هستید، از دوچرخه پیاده شده و آن را بین خود و سگ حائل کنید. به این ترتیب مانعی برای محافظت از خود ایجاد می‌کنید. اگر سگ تنها پارس نکرده و به شما حمله‌ور شد از دوچرخه به‌عنوان سلاحی برای

حمله به سگ استفاده کنید. دوچرخه را از تنه نگه‌دارید و از کرپی (فرمان) و زین بگیرید و تایلر دوچرخه را

بچرخانید و به سگ ضربه بزنید. سعی کنید دوچرخه را رها نکنید، اگر چنین شود ابزار دفاعی بارزشی را از دست داده‌اید.

قوانین حیوانات صاحب دار

شناسنامه دار کردن حیوان

واکسیناسیون حیوان

قلاده گذاری حیوان

بستن حیوان

با توجه به وجود مشکلات بهداشتی ناشی از حیوانات (بخصوص سگ و گربه) از جمله بیماریهای هاری، کیست هیداتیک، توکسوپلاسموز، بیماریهای انگلی روده ای؛ لیشمانیوز جلدی و احشایی و... و از آنجا که متأسفانه برخی صاحبان این قبیل حیوانات بدون هیچگونه احساس مسئولیتی، حیوانات خود را رها و موجب ضرر و زیان بهداشتی، جانی، اقتصادی و... در اطرافیان به ویژه همسایگان خود می گردند؛ لذا دولت قوانین ۶۸۸ و ۳۵۷ مجازات های اسلامی را جهت حمایت از سلامت مردم وضع نموده است.

تذکر مهم:

- کلیه موارد حیوان گزیدگی چه اهلی و چه وحشی را باید هار تلقی نمود و بلافاصله به نزدیکترین مرکز جامع سلامت مراجعه کرد.

- تاخیر در مراجعه موجب ابتلا به بیماری کشنده هاری می گردد
حتی در صورت وجود سابقه واکسیناسیون در سگ یا گربه شما در - - صورت گزش توسط آن ها بلافاصله به مراکز خدمات جامع سلامت مراجعه کنید

سرم ضد هاری

در صورت لزوم سرم ضد هاری در اطراف و داخل ضایعه تزریق می شود.
موش خرما نیز موجب انتقال هاری می شود
درباره آسیب دیدگان گاز گرفته توسط موش خرما و راسو درمان پیشگیری ضروری است
نکته: از آنجا که بسیاری از مردم در تشخیص حیوانات دچار اشتباه می شوند و اساساً انواع موشها را نمی شناسند و یا در گویش های مختلف نام حیوانات، متفاوت می باشد لازم است از افراد حیوان گزیده که مدعی اند توسط یکی از این حیوانات آسیب دیده اند مشخصات حیوان مهاجم سؤال و در صورت عدم اطمینان از نوع حیوان (موش خانگی، صحرائی، خرگوش با موش خرما، راسو و...)، فوراً نسبت به درمان پیشگیری اقدامات لازم انجام پذیرد.

ابتلا به هاری = مرگ حتمی

ابتلا به هاری = مرگ حتمی

ابتلا به هاری = مرگ حتمی

لیست مراکز هاری

ردیف	دانشگاه علوم پزشکی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز علمی	شماره و نام مرکز علمی	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان و پیشگیری در استان	
1	آبادان	آبادان	آبادان	سایت علمی بیمارستان وانحصار	4323046821-3	مهدی رحمتی	9130747968	خرابان چهل طری، بیمارستان وانحصار، سایت علمی	
2		هرمشهر	هرمشهر	بیمارستان شهید بهشتی	9146334697	عباسرضا صادقی	9146334697	بیمارستان شهید بهشتی، معرفی زاده	
3		شادگان	شادگان	سایت علمی دانشگاه	91341946200	حسن مزبیه کرمان	91341946200	دانشگاه شادگان، معرفی زاده	
1	آرمنجان	ارومیه	ارومیه	ارومیه	4430330796	ابراهیم خوشنویس	9141671894	ارومیه، آخ گلانی، کوچه دانشگاه (اصحی)، ستاد مرکز بهداشت ارومیه	
2		اشترود	اشترود	مرکز علمی اشترود	4444436904	علیرضا غریبی	9144446727	اشترود، قلعه انقلاب - ستاد مرکز بهداشت اشترود - واحد علمی	
3		بوانات	بوانات	بوانات	44-46250305	اسعد محمد شریعتی	9144017703	بوانات، آملی آباد، جنب اداره آموزشی شهرستان	
4		پلدخست	پلدخست	پلدخست	4434284932	ناصر فریدی مرغان	9142847249	پلدخست، بلوار کشاورز، روی روی، پارکانه، بیمارستان، بیمارستان امام خمینی	
5		پیرانشهر	پیرانشهر	پیرانشهر	4444224779	سیدرضا حسینی زاده	9146373082	خرابان، پلاک ستاد مرکز بهداشت شهرستان	
6		تکاب	تکاب	تکاب	442032671-5	یحیی قاضی	9141866910	تکاب، خرابان، انقلاب، روی روی، ستاد وانحصار	
7		چالدران	چالدران	چالدران	شماره یک	4434267295	رسول محمدپور	9148115128	چالدران - بلوار ولایت، نقشه - روی روی، نقشه - مرکز خدمات جامع سلامت شماره یک
8			آواجیق	آواجیق	آواجیق	4434333911	بهرام بهمن زاده	9149626216	آواجیق - خرابان امام - مرکز خدمات جامع سلامت
9			فارس	فارس	مرکز خدمات جامع سلامت شماره یک	4434729033	علیرضا محمدپور	9210321982	مرکز خدمات جامع سلامت
10		گنبدکاوین	سمرقند	سمرقند	مرکز درمان و پیشگیری علمی سمرقند	44-44352010	آزاد شریفی	9141671151	سمرقند - خرابان امام (10) - روی روی، مطبوعات - ستاد مرکز بهداشت شهرستان سمرقند (بیمارستان ساقی)
11	سلفچگان		سلفچگان	مرکز بهداشت سلفچگان	4435244041	جمال محمدی	9144962409	خرابان، سلطان زاده، قلعچک، ستاد مرکز بهداشت سلفچگان	
12	شاهین دژ		شاهین دژ	مرکز بهداشت بیمارستان شهید بهشتی	4446331962	امیرحسین وحید	9141652286	مرکز بهداشت شاهین دژ، خرابان شهید بهشتی، بیمارستان شهید بهشتی، شاهین دژ، شاهین دژ	
13	شوط		شوط	مرکز بهداشت شوط	4434277304	مصطفی محمدی	9149626297	شوط - قلعه سعادت - شبکه بهداشت و درمان شهرستان	
14	ماکو		ماکو	مرکز بهداشت شهرستان ماکو	4434258400	ولی صالح پور	9147196180	ماکو - خرابان امام - جنب بهداشتی، شهرستان ماکو	
15	مهاباد		مهاباد	مرکز بهداشت	4442446282	امیر پارسی	9161704512	مهاباد، بلوار کوخرد، روی روی، آموزش و پرورش، دانشگاه، مرکز بهداشت مهاباد	
16	میاندوآب		میاندوآب	پخش درمان و پیشگیری علمی	4445262618	مصطفی محمدپور	9149626299	میاندوآب، خرابان، پلاک 10، جنب، مراکز، حال، عصر، شبکه بهداشت و درمان	
17			چهاربج	چهاربج	پخش درمان و پیشگیری علمی	4445262618	علیرضا محمدپور	9145262618	چهاربج، مرکز خدمات جامع سلامت شبکه، روی روی، چهاربج
18			نقده	نقده	مرکز نقده	4435270484	ناصر رشیدی	9146333942	خرابان، نقشه، بلوار، جنب، فضای سبز، مرکز بهداشتی، درمانی، نقده
1	سرمه		سرمه	سرمه	مرکز پیشگیری و درمان علمی سرمه	4392137757	مهدیا رحمتی	9145244007	سرمه - شهرستان سرمه - بلوار خرابان، بلوار شرقی - مرکز خدمات جامع سلامت شبکه، روی روی، سرمه
2		بهره سوار	بهره سوار	مرکز شماره یک	4392821108	زهرا محمدی	9149518518	بهره سوار - خرابان امام - خرابان، شهرت، بلوار - بیمارستان امام خمینی - مرکز خدمات جامع سلامت شماره یک	
3		چغراآباد	چغراآباد	مرکز چغراآباد	4392882677	سیدرضا پور	9901577814	چغراآباد، مردان، بلوار - خرابان، بلوار - واحد درمان و پیشگیری، مرکز خدمات جامع سلامت شبکه، روی روی، چغراآباد	
4		شورگل	شورگل	مرکز شورگل	633873299	مصطفی دانشی	9147818896	بیمارستان شورگل - واحد درمان و پیشگیری علمی، مرکز خدمات سلامت روستایی، شورگل	
5	گرسی	گرسی	مرکز خدمات جامع سلامت شهرت، پیشی	42-38623113	احمد محمدی	9145270280	شهرستان گرسی - خرابان، بلوار - مرکز خدمات جامع سلامت شهرت، پیشی		
6		زهرا	زهرا	مرکز خدمات جامع سلامت زهرا	42-38674326	سیدعلی محمدی	9914579400	زهرا، کندی - مرکز خدمات جامع سلامت روستایی، زهرا، کندی	
7		انگوت	انگوت	مرکز خدمات جامع سلامت انگوت	4392845539	علی محمدی	9147473972	شهرستان انگوت - مرکز خدمات جامع سلامت شهرت، روستایی، انگوت	
8	پارس آباد	پارس آباد	پارس آباد	بیمارستان امام زهرا	4392764700	مصطفی محمدپور	9149678801	پارس آباد - خرابان امام - بیمارستان امام زهرا، پارس آباد	
9		اصفهان	اصفهان	اصفهان	4392743703	امیرحسین محمدی	9147094442	شهرستان اصفهان - جنب CNG، اصفهان	

10		شهر کهر	مرکز کهر	4330204710	رواب نوری	9143302710	شهر - خواران امام خمینی مرکز اورز کهر
11	مشگین شهر	شهر کورانی	مرکز کورانی	4330201070	فرهاد رحیمی	9906106011	شهر کورانی - خواران امام خمینی - مرکز خدمات جامع سلامت کورانی
12		مشگین شهر	مرکز خدمات جامع سلامت آشوری	43- 32543091	رضا نیکخواهر خوارانی	9144577553	مشگین شهر - خواران باهنر جعفری - بالاتر از سوندا - مرکز خدمات جامع سلامت آشوری روستا
13		رشمی	مرکز خدمات جامع سلامت رشمی	43- 32562910	مختبر هلال رزمی	9117089160	مشگین شهر شهر رشمی - مرکز خدمات جامع سلامت رشمی
14	لمین	لمین	مرکز استان امام خمینی روم لمین	4330301000	بهنام عباسی	9143064318	لمین - مرکز استان امام خمینی روم - احمد هاری
15		آبی برنگو	مرکز خدمات جامع سلامت شهانه روزی آبی برنگو	4330302101	آرزو برهبری	9014439203	آبی برنگو - خواران اورنگ باهنر روزی روم - شهانه روزی - مرکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی آبی برنگو

ردیف	بافتنه خون‌آزمایی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز علمی	پیش شماره و کد	نام مسئول	وبسایت مسئول	آدرس مرکز درمان و تشخیصی علمی	
ردیف	بافتنه خون‌آزمایی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز علمی	پیش شماره و کد	نام مسئول	وبسایت مسئول	آدرس مرکز درمان و تشخیصی علمی	
4	البرز	طالقان	طالقان	شعبه الیزوی	94734127	رایحه باقری	0113911244	طالقان - شهرک شهید آرمی - درمان امام خمینی - جنب فرهنگسرای شفته بهداشت و درمان طالقان	
5		فریدون	فریدون	مرکز تشخیصی و درمان علمی فریدون	3434341343	مهین فاضلی	9362941999	فریدون - بلوار شهید کمال کریمی - روبروی دانشگاه علامه امینی - تقاطع خیابان امام رضا	
6		شهریار	شهریار	شهریار	2637721090	فرهاد کای	0123474153	شهریار - بلوار آرژانت - خانه ای - جنب بانک ملی - مرکز خدمات جامع شهید ملاسپهر	
1		اصفهان	اصفهان	اصفهان	بیمارستان امام رضا (ع)	4128430701	مریم زینبانی	919491114	اصفهان - بلوار شهید - بیمارستان امام رضا (ع)
2			اصفهان	اصفهان	مرکز جامع سلامت جاکوزان	4128471310	مهین شکرچی قوای	9335401491	اصفهان - جاکوزان - مرکز جامع سلامت جاکوزان
3		اهواز	اهواز	اهواز	مرکز خدمات جامع سلامت قلعه شوانه	6143584690	روح اله دادی	0162943348	اهواز - قلعه شوانه - مرکز خدمات جامع سلامت قلعه شوانه
4	اهواز		اهواز	بیمارستان امام علی (ع)	4143941873	مجتاز پازش	0162943433	اهواز - خیابان خ استادی روشنی - 17متری دوم بیمارستان امام علی (ع)	
5	اهواز		اهواز	بیمارستان اهواز	6134443054	صبری شامی	9330263264	اهواز - نئون - تقاطع بلوار پاسداری - بوستار	
6	اهواز		اهواز	بیمارستان ولی	4128562872	الهه لیسان کویا	939113649	اهواز - خیابان قیصران - روبروی فرهنگسرای - بیمارستان ولی	
7	ایلام		ایلام	ایلام	6134431821	شهرین افشانه	0162932439	ایلام - خیابان حر - بیمارستان شهید آریه	
8	ایلام		ایلام	بیمارستان علامه باقرخان	6143721322	محمد رفیغ قادری	0168932993	ایلام - ایلام - درمان باستانی - بیمارستان شهید باقرخان	
9	ایلام		ایلام	مرکز خدمات جامع سلامت ملائکی	4134321834	سعید هاشمی	933113641	ایلام - مظلوم - مرکز خدمات جامع سلامت ملائکی	
10	اصفهان		اصفهان	بیمارستان مطلی	4126722444	حامد دستکوان	0176611544	اصفهان - کوی نوین - شامی آباد - بیمارستان مطلی	
11	اصفهان		اصفهان	بیمارستان شهید چمران	6126746151	حمزه دافری زاده	913403932	اصفهان - بوستار - خیابان امام - بیمارستان شهید چمران	
12	اصفهان		اصفهان	اصفهان	مرکز خدمات جامع سلامت شماره یک	4143684303	ع کرم پور	9014274688	اصفهان - پاسداری - مرکز خدمات جامع سلامت شهری بوستار - اهلوز
13			اصفهان	اصفهان	بیمارستان رسول اکرم	4143036715	جواد دانایی	9302970243	اصفهان - خیابان امام علی (ع) - بیمارستان رسول اکرم
14		اصفهان	اصفهان	بیمارستان ماز	4143531843	زیب چریکی	0162932344	اصفهان - پشت درمان شهر - بلوار استادی - بیمارستان ماز	
15	اصفهان	اصفهان	بیمارستان نظام مافی	6142741843	ع حسن زاده	0388428128	اصفهان - اهواز شوش - بیمارستان نظام مافی		
16	اصفهان	اصفهان	مرکز خدمات جامع سلامت شماره یک	4126544653	ارش آریانی	0176611107	اصفهان - خیابان میرزا - مرکز خدمات جامع سلامت شهری - جنب شفته بهداشت و درمان		
17	اصفهان	اصفهان	مرکز خدمات جامع سلامت جدید اهواز	6143964201	حسرت خیریان	0392933743	اصفهان - اهواز شوش - سرد عباس - مرکز خدمات جامع سلامت جدید اهواز		
18	اصفهان	اصفهان	بیمارستان کارون	4126527600	حامد صفعی	9316428733	اصفهان - کوی ناصر - بیمارستان کارون - مرکز درمان علمی		
19	اصفهان	اصفهان	بیمارستان امیر	6143291401	مستوفی احمدی	0126363247	اصفهان - بلوار استخر - بیمارستان امیر آملی		
20	اصفهان	اصفهان	بیمارستان حاجیه ترکان مهری	4126327007	امین مکتوبی	0394263236	اصفهان - خیابان مطهری - بیمارستان حاجیه ترکان مهری		
21	اصفهان	اصفهان	بیمارستان هدایت پتروشیمی	4126344028	کریجه رشادتی	0168914388	اصفهان - خیابان مطهری - دانشگاه شهید چمران - شهرک نفت 17		
22	اصفهان	اصفهان	بیمارستان 17 بهمن	6143234973	حسن چه چتریانی	0168942771	اصفهان - مسجد سلیمان - کوی 17 بهمن		
23	اصفهان	اصفهان	بیمارستان مطلی	4143582046	مکتوبی رشادتی زاده	0164374673	اصفهان - کوی شهید - بیمارستان مطلی		
24	اصفهان	اصفهان	بیمارستان شهید	4126771383	مهسا زینبانی	9330271383	اصفهان - خیابان مطهری - بیمارستان شهید چمران		
25	اصفهان	اصفهان	بیمارستان علامه کریمی	4126782034	محمد یوسفی	0168122733	اصفهان - مظلوم - کوی خیابان امام - فرهنگسرای - بیمارستان علامه کریمی		
1	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز خدمات جامع سلامت کز	44353108	آقای میرزا رحمتی	930443647	اصفهان - کوی آریه - بلوار کوهسار - خیابان شهید احمدی - کوچه درمکانه	
2		اصفهان	اصفهان	مرکز خدمات جامع سلامت کز	66896373	آقای وحید دستکوانی	0194971107	اصفهان - کوی آریه - خیابان شاه پرویز - روبروی تقاطع کز - کوهسار -	

3	ملارد	ملارد	مرکز خدمات جامع سلامت حضرت ابو الفضل	02162286	آقای بهزاد کبچ ملارد	0179795047	ملارد - خواجهان امام خمینی - روبروی پارک - نوبه ایاریش -
4	پارسیان	پارسیان	مرکز خدمات جامع سلامت کشور و شهر	06617128	خانم زینب کرمی	079098777	شهر - شیر - خواجهان بنیست شهری کوهچکان
5	رباط کریم	رباط کریم	مرکز خدمات جامع سلامت زهرا	06433770	آقای مصعب و فانی	019811199	رباط کریم - خواجهان نظامی بنده از استان قم - امامزاده عبد 0-06433770
6			مرکز خدمات جامع سلامت	064333821	خانم مریم فریادوستی	014007799	رباط کریم - خواجهان امام خمینی - خواجهان جدید - روبروی مسجد حضرت ابو الفضل
7	شهر قم	قم	مرکز خدمات جامع سلامت شهر قم	06149353	خانم زهرا یوسفی	015211094	شهر قم - قم - خواجهان امام زاده
8			شهر قم	شهر قم	06820600	خانم زینب یوسفی	0791419809

ردیف	نام مرکز	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز علمی	پیش شماره و کد	نام مسئول	تولید مسئول	آدرس مرکز درمان و تشخیصی علمی
9	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز جامع سلامت شهید سیدالشهدا علی بن ابی طالب	02224322	خانم فاطمه فریدانی	0211444444	شهری باغ - جنب امامزاده اسماعیل
1	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز علمی حضرت زینب	0435232043	مجتهد شهبازی		مرکز علمی حضرت زینب
2		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی کلات	0435232009	دکتر یاربابی	02152772090	مرکز علمی شهرستان کلات
3		اصفهان	اصفهان	مرکز سلامت	شماره	شهره کلاهی	02152664812	بست بیمارستان وکایه
4		اصفهان	اصفهان	مرکز بهداشت	شماره	محمد کریمی	02152145740	مرکز خدمات جامع سلامت شهری بهداشت
5	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز باغ	شماره	هانیه امیری	02772743121	بیمارستان شهیدان علم اسلامی امام خمینی مرکز خدمات جامع سلامت شهید روزی باغ
6		اصفهان	اصفهان	مرکز باغ	شماره	خان محمد سپاهی	02152927290	بیمارستان مرکز خدمات جامع سلامت باغ
7		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی شهر	شماره	یحیی ریسی	02152722145	مرکز خدمات جامع سلامت شهر
8		اصفهان	اصفهان	مرکز باغ	0435227412	داوود دهموری	0211436944	بیمارستان خانم آنتونیا باغ
9	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز باغ	شماره	افشین شهبازی	02152952048	مرکز خدمات جامع سلامت باغ
10		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	یوسف ملاهی	02152423219	بیمارستان شهیدان حاجن شهیدالدین مرکز علمی باغ
11		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	مسعود ریسی	02154613317	بیمارستان شهیدان گلرخ ورودی شهر علمی باغ مرکز علمی
12		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	عبدالرحمان بلیدی	02152441672	بیمارستان شهیدان محمد رسول الله
13	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز سلامت روزی باغ	شماره	کامروز کشفی	02152189458	بیمارستان مرکز باغ
14		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	02152332011-17 اصفهان	امیر افشار سیدی	02152954243	بیمارستان امام علی
15		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	علی اکبر کرمان	02116487200	بیمارستان اورنگ مرکز علمی باغ
16		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	اسماعیل ریسی	0215252346	بیمارستان مرکز خدمات جامع سلامت باغ
17	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	حسین باغ	02152627988	بیمارستان مرکز علمی باغ کلات
18		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	04352384671	امیر صالح پور	02154400469	بیمارستان کلات
19		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	شماره	حامد حوائی	02152926169	مرکز علمی باغ
20		اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	0435232126	شاهین شهبازی	02152188499	مرکز علمی باغ
21	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	0435239101	محمد باغی صفی	021529474257	مرکز علمی باغ باغ
1		اصفهان	اصفهان	بیمارستان	04352424170	علی حسینی	02152444255	بیمارستان شهیدان شهیدان رسول اکرم (ع)
2		اصفهان	اصفهان	بیمارستان	04352454061	رضا حسینی	02152924815	بیمارستان مرکز خدمات جامع سلامت باغ
3		اصفهان	اصفهان	مرکز بهداشت شهرستان	04352314244	عبدالرضا پور نجف	0211837615	بیمارستان مرکز بهداشت شهرستان باغ
4	اصفهان	اصفهان	اصفهان	مرکز علمی باغ	04352381494	محمد رضا حوائی	02152929794	بیمارستان مرکز علمی باغ

ردیف	نام مرکز تخصصی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز تخصصی	شماره و کد پستی	نام مسئول	شماره و کد پستی	نام مرکز تخصصی	شماره و کد پستی	نام مرکز تخصصی
15	ایلام	ایلام	ایلام	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430631763	احمد ترخان	9816140967	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9816140967	ایلام
16				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430631830	نوراله افشاری	982601876	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	982601876	ایلام
17				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8434441400	علی احمدی	7931237001	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	7931237001	ایلام
18				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430761409	محمد ابراهیمی	982601876	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	982601876	ایلام
19				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430761819	رعنا محمدی	9899903037	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9899903037	ایلام
20				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430761889	علی مرادی	9826714348	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9826714348	ایلام
21				مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430761811	حسن آتش افروز	7006834000	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	7006834000	ایلام
22				ایلام	ایلام	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430211993	شیرین محمدی	9826899701	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی
23	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	8430371810	مصطفی شیری			9876319146	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9876319146	ایلام	
1	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	1130364874	فاطمه رحمانی			9110126810	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9110126810	ایلام	
2	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	1130436090	علی اصغر احمدی	9118121001	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9118121001	ایلام			
1	ایلام	ایلام	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	34-44341968	شیرین محمدی	9304012041	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9304012041	ایلام	
2			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	34-44341903	فاطمه محمدی	9326482009	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9326482009	ایلام	
3			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	34-44286112	فاطمه محمدی	9310681950	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9310681950	ایلام	
4			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	34-44271003	فاطمه محمدی	9326620330	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9326620330	ایلام	
1	ایلام	ایلام	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	4152937070	فاطمه محمدی	9617001600	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9617001600	ایلام	
2			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	4152993130	فاطمه محمدی	9687224750	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9687224750	ایلام	
3			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	4152940214	فاطمه محمدی	9027844633	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9027844633	ایلام	
1	ایلام	ایلام	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	77-50321048	فاطمه محمدی	9777449023	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9777449023	ایلام	
2			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	77-50321777	فاطمه محمدی	967242618	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	967242618	ایلام	
3			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	77-50320771	فاطمه محمدی	9717341006	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9717341006	ایلام	
4			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	77-57681110	فاطمه محمدی	9707241632	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9707241632	ایلام	
5			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	77-57624230	فاطمه محمدی	901171367	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	901171367	ایلام	
6			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	7734364011	فاطمه محمدی	970686607	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	970686607	ایلام	
7			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	7734451264	فاطمه محمدی	970734804	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	970734804	ایلام	
8			مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	7734304820	فاطمه محمدی	9707348443	مرکز تخصصی بیماریهای عفونی	9707348443	ایلام	

ردیف	نام دانشگاه علوم پزشکی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	پیش شماره و کد	نام مسئول	نام مسئول	نام مرکز هاری	نام مرکز هاری						
2	پایه چند	خرمیان	اسدیبه	اسدیبه	3632129607	عبادف شعبانی	اسدیبه-مرکز خدمات جامع سلامت اسدیبه	اسدیبه	اسدیبه						
3							فهرستان	فهرستان	3632143802	غلامرضا امینی	فهرستان-مرکز بهداشتی فوستان	فهرستان	فهرستان		
4							بشرویه	بشرویه	بشرویه	3632760540	مهدی چوپان ویا	بشرویه-مرکز بهداشت بشرویه	بشرویه	بشرویه	
5							سرسبزگه	سرسبزگه	سرسبزگه	3632694624	حسین سوزگی	سرسبزگه-مرکز بهداشت و درمان سرسبزگه	سرسبزگه	سرسبزگه	
6							فردوس	فردوس	فردوس	3632727304	ابراهیم کوری	فردوس-مرکز بهداشت کهنه چناران	فردوس	فردوس	
7							کوسف	کوسف	کوسف	3632074227	محمد نوری ماز	کوسف-مرکز بهداشت نیریز	کوسف	کوسف	
8							زیرکوه	زیرکوه	زیرکوه	3632594028	جعفر بلخی	زیرکوه-مرکز بهداشت شهرستان نیریز	زیرکوه	زیرکوه	
9							سرایان	سرایان	سرایان	3631629940	سیدباقر افشار ابراهیم خیران	سرایان-مرکز بهداشت امام علی (ع)	سرایان	سرایان	
10							قاین	قاین	قاین	3632499022	حسین برتا	قاین-مرکز بهداشت شهرستان قاین	قاین	قاین	
11							ظفر	ظفر	ظفر	3632623942	مرتضی بورتک	ظفر-مرکز بهداشت شهرستان ظفر	ظفر	ظفر	
12							ظفر	ظفر	ظفر	3632623212	محمد زلفا جعفریان	ظفر-مرکز خدمات جامع سلامت حقیق آباد	ظفر	ظفر	
13															ظفر
1							شهری	آرتشهر	آرتشهر	آرتشهر	41-34236282	غلامرؤف باقرزاده	آرتشهر-شیراز امام -کوی دانشگاه-مرکز جامع سلامت شهر 1	آرتشهر	آرتشهر
2															
3								اسکو	اسکو	اسکو	اسکو	41-33222631	میرمحمود صفوری	اسکو -خ-امام بهرامستان امام خمینی (ره) -مرکز درمان پیشگیری هاری	اسکو
4	اهر	اهر	اهر	اهر	41-41243770	فرمان قهرمانیان		اهر-مرکز بهداشت باقر العلوم	اهر	اهر					
5	بستان آباد	بستان آباد	بستان آباد	بستان آباد	41-42034962	غلامرضا الهادی		بستان آباد-مرکز درمان روانی و پرورشی بانک ملی مرکز سلامت شماره دو	بستان آباد	بستان آباد					
6	بناب	بناب	بناب	بناب	41-37730800	غلامرضا قلی پور		بناب-مرکز بهداشت کهنه چناران	بناب	بناب					
7	چابک	شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	41-32919992		حسین بکرنگ	شیراز-مرکز بهداشت پیشگیری هاری شیراز	شیراز	شیراز				
8		خانیشهر	خانیشهر	خانیشهر	خانیشهر	4142032500		مجتهد شیری علویزاده	خانیشهر-مرکز بهداشت باقر العلوم	خانیشهر	خانیشهر				
9	چابک	سنه رود	سنه رود	سنه رود	سنه رود	41-42032111		غلامرضا موثقیان	سنه رود-مرکز سلامت سنه رود	سنه رود	سنه رود				
10		چابک	چابک	چابک	چابک	41-32723147		موسوی آقا حسینی	چابک-شیراز امام -روبروی بانک کشاورزی-مرکز بهداشتی درمانی قره آقاج	چابک	چابک				
11	خمارابو	خمارابو	خمارابو	خمارابو	41-44623020	فریبا افشار زاده		خمارابو-مرکز بهداشتی و درمانی خمارابو	خمارابو	خمارابو					
12	شیراز	شیراز	شیراز	شیراز	41-42422022	حسین امینیان		شیراز-شیراز امام مرکز سلامت روح زنده 2	شیراز	شیراز					
13											شیراز	شیراز	41-42222540	کبری قانری	شیراز-مرکز سلامت روحی صوفیان
14	عجب شهر	عجب شهر	عجب شهر	عجب شهر	41-37034260	تیرگام محمدصغری		عجب شهر-مرکز جامع سلامت نیریز	عجب شهر	عجب شهر					

15				مستاد مرکز بهداشت	41-44466379	رقعه مصوری	0948123033	شیر - شیراز شهرزاد آیدانگانه - بیمارستان امام مرکز درمان و پیشگیری های مستاد مرکز بهداشت
16				آیمن احمد	41-44466077	سنگار باکی پورزی	0947812715	ایمن احمد مرکز جامع سلامت آیمن احمد مرکز درمان های
17			برند	برند	41-42262183	ولی منصوبی	0941903049	بیمارستان برند شیراز امام گلبرگ - عمومی شهرزاد باکری
18			ملکان	ملکان	41-37841252	حکیمه آملی	0941777363	ملکان - بیمارستان قرآنی - واحد پیشگیری و درمان های
19			سیانه	برکت	41-32279008	زهرا آسترایی	0212603771	برکت - شیراز امام گلبرگ - بیمارستان برکت امام گلبرگ - اورژانس کوی
20			روزان	روزان	0944124222	محمد چاهی	0944124222	روزان - بیمارستان علامه جعفری روزان
21			خریس	خریس	41-4543487	شعبه تخصصی	0945683500	مرکز جامع سلامت خریس
22			مشاوره	مشاوره	41-51628843	عزت نوری	0941030289	بیمارستان امام حسین مشاوره
23			هوراند	هوراند	41-54263963	رقعه استغابول زاده	0941063240	هوراند - خواجهان هشت سر مرکز جامع سلامت شهری و روستایی هوراند
1	شربت جام	شربت جام	شربت جام	شربت جام	71-52726154	صعود رفیعی	0126955672	شربت جام - شیراز شهرزاد بهشتی - دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شربت جام - مرکز بهداشت

14	رشد	رشد	شماره	هلی آریه	01155-638150	هفته کج - رشد - مرکز جامع سلامت رشد
15	قاریاب	قاریاب	01157-234706	مهدان لاجورد	01157-234706	قاریاب - مرکز جامع سلامت قاریاب
1	ارمن	شبکه بهداشت شهرستان ارمن	03854011418	اسفندی خضروی	03854011418	ارمن طکه سه تنور شبکه بهداشت و درمان شهرستان ارمن
2	آزکوه	مرکز آزکوه	03854045050	حسین حاجی	03854045050	ارمن روستای آزکوه مرکز خدمات جامع سلامت آزکوه
3	سراخور	مرکز سراخور	03854071047	غزیز خضروی	03854071047	ارمن روستای سراخور مرکز خدمات جامع سلامت سراخور
4	جزین آباد	مرکز جزین آباد	شماره	شاهپور حکیمزاده	01158538958	ارمن روستای جزین آباد مرکز خدمات جامع سلامت جزین آباد
5	سرخون	مرکز سرخون	03854032410	مهرالین غزیز	03854032410	ارمن شهر سرخون مرکز خدمات جامع سلامت سرخون
6	شلیزل	مرکز شلیزل	03854051704	افشین کزلیان	03854051704	ارمن روستای شلیزل مرکز خدمات جامع سلامت شلیزل
7	بروجن	شبکه بهداشت شهرستان بروجن	03854029025	میرزا توکلی	01121847014	بروجن - شبکه بهداشت و درمان شهرستان بروجن
8	بن	مرکز شبکه روزی بن	03850710000	محمد رحمانی	01147734223	بن - مریدان امام هادی - بلوای کفایرز مرکز شبکه روزی بن

ردیف	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز تفریحی	پوشش شماره و تلفن	نام مسئول	شماره موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان پیشگیری از طاری
ردیف تفریحی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز تفریحی	شماره موبایل	شماره موبایل	شماره موبایل	
9	سایمان	سایمان	مرکز بهداشت شهرستان سایمان	98855227484	پیمان فرجی	91329261132	سایمان - شبکه بهداشت و درمان شهرستان سایمان
10		خوره	مرکز شبکه روزی خوره	98855443184	ایوانه یارلو	9112894661	سایمان - خوره - مرکز شبکه روزی خوره
11	شهرکرد	شهرکرد	مرکز بهداشت شهرستان شهرکرد	98852224489	حسن رشیدی وانی	913183726	شهرکرد - خواجه نصیر جاب محلی شهر
12		ایرمانستان آیت الله خاتمی شهرکرد	شاهان زهراسفیدی	98852225723	شاهان زهراسفیدی	9132943718	شهرکرد - بلوار پرستار بیمارستان آیت الله خاتمی
13	مرکزی	فرخنده	مرکز استان امام علی (ع) فرخنده	98855424725	علی قاضی حسینی پور	9132971974	فرخنده - مرکز استان امام علی (ع) فرخنده
14		مطهرجان	مرکز خدمات جامع سلامت - شهدای سلامت مطهرجان	98852273461	احمد رضا سعادتانی	9132788127	مطهرجان - خدمات جامع سلامت شهدای سلامت مطهرجان
15	نارستان	سورسجان	مرکز خدمات جامع سلامت سورسجان 1	98853442829	مهدیه جراحی	9132822524	سورسجان - خدمات جامع سلامت سورسجان
16		فارسجان	فارسجان	98853232523	علی دادی	9132957223	فارسجان - بلوار آیت الله خامنه ای - روزی روزی سلامت مرکزی
17	خاتمینورا	آلومی	آلومی	9885494007	علی حسینی	9132910644	بهارهجان بخشهای شهرستان خاتمینورا - شهر آلومی - روستای ساری
18		شهروریه	شهروریه	98854461299	محمد حسینی	9132891844	بهارهجان بخشهای شهرستان خاتمینورا - شهر آلومی - شهروریه
19	چنگرود	سوند	سوند	98854811166	مصطفی قراسی	9132769173	بهارهجان بخشهای شهرستان خاتمینورا - شهر آلومی - سوند
20		شبکه بهداشت	شبکه بهداشت	98853611213	مراد محمد حسینی	9132822882	بهارهجان استان خاتمینورا - شهرستان کورنگ
21	پنجابستان خاتمینوری	مرکز چنگرود	مرکز چنگرود	98853622924	زاور دانیس	9132973028	مرکز خدمات جامع سلامت چنگرود - روبه رو فرمانداری
22		نوریه	مرکز نوریه	98853622923	چهارتنگن اکبری - سیدان عبدالقادر	9132844429 91128944622	مرکز خدمات جامع سلامت نوریه
23	کوهمرنگ	دهنو	مرکز دهنو	98853627115	اکبر زویسی	9131850328	مرکز خدمات جامع سلامت دهنو
24		صمصایی	مرکز صمصایی	98853633129	مهدی مرادی	91329741904	مرکز خدمات جامع سلامت صمصایی
25	کبار	مورز	مرکز مورز	98853613115	سما بیژادی - سید محمدی نقاش	91128912123 91142221164	مرکز خدمات جامع سلامت مورز
26		چمن گلی	مرکز چمن گلی	98853613113	سما بیژادی - محمدرضا علیچاقی	91138837112 91132887227	مرکز خدمات جامع سلامت چمن گلی
27	کابرد	دهدانی	مرکز دهدانی	98853613225	واد نقاشی - زهرسون علیچاقی	91128912348 91128945214	مرکز خدمات جامع سلامت دهدانی
28		کلیویه	مرکز کلیویه	شماره	سورسجان - دانیس - سیدان	91137872162 91132887227	مرکز خدمات جامع سلامت کلیویه
29	کبار	شلمزار	مرکز پیشگیری و درمان طاری	98853622698	علیرضا پورحسن	9132902209	شلمزار - بلوار شهید - مرکز بهداشت شهرستان کبار
30		مرکز پیشگیری و درمان طاری	محمود اسکندری	98853642244	9137219162	کابرد - روستای جهان خانه بهداشت جهان	
31	کابرد	مرکز پیشگیری و درمان طاری	مهران غازی	988536384265	91329884488	کابرد - روستای جهان بهداشت کابرد	
32		مرکز پیشگیری و درمان طاری	حسن نبی احمد	98853644172	9134626472	کابرد - روستای نورک کابردی - مرکز خدمات جامع سلامت نورک کابردی	
33	کابرد	مرکز پیشگیری و درمان طاری	مطهران قراسی	98853641224	9132113124	کابرد - روستای معین خانه بهداشت معین	
34		مالکوتیه	مالکوتیه	98854953293	رها ویسی	9134841303	شهر مالکوتیه - جنب شهدای - مرکز خدمات جامع سلامت مالکوتیه
35	لردگان	قلعه ندرمه	مرکز قلعه ندرمه	شماره	امین داری محمدی	9132987221	شهرستان لردگان - روستای قلعه ندرمه - مرکز پیشگیری و درمان قلعه ندرمه
36		بارز	بارز	شماره	رامین جوزی	9136074923	شهرستان لردگان - روستای بارز - مرکز پیشگیری و درمان قلعه ندرمه
37	شاهانجان	شاهانجان	شاهانجان	شماره	بشارت اکبری	9132942292	شهرستان لردگان - روستای شاهانجان - مرکز پیشگیری و درمان شاهانجان

1	خراسان شمالی	گرید	فاروج	فاروج	مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569041287	مقام عمومی شهری	1398700712	فاروج - ج معماران 1 - مرکز بهداشت شهرستان فاروج ابدانری شامل - رانندگی پزشکی و دندان پزشکی
2					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569226756	عمومی	1320930047	بخارود - روبروی بیمارستان تامین اجتماعی - ج حر مرکز بهداشت بخارود
3					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569453199	احمد صمدی	1320774065	بخارود - روبروی بیمارستان تامین اجتماعی - ج حر مرکز بهداشت بخارود
4					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569503870	محمدجواد نرانی	1327734671	مهر گرده - بیمارستان - بیمارستان 1 - شبکه بهداشت و درمان شهرستان گرید
5					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569823024	زهرا نورانی	1320773000	شهر راز - مرکز خدمات جامع سلامت شهری راز
6					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569593095	انزلیف محمد کوهی	1321876500	شهر ریشه صعود - ایستگاه سلامت شهری ریشه صعود
7					مرکز پزشکی و دندان پزشکی	0569543344	محمد مشومی	1320944674	شهر غلامان - راز خدمات جامع سلامت شهری غلامان

ردیف	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	پیش شماره و کد	نام مسئول	شماره موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان پورمظفری هاری
8	خراسان شمالی	شیروان	مرکز پورمظفری و درمان هاری شیروان	3836254011	امیر محمدزاد	9399613647	شیروان - شهرستان امام خمینی، اوداخ امام رضا
9		ماجرم	مرکز استان جوادالائمه	3832276001-4	پوریا مجرم - جلی باقویی	968731-391242	ماجرم - بلوار امام رضا (ع)
10		سمنان	مرکز خدمات جامع سلامت سمنان سمنان	3832287322	ولی جهان پناهی	9912878001-4	سمنان - سمنان، نور امام رضا
11	ماجرم	شوقان	مرکز خدمات جامع سلامت شوقان	3832533248	مرکز آرمی	9912186679	شوقان - شهرستان امام خمینی - روستای دینارستان ماجرم
12		ماه و سلفان	آشخانه	38-32298722	پوریا دادگر	9912196422	شهرستان ماه و سلفان شهر آشخانه - شهرستان پورمظفر
1	خراسان	خلخال	خلخال	342-32427422	محمد جعفری	99121687927	شهرستان امام خمینی روستای نارونخانه
2		سمن	سمن	3838332211	شاه پرویز آفراسیاب	99121687927	سمن - بلوار شهید بهشتی - شهرستان امام خمینی اوداخ
1	خراسان	خراسان	مرکز پورمظفری و درمان هاری خراسان	344-362200072-8	مهراب موزینی	99121615469	خراسان - شهرستان خراسان - روستای بهار - جنب ساختمان آموزشگاه پیروزی خدمات بهداشت
2		خراسان	مرکز پورمظفری و درمان هاری زرباد	344-26545392	بشار آقایی	99146324626	خراسان - شهر زرباد - مرکز خدمات جامع سلامت شهری روستای زرباد
3		خراسان	مرکز پورمظفری و درمان هاری خراسان	344-26533421	داریوش نظری	99142122283	خراسان - شهر خراسان - مرکز خدمات جامع سلامت خراسان
1	خراسان	خراسان	پورمظفری خراسان	342-32422281-9	سحر کرمی	99121621722	شهرستان خراسان - شهرستان خراسان - روستای بهار - بلوار امام خمینی - بلوار خراسان پورمظفری
2		خراسان	خراسان	334-34263220	آقای احمدی	99121621719	خراسان - شهرستان خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
1	خراسان	خراسان	خراسان	334-34382112	آقای ولی نژاد	99121621705	خراسان - شهرستان خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
2		خراسان	مرکز درمان و پورمظفری هاری خراسان	3432240703	محمد طوری	99121621721	خراسان - شهرستان خراسان - مرکز درمان هاری
1	خراسان	خراسان	پورمظفری خراسان	3432282248	محمد کرمی	99121621722	خراسان - شهرستان خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
2		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412694	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
3	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
4		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
5	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
6		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
7	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
8		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
1	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
2		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
3	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
4		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
5	خراسان	خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری
6		خراسان	مرکز درمان هاری زاهد	3432412614	شاه پناهی	99121621705	زاهد - شهر خراسان - روستای بهار - بلوار خراسان پورمظفری

1	مطابقه	مطابقه	مرکز درمان بین‌شکری هاری منطقه	024-25824415	سجاد هادی‌پو	012772910	مطابقه - شیرجان ورزش - جنب زمین چمن ورزشی منطقه - مرکز خدمات جامع سلامت آرتان شرق هور
2	ناهنجار	ناهنجار	مرکز درمان بین‌شکری هاری منطقه	0124411696	صدیق هادی‌پو	0124411696	هور نااهنگار - مرکز درمان بین‌شکری هاری منطقه سابق مرکز خدمات سلامت نااهنگار
3	مطمئن	آبیر	مرکز درمان بین‌شکری هاری هور	024-25223296	فرهاد محمدی	0124421257	هور - شیرجان سلامت جنب اداره ثبت احوال - مرکز خدمات جامع سلامت آبیر
4	بجزیره	زیرین آباد	مرکز درمان بین‌شکری هاری انزلی	024-26722476	حسن حسینی	0380769951	شهر زیرین آباد - خانه جوانان شیرجان جنوبی انزلی - بیمارستان انزلی
5	هور	هور	مرکز درمان بین‌شکری هاری آبیر	024-25243868	رحیم شکری	0125423763	هور - بلوار شهسوار - بیمارستان آبدان - واحد هاری
6	مطمئن	مطمئن	مرکز درمان بین‌شکری هاری خرم‌دره	024-32326000	مجموعه مصطفوی	0127723127	خرم‌دره - شیرجان امام ابراهیم جنب شرکت صنعتی هور - بیمارستان بوعلی سینا
7	ناهنجار	ناهنجار	مرکز درمان بین‌شکری هاری زنجان	024-35131291	مهرعلی تقوی	0921224070	زنجان - خانه کاروانک - بیمارستان آرتان اله موسوی
8	مطمئن	مطمئن	مرکز درمان بین‌شکری هاری خدابنده	024-34224779	کریم پرچانی	0388823799	مردار - شیرجان شهرداری - مرکز شماره 2
1	مطمئن	مطمئن	مرکز بین‌شکری و درمان جوانان کرمان هاری	086-42437393	کریم شهری	0127234700	سواد - جاده شهری - بلوار پرستار - جنب اورژانس بیمارستان خراسان
2	مطمئن	مطمئن	مرکز بین‌شکری و درمان هاری زنجان	086-45223100	عباس هادی	0199032999	زنجان - آسیابک - شیرجان شهرداری - جنب اورژانس درمانگاه آسیابک

ردیف	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	نشان شماره و کد	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان بیماری‌های طیور	
ردیف	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	نشان شماره و کد	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان بیماری‌های طیور	
1	سبزوار	سبزوار	سبزوار	03144013018	موسی فرشما عباسپور	99153718940	خیابان طالقانی - جنب طالقانی 27 - روبروی حسینیه کهنه - مرکز بهداشت سبزوار	
2		جوبین	تکاب	03143230489	محمد باقر پنازی	99153718771	خیابان امام رضا (ع) - شبکه بهداشت و درمان جوبین	
3		جغتای	جغتای	03142621814	محمد حسنین آبادی	99153717056	بلوار آزادگان جوبین استان ویرا جغتای	
4		موشاب	مشقان آباد	03142621528	سیدعلی اشرفی	99153714277	مکتب بلوار امام رضا (ع) - مرکز خدمات جامع سلامت شبکه روزی مشقان آباد	
5		داورزن	داورزن	03149321462	ابوالفضل داووزنی	99151709941	میدان شهدا - روبروی اداره بزرگسالی - مرکز خدمات جامع سلامت شبکه روزی داورزن	
1	سراب	سراب	مرکز درمان و پیشگیری هاری سراب	04143240179	حاکم رفیقه اشرفی	99144143211	مشقان آزادی خیابان شرقی - شهرستان سراب - پورزاقش - میدان سراب - خیابان امام خمینی - کوهسراب	
2			مهرمان	04143121620	آقای کامران کرمزنی	99144143475	مشقان آزادی خیابان شرقی - شهرستان سراب - شهر مهرمان - مرکز خدمات جامع سلامت شهر مهرمان	
1	مشقان	مشقان	مشقان	2133331620	محمدحسن مرادی	9126311128	مشقان - خیابان شهید رجایی - پلاک 1 - مرکز بهداشت شهرستان مشقان - قد پستی: 351349555	
2			کرمان	03143228850	علی شرف روز	9923331722	کرمان - خیابان شهید رجایی - مرکز بهداشت شهرستان کرمان	
3			دماغان	مرکز درمان پیشگیری هاری دماغان	02333317312	محمدصادق شمس آبادی	99140264828	خیابان شهید فلاحتی - جنب ثبت احوال - شبکه بهداشت و درمان شهرستان دماغان - مرکز درمان پیشگیری هاری
4			مهدی شهر	مهدی شهر	23336229448	حاج احمد آریبه ولد	9100077729	مهدی شهر - خیابان خدایت آزادی - روبروی هتل مستشار - شبکه بهداشت و درمان مهدی شهر - مرکز شماره 1 درمان و پیشگیری
5			سرخه	سرخه	2333413794	علیرضا نورالدین	9194124794	سرخه - میدان بهشتی - بلقای بلوار صنعتی - جنب اداره گاز - شبکه بهداشت و درمان شهرستان سرخه
6			آرامان	آرامان	0334543123	علی قاسمی	9920022812	آرامان - خیابان شهید فلاحتی - شبکه بهداشت آرامان
1	سیرجان	سیرجان	مرکز پیشگیری و واکنش دامپزشکی هاری سیرجان	0442231236	محمدعلی نظامی	9126454122	بهارراه فرهنگ - ابتدای خیابان امیرکبیر - جنب پارک سلامت سیرجان	
2	شاهرود	شاهرود	شاهرود	2333221250	دکتر منصوره فتحی	9122733394	شاهرود - خیابان فریوس - معاونت بهداشتی - مرکز سلامت خانواده	
3			میرامی	0333421288	علی نوروزی	9193731727	شاهرود - شبکه بهداشت شهرستان - مرکز هاری	
4			روستای کاپوش	0332641500	احمد ولزاده	9112791800	میدان آباد کاپوش - مرکز سلامت روستایی - واحد هاری	
5			پاکدشت	پاکدشت	03156021257	آقای یوسفی	99103948265	پاکدشت میدان شهید کفعمال شبکه بهداشت و درمان
2	برایس	برایس	03176237804	آقای موززایی	92176237804	برایس - بلوار فریبی - خیابان مهربان - کوچه دریاخانه - مرکز خدمات جامع سلامت واکسیناسیون		
3	شهرستان بهشتی	شهرستان بهشتی	مهاباد	03176311405	آقای محمدعلی گلزار	99182942617	شهرستان مهاباد - جاده چالدران - خیابان شهید حسین خدیجه - جنب خیابان آذر - خیابان جاده سلامت و درمان شهرستان مهاباد	
4			شمال تهران	شمال تهران	02177033793	حاج محمدی	99127648012	مهاباد - مهاباد - آرمستگاه پل اول - خیابان سیم فلزی - روبروی پل کوچه خوب
5			شمال تهران	شمال تهران	02188324743	آقای موززایی	99128148117	تهران - خیابان آزادی - پل اول - میدان شمال اول - روبروی شمالی - کوچه شمالی پلاک 16/3
6			شهرستان	شهرستان	02122684724	آقای شهبازی	92122684724	میدان حسن ایشاد - خیابان خدیجه - جنب داروخانه طالقانی - جنب اول
7			شهرستان	شهرستان	02126512684	حاج محمدی	92126512684	شهرستان تهران - گلشهر - خ لاجان - پلاک 10 - روبروی مسجد
8			شهرستان	شهرستان	02126512001	حاج محمدی	99128999075	شهرستان تهران - گلشهر - روبروی پل گلشهر
9			شهرستان	شهرستان	02176443104	آقای جوکار	99177158940	شهرستان تهران - گلشهر - میدان راه آهن - شبکه بهداشت تهران - کوچه - واحد پیشگیری از هاری
10			شهرستان	شهرستان	02126112683	آقای میرزا	99122942770	شهرستان تهران - گلشهر - پل راه آهن - خیابان اصلی - جنب جامع فرانس سبز
11			شهرستان	شهرستان	02146260098	آقای مستغری	99122918807	شهرستان تهران - گلشهر - روبروی فرمانداری
12			شهرستان	شهرستان	02126781294	حاج محمدی	99122913425	شهرستان تهران - گلشهر - پلاک 10 - خیابان شهید رجایی - روبروی شهید بهشتی
1			شهرستان	شهرستان	02126113690	میرزا محمدی	965221905	شهرستان تهران - گلشهر - خیابان شهید خاتم الانبیا

1	تهران	تهران	مرکز جامع سلامت تهران	7136782276	انستیتو جامع موزیک	91734933754	تهران - منطقه باغوازی - منطقه مینو پوریه - مرکز جامع سلامت شهرن و روستاها تهران
2	تهران	تهران	مرکز جامع سلامت استهبان	9128111164	دارپوش رنجور	9111111111	استهبان - تهران - استهبان
3	تهران	تهران	مرکز جامع سلامت گلرچ فارس	7140913094	زیست آلفا شاپور	91733898225	تهران - منطقه گلرچ فارس - مرکز جامع سلامت گلرچ فارس
4	تهران	تهران	مرکز کوشک	37143453628	بهمن شمس	9010773271	تهران - منطقه کوشک - مرکز جامع سلامت کوشک
5	تهران	تهران	مرکز سیدان	37143473344	بهمن و قائم علی	9180437727	تهران - منطقه سیدان - مرکز جامع سلامت سیدان
6	تهران	تهران	بیمارستان مطهرت و آریه‌خیز	37144403242	محمدرضا حسامپور	91712344014	تهران - منطقه مطهرت و آریه‌خیز - بیمارستان مطهرت و آریه‌خیز

ی

ردیف	نام مرکز بهداشتی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز بهداشتی	تلفن شماره و کد پستی	نام مسئول	شماره و کد پستی	نام مرکز بهداشتی	شماره و کد پستی	نام مرکز بهداشتی	شماره و کد پستی
7	فراتیمه	فراتیمه	فراتیمه	مرکز بهداشت فراتیمه	7138733887	شاپور تقی‌زاد	9174244586	مرکز بهداشت فراتیمه	9174244586	فراتیمه	9174244586
8	کازرون	کازرون	کازرون	مرکز بهداشت کازرون	0912227348	شیرین کرمی	9173311894	مرکز بهداشت کازرون	9173311894	کازرون	9173311894
9	بوانات	بوانات	بوانات	مرکز بهداشت بوانات	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9171302284	مرکز بهداشت بوانات	9171302284	بوانات	9171302284
10	سپهان	سپهان	سپهان	مرکز بهداشت سپهان	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9172975707	مرکز بهداشت سپهان	9172975707	سپهان	9172975707
11	سمنان	سمنان	سمنان	مرکز بهداشت سمنان	0912227348	شیرین کرمی	91335774813	مرکز بهداشت سمنان	91335774813	سمنان	91335774813
12	باصران	باصران	باصران	مرکز بهداشت باصران	37153721081	مهندس شمس‌الدین	91335774813	مرکز بهداشت باصران	91335774813	باصران	91335774813
13	ارومیه	ارومیه	ارومیه	مرکز بهداشت ارومیه	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9170490283	مرکز بهداشت ارومیه	9170490283	ارومیه	9170490283
14	کازرون	کازرون	کازرون	مرکز بهداشت کازرون	0912227348	شیرین کرمی	9173311894	مرکز بهداشت کازرون	9173311894	کازرون	9173311894
15	زین‌دشت	زین‌دشت	زین‌دشت	مرکز بهداشت زین‌دشت	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت زین‌دشت	9173311894	زین‌دشت	9173311894
16	دماوند	دماوند	دماوند	مرکز بهداشت دماوند	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت دماوند	9173311894	دماوند	9173311894
17	ماداموشت	ماداموشت	ماداموشت	مرکز بهداشت ماداموشت	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت ماداموشت	9173311894	ماداموشت	9173311894
18	ماداموشت	ماداموشت	ماداموشت	مرکز بهداشت ماداموشت	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت ماداموشت	9173311894	ماداموشت	9173311894
19	سروستان	سروستان	سروستان	مرکز بهداشت سروستان	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت سروستان	9173311894	سروستان	9173311894
20	سروستان	سروستان	سروستان	مرکز بهداشت سروستان	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت سروستان	9173311894	سروستان	9173311894
21	بهارلو	بهارلو	بهارلو	مرکز بهداشت بهارلو	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت بهارلو	9173311894	بهارلو	9173311894
22	شهراب	شهراب	شهراب	مرکز بهداشت شهراب	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت شهراب	9173311894	شهراب	9173311894
23	شهراب	شهراب	شهراب	مرکز بهداشت شهراب	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت شهراب	9173311894	شهراب	9173311894
24	شهراب	شهراب	شهراب	مرکز بهداشت شهراب	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت شهراب	9173311894	شهراب	9173311894
25	کازرون	کازرون	کازرون	مرکز بهداشت کازرون	0912227348	شیرین کرمی	9173311894	مرکز بهداشت کازرون	9173311894	کازرون	9173311894
26	کامرد	کامرد	کامرد	مرکز بهداشت کامرد	7188728846	مهندس شمس‌الدین	91720061608	مرکز بهداشت کامرد	91720061608	کامرد	91720061608
27	کوه چنار	کوه چنار	کوه چنار	مرکز بهداشت کوه چنار	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9171233443	مرکز بهداشت کوه چنار	9171233443	کوه چنار	9171233443
28	قزوین	قزوین	قزوین	مرکز بهداشت قزوین	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9171888077	مرکز بهداشت قزوین	9171888077	قزوین	9171888077
29	فیروزآباد	فیروزآباد	فیروزآباد	مرکز بهداشت فیروزآباد	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت فیروزآباد	9173311894	فیروزآباد	9173311894
30	دماوند	دماوند	دماوند	مرکز بهداشت دماوند	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت دماوند	9173311894	دماوند	9173311894
31	باراب	باراب	باراب	مرکز بهداشت باراب	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت باراب	9173311894	باراب	9173311894
32	سروستان	سروستان	سروستان	مرکز بهداشت سروستان	37153721081	مهندس شمس‌الدین	9173311894	مرکز بهداشت سروستان	9173311894	سروستان	9173311894

33	کاشان	کاشان	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
34	فیروزکوه	فیروزکوه	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
35				تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
36				تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
37	اسلامشهر	اسلامشهر	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
38				تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
39				تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
40	ایران	ایران	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
41	اسلامشهر	اسلامشهر	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع
42	اسلامشهر	اسلامشهر	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	مهندس حسن زکریا	07153332000	تولید و توزیع	تولید و توزیع	07153332000	تولید و توزیع

ردیف	نام بیمارستان	نام شهر	نام مرکز هاری	تاریخ شماره و کد	نام مسئول	تاریخ شماره و کد	نام مرکز هاری	نام مرکز هاری	نام مرکز هاری
43	سایر	مشهد	مرکز بهداشت	42642219	اسدالله کریم‌نعماد	9177766706	شهرستان رستم شهر مشهد - جنب بانک کشاورزی	آرمن مرکز درمان چولسترول هاری	
44	سایر	زرقان	مرکز جامع سلامت شرقی	3430761-3342076	مریم قنبری	9172017090	زرقان - درمان امام خمینی - چولسترول - خازانه		
45	سایر	سمرقند	مرکز بهداشت	07150622023	محمود خانی پور	91720687425	سمرقند - شهرستان مهر - ج. سلطان چنگ - بانک کشاورزی		
46	سایر	کاشان	مرکز بهداشت	07150952115	زینب مسترکافی	91726425225	کاشان - شهرستان مهر - کاشان - خازانه سلامت		
47	سایر	قزوین	مرکز بهداشت	7114526181	فریبا پشویان	9171259235	قزوین - شهرستان امام خمینی - مرکز بهداشت شهرستان		
48	سما	سما	زاهدشهر	زاهدشهر	1	07152312015-52	حامد صفاری	91712592994	سما - شهرستان وادی هجر - سما - سما - درمان این مرکز - درمانستان وادی هجر - سما
					2	718243289	محمد حسن کزیمی	9196783215	سما - شهرستان وادی هجر - مرکز جامع سلامت زاهدشهر
					3	7182463896	جاسم زارعی	9142797874	سما - شهرستان وادی هجر - مرکز جامع سلامت زاهدشهر
49	قزوین	قزوین	قزوین	قزوین	1	2634223200	محمدحسن امینی	9124812319	قزوین - شهرستان وادی هجر - بخش خازانه - کلاهدان - درمانگاه - نیروی نظامی - بخش بهداشت و درمان بوکان وادی هجر
					2	2634623823	حسین شمشه	9125814623	قزوین - شهرستان امام خمینی - بخش بهداشت و درمان آوج
					3	2634768327	چراغ حسینی	9192812945	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز سلامت جامع سلامت بیمارستان وادی هجر
					4	2632244410	علی بیخچالیان	9156159910	قزوین - شهرستان امام خمینی - بخش دانشگاه - بیمارستان وادی هجر - مرکز بهداشت و درمان شهرستان قزوین
					5	2632632973	مجتهد حسینی زاده	9191821000	قزوین - شهرستان وادی هجر - بخش کاشان آب
					6	2635482096	فرشته کرمانی	9192881133	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان نظام آباد - بخش خازانه - بیمارستان
					7	2632762440	فرشته حسینی	9193812624	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					8	2699762344	شاه احمدی	9192692365	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					9	2626313121	کلیسای چرامی	9114907992	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					10	2626313226	آرت محمدعلی	9112512627	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					11	2632714242	محمدعلی حسینی	9124821844	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					12	2632622040	علی حسینی	91779146274	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					13	2632713250	اسدالله باقری	9127892621	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					14	2626322818	محمدعلی حسینی	9124817926	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					15	2626419320	علی حسینی	9124822721	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					16	2632612926	اسدالله حسینی	9124822721	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
					17	2626322818	محمدعلی حسینی	9124822721	قزوین - شهرستان وادی هجر - مرکز درمان وادی هجر - بیمارستان وادی هجر
18	اصفهان	اصفهان	مرکز بهداشت	2632622923	محمدعلی حسینی	9199420344	اصفهان - شهرستان قزوین - بخش بهداشت و درمان شهرستان اصفهان		

1	مرکز بهداشت ام - مرکز درمان پزشکی های	22346030740	صنوبر	96-15 0512751	مرکز بهداشت شهرستان - مرکز درمان پزشکی های
1	کاشان	کاشان	مرکز کالجی	3120443009	کاشان - میدان امام خمینی - خیابان امام خمینی - مرکز درمان پزشکی های کاشان
				3124737306	مرکز درمان پزشکی های
2	مرکز درمان پزشکی های	3124737306	معمولاً املیاری زان	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
1	مرکز درمان پزشکی های	367 - 34209900	مهد رحمانی	96-15 0512751	مرکز درمان پزشکی های
2	مرکز درمان پزشکی های	367 - 36236297	محمود خالقی	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
3	مرکز درمان پزشکی های	37 - 35128031 800	شمس اله پوهنی	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
4	مرکز درمان پزشکی های	367 - 36722930	امجد سروریان	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
5	مرکز درمان پزشکی های	780 - 34824101-4	فرید قشاری	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
6	مرکز درمان پزشکی های	367 - 36224444	مجدد تقی	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های
7	مرکز درمان پزشکی های	367 - 33611314	بهادر سلواری	96-15 0512751	مرکز امام - مرکز امام - مرکز امام - مرکز درمان پزشکی های

ردیف	نام شهرستان	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	تاریخ شماره و کهن	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان پیشگیری از هاری	
ردیف هاری	نام شهرستان	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	مناطق هاری	مرکز هاری	مرکز هاری		
8	کرمانشاه	هروه	هروه	مرکز درمان پیشگیری هاری هروه	087-35341897	حاجم قاضی محمدی	0935148249	هروه - شیرازان شهرد بهشتی - درمانستان شهرد بهشتی هروه	
9		کامیاران	کامیاران	مرکز درمان پیشگیری هاری کامیاران	087-35312923	علی شرف قاضی	0987004993	کامیاران - شیرازان برستان - درمانستان شهرد	
10		سریوان	سریوان	مرکز درمان پیشگیری هاری سریوان	087-34993962	حاجم رحمان پور	0989742273	سریوان - بونوار برستان - درمانستان بونوار	
1	ارومله	شاهسواران	شاهسواران	مرکزستان امام خمین	034-42481509	مهدیه محمدزاد	079634-391262	ارومله - شاهسواران - بلوار شهید آخوندی - درمانستان امام خمین (ع)	
2		صوفیان	صوفیان	مرکزستاد صوفیان	034-42483967	حسن زنگنه	09130782381	ارومله - صوفیان - خیابان - خیابان جامع سلامت صوفیان	
3		هفت	هفت	مرکز پیشگیری و درمان هاری	034-42482951	نگه عبدالهی	09130782389	هفت - بلوار امام خمینی - انتهای بلوار 12 بهمن - درمانستان نظام الامتیه - مرکز پیشگیری و درمان هاری	
4	برسن	برسن	برسن	سلامت هاری مرکز بهداشت شهری برسن	034-25230488	محمد میرمحمدی	09129448947	برسن - درمان امام خمین شیرازان شهرد امام خمین پور - مرکز بهداشت شهرستان برسن	
5		نگار	نگار	سلامت هاری مرکز نگار	034-25236691	محمد شاکری زاده	09129434004	نگار - درمان آزادی - مرکز خدمات جامع سلامت نگار	
6		کزار	کزار	سلامت هاری مرکز کزار	034-25236691	پیمان محمدعلی پور	09126321009	کزار - بلوار وکیل - مرکز خدمات جامع سلامت کزار	
7		کانه زار	کانه زار	سلامت هاری مرکز کانه زار	034-25230094	غوراب قلاج	091307433719	کانه زار - بلوار امام خمینی - مرکز خدمات جامع سلامت کانه زار	
8		راور	راور	مرکز پیشگیری و کنترل هاری شهری راور	034-25236124	مرکز پیشگیری	09130428911	راور - جلی شهر راور - مرکز بهداشت شهرستان	
9	کرمان	راور	راور	مرکز پیشگیری و کنترل هاری شهری راور	034-25726110	میلان جوکار	09130970043	راور - شیرازان برستان - مرکز بهداشت واقع در درمانستان علی ابن ابی طالب	
10		زوبده	زوبده	مرکز پیشگیری و کنترل هاری شهری زوبده	034-25428904	مهدی رشیدی	09130730294	زوبده - شیرازان شهرد باهنر - مرکز بهداشت شهرستان	
11		یزدان شهر	یزدان شهر	مرکز شهرد زار ه	034-25440115	فرید شاکری زاده	09130299947	یزدان شهر - روستای خلایق آباد	
12	گرماب	ریحان شهر	ریحان شهر	مرکز خدمات جامع سلامت ریحان شهر	034-25468204	زهرا گلشنی	091302981079	ریحان شهر - خیابان مطهری	
13		شهر بافت	شهر بافت	مرکز پیشگیری و درمان درمانستان وایر هرسر	034-24112050	شاهین بافتی	09130130736	شهر بافت - بلوار چهار چهار درمانستان وایر هرسر (ع)	
14		آرمغان	آرمغان	مرکزستان شهرد باهنر آرمغان	034-25239582	حاجم ده شنگی	091302948784	آرمغان - درمانستان باهنر آرمغان	
15		شهداد	شهداد	مرکز جامع سلامت شهداد	034-25750480	آقای کاسری	091306770294	شهداد - شیرازان شفا	
16		چشورده	چشورده	مرکز جامع سلامت چشورده	034-25270045	آقای محمدی	091310941196	چشورده - مرکز جامع سلامت چشورده	
17		راون	راون	مرکز جامع سلامت راون	034-25760096	حاجم هاری	091309942994	راون - شیرازان شهری هلی پارک سلامت شهری	
18		گرماب	ماهان	ماهان	مرکز جامع سلامت ماهان	034-25772354	حاجم سلطوری	091304414137	ماهان - مرکز بهداشتی جامع سلامت شهری ماهان
19			سبزج	سبزج	مرکز جامع سلامت سبزج	034-333726123	آقای سعید زایی	091302416274	سبزج - مرکز جامع سلامت
20			انظری آباد	انظری آباد	مرکز جامع سلامت انظری آباد	034-25282462	آقای رحمانی	091308733796	انظری آباد - ج ابن سینا مرکز خدمات جامع سلامت انظری آباد
21			باغین	باغین	مرکز جامع سلامت باغین	034-2574522	حاجم پورمحمدی	09131432153	باغین - مرکز بهداشت باغین
22			انوشهر	انوشهر	مرکز جامع سلامت انوشهر	034-25766217	حاجم حسینی زاده	09130799940	انوشهر - ج بهمن به 37 مرکز جامع سلامت انوشهر
23			جوبار	جوبار	مرکز جامع سلامت جوبار	034-25780217	حاجم افشار افروز	09130870730	جوبار - ج باغین مرکز بهداشت

24	تاکلم آباد	مرکز جامع سلامت تاکلم آباد	034-33260355	شادم شجاعی	01132432688	تاکلم آباد - مرکز خدمات جامع سلامت
25	زنگی آباد	مرکز جامع سلامت زنگی آباد	034-33233014	شادم باقری	01140945947	زنگی آباد - کمر بندی غربی، جنب ابرو 117
26	کلیاف	مرکز جامع سلامت کلیاف	034-33752114	آقای رشاد زاده	01133678722	کلیاف - کمر بند مازانی
27	کرود	مرکز جامع سلامت کرود	034-33765320	آقای افضلی	01126930091	کرود - کمر بند - خانه بهداشت
28	ده لولو	مرکز جامع سلامت ده لولو	034-38112160	شادم کرمانی	01128349590	ده لولو - کمر بند - روستای پاشنه اشراق
29	ریاض	مرکز جامع سلامت ریاض	034-33871562	شادم کریمی	01135783130	ریاض - مرکز جامع سلامت ریاض
30	حجت آباد	مرکز جامع سلامت حجت آباد	034-33781622	شادم نورانی	01151432996	حجت آباد - مرکز جامع سلامت
31	رحیم آباد	مرکز جامع سلامت رحیم آباد	034-33273442	شادم رحیم آبادی	01140971279	رحیم آباد - مرکز جامع سلامت
32	کوهستان	کوهستان شهرستان کوهستان	034-33491101	معمور جویسته	01132862713	کوهستان - کمر بند ازاد کوهستان کوهستان
33	کاشان	کاشان شهرستان کاشان	034-33453115	علی امیری	01128974004	کاشان - کمر بند - بلوار جعفری - مرکز بهداشت کاشان

ردیف برق هاری	رانشگاه ملو میزشکی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	نرخ شماره و کهن	نام مسئول مرکز هاری	توانیل مسئول مرکز هاری	آدرس مرکز درمان بهداشتی و هاری	
1	کرمانشاه	اسلام آباد	اسلام آباد	مرکز جامع سلامت شماره 2	43230447	علی سعیدزاده	1146277304	صفت دستکلا جنب تالار هادی مرکز شماره 2	
2		اسلام آباد غرب	مختزل	مرکز جامع سلامت مختزل	43622431	مهدیه شمیری	1146874800	مرکز جامع سلامت مختزل	
3		هرمز	هرمز	مرکز جامع سلامت هرمز	43722226	رسول سعیدزاده	11462286282	مرکز جامع سلامت هرمز	
4		پارو	پارو	مرکز استان هرس	46125354	سعیدی کریمی	1124209469	وزارت بهداشت استان هرس شهرستان پارو	
5		کلات جلالی	کلات	مرکز استان سلامت	36723247	ناصر حسینیان	1146833121	کلات جلالی مرکز استان هرس	
6		موانیر	موانیر	مرکز استان سلامت موانیر	46222817	فرمان توری	1146228245	وزارت بهداشت موانیر مرکز استان هرس	
7		کرمانشاه	دالامو	دالامو	مرکز جامع سلامت شماره 2	43724102	فهمیه لقی پور	1146228335	کرت قرب پلوار راه فرعی ایستگاه درمان مرکز بهداشتی درمانی شماره 2 (مرکز مختزل)
8			کهوره	کهوره	مرکز جامع سلامت کهوره	43743106	محمدحسن محمدی	11462284718	کهوره شایان منبع مرکز بهداشتی درمانی کهوره
9			زاوه	زاوه	مرکز جامع سلامت زاوه	36361062	سحر امین خانی	1146774339	مختزل کهوره مرکز بهداشتی درمانی زاوه
10			ریجاب	ریجاب	مرکز جامع سلامت ریجاب	شماره	شریف محمدی	1146247006	ریجاب - مرکز بهداشتی درمانی ریجاب
11			کهران	کهران	مرکز جامع سلامت کهران	شماره	عزیز عباسی	1146207461	مختزل کهوره مرکز بهداشتی درمانی کهران مرکز بهداشتی
12	روانسر		روانسر	مرکز مختزل درمان روانسر	46223354	میرتقی اشکر	1146207366	روانسر - سلامت ویرس قرقر مرکز مختزل درمان	
13	سرپل ذهاب		سرپل ذهاب	مرکز استان شهید	42234837	زاسمین ارجندی	1146244155	وزارت بهداشت مرکز استان شهید	
14			بزمیر آباد	مرکز جامع سلامت بزمیر آباد	36210043	فرزاد مروانی	1146243346	سرپل ذهاب شهرستان بزمیر آباد	
15			گردنو	مرکز جامع سلامت گردنو	شماره	شاهداد حسینی	1146240449	سرپل ذهاب شهرستان گردنو	
16	سنقر		سنقر	مرکز جامع سلامت امام خمینی (ره)	46438399	مهدی سفاقیان	990100044	زیوی مرکز استان هرس جنب پارک ملت مرکز امام خمینی	
17			باوله	مرکز جامع سلامت باوله	46662235	رشوان شریفی	1146231121	مرکز بهداشتی درمانی شهرستان باوله	
18	صحنه	صحنه	مرکز جامع سلامت شماره 2	46328661	مرتضی عباسی	1146279679	کلیان توانوزی کوچه انقلابی 11 مرکز سلامت 2		
19		دینور	مرکز جامع سلامت دینور	46322269	مصطفی سعیدزاده	11462284262	مرکز بهداشتی درمانی دینور		
20		کهریز	مرکز استان حضرت ابوالفضل	42420746	سعیده شریف شری	1146911928	کهریز جدید - مرکز استان حضرت ابوالفضل		
21		سومار	مرکز جامع سلامت سومار	42462023	غلامحسینی	1146244230	سومار مرکز بهداشتی درمانی سومار		
22	کرمانشاه	کلاتکوت حاج داری	کلاتکوت حاج داری	36425054	صدیغ محمدی	1146903744	کرمانشاه - بلوار حضرت امامی چهار راه گلستان مرکز بهداشتی درمانی حاج داری		
23		مهرشخت	مرکز جامع سلامت مهرشخت	34622028	امیرامیر کریمی	1146190447	کرمانشاه - مرکز بهداشتی درمانی مهرشخت		
24		کوزران	مرکز جامع سلامت کوزران	34662184	محمود سعیدی	1146228312	مرکز بهداشتی درمانی کوزران		
25		قلعه	مرکز جامع سلامت قلعه شاهانی	شماره	امیر زینب	1146232465	مرکز بهداشتی درمانی قلعه شاهانی		
26		چنار	مرکز جامع سلامت چنار	شماره	علی گلرزی	1146233117	مرکز بهداشتی درمانی شهرستان چنار		

27	کشتاور	کشتاور	میرزا سلطان دکنر چنوران	48230868	مولانا غلام ازیز	پروان افسر بینا دکنر چنوران	3156537241
28	دکنر	دکنر	میرزا جامع سلامت دکنر	48160078	علی الشرف حسن فاضل	میرزا بهداشتی دکنر روستان دکنر	3157203954
29	کابل دکنر	کابل دکنر	میرزا - پروان کلا شهری	43221130	میرزا حسینی	کابل دکنر پروان افسر بینا دکنر چنوران	3158541196
30	کراچو	کراچو	میرزا جامع سلامت کراچو	43282018	سید حسنین رؤف شہر	شہر سرگودھا - میرزا بهداشتی دکنر افسر کراچو	3155013364
31	سرگودھا	سرگودھا	دکنر دکنر چنوران	45124820	حاشیہ شاد ویسی	پروان افسر بینا دکنر چنوران شہنشاہ	3156337460
32	پریستون	پریستون	میرزا جامع سلامت پریستون	45882018	محمد خان پیوگی	پریستون - میرزا بهداشتی دکنر افسر پریستون	3108011779
1	یو ای ایم ایف	پریستون	پیشن چنوران گازی دکنر پریستون چنوران شہنشاہ	7430220784	مسکرم حسینی نازک	پیشن چنوران پریستون شہنشاہ	3102847807
2			شہنشاہ زار افسر پریستون	7430220784	خاتم نبیانی	شہنشاہ زار افسر پریستون	3176274871
3			شہنشاہ حسینی دکنر افسر پریستون	7430220784	خاتم پروتگ	شہنشاہ حسینی دکنر افسر پریستون	3175196456
4			شہنشاہ چنوران	7430272450	خاتم داؤد	شہنشاہ چنوران	3124880380

ردیف	نام مرکز	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز‌های	نوع شماره و کد	نام مسئول	تاریخ مسئول	آدرس مرکز درمان و تشخیصی نظری	
5		پویراجه	تیرسویج	شهرستان گشادروز نودان	74302263284	آقای نجیبی	9337420715	تاریخ مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان گشادروز نودان	
6	شهرستان سالاری 656			74302263384	آقای کریمی	9171454640	تاریخ مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان سالاری 656		
7	شهرستان آزاد هدف سیردان			74302263440	آقای اسلامی	9175126379	تاریخ مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان آزاد هدف		
8	شهرستان رحمانی تنگ سرخ			74302263384	آقای رحیمی	9171461225	تنگ سرخ مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان رحمانی تنگ سرخ		
9	شهرستان باغی‌امور			74302263384	آقای یارو	9177499771	امور مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان باغی‌امور		
10	شهرستان هوشیار			74302263384	آقای رحمانی	9160497890	هوشیار مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان هوشیار		
11	شهرستان یاب			شهرستان یاب	شهرستان یاب	74302263901	مسئول پروژه	9036179717	پروژه‌های شهرستان یاب
12	گهواره			سمنان	شهرستان کویک	7430222306	فاطمه ترک نام	9349937205	شهرستان کویک - شهر کویک - مرکز پیش درمان کویک
13					شهرستان سمنی	7430222302	دکتر نیک سرمد	9173448141	شهرستان سمنی - بخش سمنی - مرکز جامع خدمات سلامت سمنی
14					شهرستان دوگوبان	7430224811	مسئول بنی چاقی نغان	9168744621	شهرستان دوگوبان - بخش دوگوبان - مرکز جامع خدمات سلامت دوگوبان
15		شهرستان سی سخت	7430444626		خانم شریه پورقادر	9171426673	شهرستان سی سخت - بخش سی سخت		
16		شهرستان گریک	شهرستان گریک		شهرستان گریک	7430444626	خانم معصومه رحمانی	919418850	شهرستان گریک - بخش گریک
17	دنا	شهرستان دنا	شهرستان توتکده	شهرستان توتکده	خانم فاطمه مرادی	9170270700	شهرستان توتکده - بخش توتکده		
18			شهرستان پاتکوه	شهرستان پاتکوه	آقای حسین جعفری	9164713737	شهرستان پاتکوه - بخش پاتکوه		
19			شهرستان دنگ	شهرستان دنگ	خانم معصومه رحمانی	9178410274	شهرستان دنگ - بخش دنگ		
20			شهرستان تنگ	شهرستان تنگ	آقای امین آری‌نوش	9179932291	شهرستان تنگ - بخش تنگ		
21			شهرستان پارسگان	شهرستان پارسگان	خانم زینب زاهدی	917993212	شهرستان پارسگان - بخش پارسگان		
22			شهرستان نورآباد	شهرستان نورآباد	خانم زینب زاهدی	917993212	شهرستان نورآباد - بخش نورآباد		
23			شهرستان سوسنگ	شهرستان سوسنگ	خانم آناه شاهی	9170814286	شهرستان سوسنگ - بخش سوسنگ		
24			شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	38 317 473 350	شهرستان مارگون - بخش مارگون		
25			شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	38 317 343 3214	شهرستان مارگون - بخش مارگون	
26				شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	شهرستان مارگون	38 317 741 3768	شهرستان مارگون - بخش مارگون	
27	شهرستان مارگون	شهرستان مارگون		شهرستان مارگون	38 317 588 3225	شهرستان مارگون - بخش مارگون			
28	شهرستان بافت	شهرستان بافت	شهرستان بافت	7430222325	خانم صالحی	9174280600	بافت - بخش بافت - مرکز جامع خدمات سلامت بافت		
29			شهرستان بافت	7430222742	خانم ایمنی	9010000090	بافت - بخش بافت - مرکز جامع خدمات سلامت بافت		
30			شهرستان روستا	7430213201	خانم محمدپور	9170186782	روستا - بخش روستا - مرکز جامع خدمات سلامت روستا		

شهرستان	3044862210	خاتم موسوی	7430613287	چوسگان	شهر	لنده	31
روستای آوندگان	3000700091	شهرستان لندیزاده	7430633002	آوندگان	روستا		32
روستای لندیزاده	3179006142	شهرستان لندیزاده	7430644702	لنده	شهر		33
شهرستان	3173449267	خاتم موسوی	7430666002	شهرستان	شهرستان		34
شهرستان	3171400962	چوسگان	7430293442	شهرستان	شهرستان		35
شهرستان	3176621370	شهرستان	-	شهرستان	شهرستان		36
شهرستان	3173449262	شهرستان	7430667660	شهرستان	شهرستان	شهرستان	37
شهرستان	3176063267	شهرستان	7430291200	شهرستان	شهرستان		38
شهرستان	3171483700	شهرستان	7430223000	شهرستان	شهرستان		39
شهرستان	3027193113	خاتم موسوی	7430282274	شهرستان	شهرستان		40

ردیف	نام بیمارستان	نام شهر	نام مرکز هاری	پیش شماره و کهن	نام مسئول	تاریخ شماره و کهن	نام مرکز هاری	تاریخ شماره و کهن	نام مرکز هاری
1	گراش	گراش	گراش	7132447003	آقای محمد انصاری	1376826474	مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری
1	گلستان	آزادشهر	مرکز هاری آزادشهر تک	017-20734001	جناب شریقی لوزق	11199091460	مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری
2		روستای کاشیروز	کاشیروز	1732704000	رضا سعیدی	1112723463	مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری
3		گمشان	سرمین شهر	مرکز هاری سرمین شهر	1734471001	علی گلانی قوشچی	1302131627	مرکز هاری	مرکز هاری
4			گمشان تپه	مرکز هاری گمشان تپه	1734462700	ابوالفضل خدایی	1349334942	مرکز هاری	مرکز هاری
5		علی آباد	علی آبادکول	بشلی هاری شهرستان علی آبادکول	1734222542	مسئول امور کولانی	1111703096	مرکز هاری	مرکز هاری
6		گراش	گراش	مرکز بهداشت شهرستان گراش	1732622817	ابوالفضل محمدی	11191741467	مرکز هاری	مرکز هاری
7				مرکز بهداشتی درمانی جانین	1732140115	مسئول امور کولانی	1119673930	مرکز هاری	مرکز هاری
8				دندانپزشکی	دندانپزشکی	1734432700	مسئول کولانی	1119443476	مرکز هاری
9		رامیان	رامیان	رامیان	1732683474	رحمت کتروزی	1340223729	مرکز هاری	مرکز هاری
10			خان بویان	خان بویان	1732662466	حسین مصیری	1112732736	مرکز هاری	مرکز هاری
11	ککله	ککله	بشلی هاری شهرستان ککله	1732443554	شایر فرزانه	1119943502	مرکز هاری	مرکز هاری	
12	کاشکش	کاشکش	مرکز درمان هاری کاشکش	1732633600	علی حلقه	1117689070	مرکز هاری	مرکز هاری	
13	کاشکش	کاشکش	مرکز درمان بین‌المللی هاری شهرستان کاشکش	1732267164	جناب علی حلقه	1011529706	مرکز هاری	مرکز هاری	
14		کاشکش	مرکز درمان بین‌المللی هاری کاشکش	1732271244	مسئول کولانی	1302124149	مرکز هاری	مرکز هاری	
15	کاشکش	کاشکش	مرکز درمان بین‌المللی هاری دانش برون	1732974603	فرزاد صفاری بوز	1112743803	مرکز هاری	مرکز هاری	
16			کاشکش	مرکز درمان بین‌المللی هاری دانش برون	1732979344	محمدکاظم شریانی	1118724887	مرکز هاری	مرکز هاری
17			کاشکش	مرکز درمان بین‌المللی هاری دانش بوشان	1732271479	شمس الدین آوند	1119974811	مرکز هاری	مرکز هاری
18	مراوه تپه	مراوه تپه	مرکز درمان بین‌المللی هاری مراوه تپه	1732432462	علی میرزا	1118622766	مرکز هاری	مرکز هاری	
19	مراوه تپه	کاشکش	کاشکش	1732461400	مسعود سعیدزاده	1112746240	مرکز هاری	مرکز هاری	
20	منوچهر	منوچهر	مرکز درمان بین‌المللی از هاری	1732224272	محمد قزایی	1377743194	مرکز هاری	مرکز هاری	
21	نمرک	بشلی	مرکز هاری بشلی	1734343790	مهندس زینت برنام	1302140398	مرکز هاری	مرکز هاری	
22	ن قلا	ن قلا	بشلی درمان هاری	1734221400	فرهاد پورانی	1377317864	مرکز هاری	مرکز هاری	
23	نورکون	نورکون	بشلی درمان هاری نورکون	017-24231629	آی نور سعیدی	1119966240	مرکز هاری	مرکز هاری	
1	کتاباد	کتاباد	فرمانی بشلی	0137220079	محمد شجاری	1379471917	مرکز هاری	مرکز هاری	
2		بجستان	بجستان	مرکز طبقاتی زانج	0134221686	حسین زوم آرا	1302134210	مرکز هاری	مرکز هاری

1	آستارا	آستارا	مستاد شبکه	013-45826261	شهرام حلی فرد	0112814670	مستاد شیراز، مستاد مستاد نظامی، مستاد شبکه بهداشت و درمان واحد ملایر
2	آستانه اشرفیه	آستانه اشرفیه	مستاد شبکه	013-45123277	مستاد رضا محبی	0113377476	مستاد اشرفیه، آج امام حسین، پرویز و آوا آوا، مستاد بهداشت شیرستان آستانه اشرفیه
3	انگش	انگش	مرکز شماره 1	013-45729689	رضا بهدوی نیکوئی	01124267614	انگش آج امام حسین، آرا سلامت بانک کشاورزی
4	بندر انزلی	بندر انزلی	مرکز امام علی	013-44530700	مستاد علی شخصی	0113334799	بندر انزلی آج سید، بهداشت، سلامت، آرو به زمان، مرکز خدمات جامع سلامت امام علی
5	تالش	تالش	بندرستان تالشی	013-45321601	مژگان گلشن پور	0111842275	بندرستان انزلی، بندرستان تالش
6	تالش	تالش	مرکز جامع سلامت	013-44213223	حامد خالقی	0112042867	تالش، سوری، مرکز شماره پروزی
7	رشت	رشت	بندرستان پورمیرزا	013-55330287	انزلی رشایی	0112999542	رشت بندرستان پورمیرزا
8	رشدانکسر	رشدانکسر	بندرستان شهدا	013-44629143	فریم الهی	0112833627	رشدانکسر، بندرستان
9	رودبار	رودبار	بندرستان قائم	013-21625267	انزلی صفورا	01126271350	رودبار، قائم آباد، خلیجان امام حسین، بندرستان رودبار
10	رودسر	رودسر	مرکز شماره 2	013-42616261	انزلی عرفان پوریا	0112432850	رودسر، انقلاب، بندرستان رودبار

ردیف	باشگاه خونریزی	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	نرخ شماره و کد	نام مسئول	تولید مسئول	آدرس مرکز درمان پوستگیری هاری				
					مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری					
11	گیلان	سنابل	سنابل	مرکز هاری 1	013-41333055	مهندس مختاری	3371662827	سنابل - خیابان شهید بهشتی - مرکز بهداشتی درمانی هاری، 1 شهری				
12		شفت	شفت	مرکز هاری 2	013-54762291	پزشک مختاری	9112352400	شفت - ج. رایحی - مرکز بهداشتی درمانی هاری شماره 2				
13		صومعه سرا	صومعه سرا	ستاد مرکز بهداشت	013-44327815	حسین ملایر	9118822760	صومعه سرا - جاده گسدا - بازار شهید سردار - مرکز بهداشت صومعه سرا				
14		فومن	فومن	مرکز هاری 3	013-54734069	مهندس مختاری	9116114470	فومن - ج. شهدا - اوشانی خیابان هورا - مرکز خدمات جامع سلامت هاری 3				
15		کامیجان	کامیجان	مرکز هاری 4	013-42327903	مهندس مختاری	9112422546	کامیجان - ج. کاشانی - مرکز بهداشتی درمانی هاری				
16		لنگرود	لنگرود	مجمع هاری	013-42548009	نواد ابراهیم زاده	9112423000	لنگرود - ج. کاشانی - مجمع هاری				
17		ماسال	ماسال	مرکز استان سلامت	013-45666100	ژیور بهشتی	9113826714	ماسال - ج. پارس - مرکز سلامت				
1		آرستان	آرستان	آر	واحد درمانی هاری واکور	7152244000	علی صفری	9171811896	آر - شهر هاری - روبروی دانشگاهی - واحد درمانی هاری واکور			
2				مگرویه	مگرویه	7152564000	آقای کریم تاجدار	9017589697	مرکز بهداشتی درمانی مگرویه			
3				چوبره	چوبره	چوبره	7152773500	محمد مختاری	9164949927	مرکز بهداشتی درمانی چوبره		
4				بغلان	بغلان	بغلان	7152582400	زهرا مختاری	9178332006	مرکز بهداشتی درمانی بغلان		
5				بندر	بندر	بندر	7152596199	محمود باقری	9377463242	مرکز بهداشتی درمانی بندر		
6				خلج	خلج	خلج	7152627409	علی مختاری	9394802733	خلج - خیابان شهیدان - مرکز شماره دو دانشگاه بهمنی - روبروی دانشگاه - بصورت دولت		
7				اوز	اوز	اوز	7152512213	شهرام مختاری	9178496077	اوز - دانشگاه هاری - مرکز		
1				آرستان	آرستان	آر	خانم آنتیبا	9943423061	فریادون آرانی	9969946360	آر - خیابان جواد - مرکز جامع سلامت خانم آنتیبا	
2						آرکوبریز	آرکوبریز	مرکز 17 شهریور	9943021077	احمد باژوند	9968412660	آرکوبریز - خیابان ولی - مرکز خدماتی مرکز 17 شهریور
3						شول آباد	شول آباد	شول آباد	9943092060	رحمان آریوند	9968076060	شول آباد - مرکز بهداشتی درمانی شول آباد
4	بزنویه					بزنویه	بزنویه	9943032212	سجاد کریمی	9940749394	بزنویه - مرکز بهداشتی درمانی بزنویه	
5	سلسک					سلسک	واحد پزشکی هاری	9939299112	نگار امیری	9963477034	سلسک - ج. پارس - مرکز جامع سلامت (آر)	
6	بندک	بندک	شهر بندک			9939222119	مصطفی باقری	9963433324	بندک - خیابان امام - مرکز جامع سلامت شهر بندک			
7	روجره	روجره	واحد پزشکی هاری			99402713512	رضا مریدی	9968410013	روجره - خیابان دانشگاه شمالی - مرکز استان چهران (آر) - واحد هاری			
8	خرم آباد	خرم آباد	مرکز استان هاری			9939236804	مهندس امینی	9967178804	خرم آباد - خیابان انقلاب - مرکز استان هاری - مرکز جامع سلامت - روبروی دانشگاه - مرکز هاری			
9	خرم آباد	خرم آباد	خرم آباد			9939133213	شیرین باقری	9324247007	خرم آباد - خیابان شهیدان - مرکز جامع سلامت - روبروی مرکز شهر			
10	زاده	زاده	زاده			9939273000	علی مختاری	9030962881	زاده - خیابان شهیدان - مرکز جامع سلامت - روبروی مرکز			
11	چکنی	چکنی	نور			مرکز استان هاری	9939106000	مریم مختاری	9960753279	نور - ج. پارس - مرکز استان هاری		
12			چم پلک			چم پلک	مرکز جامع سلامت چم پلک	9939103017	هدیه عباسی	9964218300	چم پلک - مرکز جامع سلامت	

13			ویسکان	مرکز جامع سلامت ویسکان	9435103217	فاطمه باقری	9926674377	ویسکان - مرکز جامع سلامت
14			دورود	بیمارستان 7 کهر	9442214259	بهره رخ فرد	9373542229	بیمارستان 7 کهر
15	روستای		واکن چوگان	واکن چوگان	9442663333	محمد باقری	9942296601	سین خدمات جامع سلامت روستایی واکن چوگان
16			چغابیل	چغابیل	9432673264	آرزوب قربانی زاده	9132753365	چغابیل - شیخه بهداشت و درمان شهرستان روستای
17			سپیددشت	مرکز شهید باقر		احمد شاکری	9946767462	سپیددشت - بیمارستان امام خمینی - مرکز شهری روستایی سپیددشت
18	گرمسخت		گرمسخت	بیمارستان	9432633261	حسین شیریان	9946433121	بیمارستان امام خمینی گرمسخت - اورژانس
19			نورآباد	بیمارستان	9432726010	آرزوب گلشنی	9946283212	بیمارستان نورآباد به سمت روستای خنجره
20	ملغان		ملغان	ملغان	9432726010	جواد فرهادی	9947100241	روستای ملغان
21			بیمارستان ملغان	دماغ	9432726010	حمید علی	9946909270	روستای دماغ
1	ملغان	ملغان	مرکز جامع سلامت بنسنگون	1144299264	فاطمه ماری	9113274612	مل - شهریاران طالبی آملی - جنب سروان 25 - شیخه بهداشت و درمان آمل - مرکز درمان پزشکی آملی	

ردیف	نام مرکز هاری	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	پیش شماره و کت	شماره و مرکز هاری	نام مسئول	تاریخ	آدرس مرکز درمان پستانداری هاری
2		بافسر	بافسر	مرکز درمان پستانداری هاری	035230406	035230406	حسین پورحسین	9117138718	بافسر - درمان شیردانی - شبکه بهداشت و درمان بافسر
3		بهبهر	بهبهر	بافسر	0354334300	0354334300	سید علی تقی‌زاده	9112511140	بهبهر - بولر شیری - شبکه بهداشت و درمان شهرستان بهبههر - پست 442-35442
4		بناکین	بناکین	مرکز هاری شماره 1 بهبههر	0354232003	0354232003	مهدی منصورکریا	9112914942	بناکین - خرابان - شبکه بهداشت
5		مویسر	کوهی خزل	مرکز پستانداری و درمان شهرستان شادان	0342941655	0342941655	آقای حسین نژاد	9329474311	مهرآباد کوهی - خزل - به 100 متر افق از سطح دریا - سمت چپ (شرفات همرا)
6		بافسر	چالوس	مرکز بهداشت کوهی خزل	0352221695	0352221695	حقی الله مختاری	9113032365	چالوس - آلودکوه - سلامت - مرکز بهداشت شهرستان چالوس
7		بافسر	رامسر	مرکز هاری شبکه شهرستان	0352345790	0352345790	جلال پوربختیار	9112922272	بافسر - خرابان - شبکه بهداشت - آلودکوه - مرکز سلامت
8		بافسر	بافسر	شماره 2	0352394254	0352394254	علی رفیع زاده	9119294319	بافسر - خرابان - شبکه بهداشت - مرکز بهداشت بافسر
9		سوادکوه	بول سفید	مرکز بهداشت بافسر	0342424853	0342424853	مهندس شامانی	911297277	سوادکوه - بول سفید - شبکه بهداشت و درمان شهرستان سوادکوه
10		سیرجان	کهنکلا	بول سفید	0342350572	0342350572	سید مصدود نوربخش	9112249389	شهرستان سیرجان - شبکه بهداشت - روبروی آموزش و پرورش - آرماتکلا - شبکه روزی
11		مهاباد	سلفدانشهر	دره‌شکله شبکه روزی	0354612000	0354612000	زی‌شاد آقاوایی	9005109473	سلفدانشهر - شبکه بهداشت - روبروی برج عقلم - راه
12		فریدن	فریدن	خدمات جامع سلامت شبکه افراسیاب	0326691000	0326691000	مهندس شاه رضایی	9118604287	فریدن - ویرمهر - شبکه بهداشت و درمان شهرستان فریدن
13		قلم شهر	قلمشهر	پستانداری و درمان هاری شهرستان فریدن	0342270001	0342270001	آقای حسین نژاد	9112235741	قلم شهر - افراسیاب - شبکه بهداشت - قلمشهر
14		گلرستان	گلرستان	شبکه بهداشت	0326320120	0326320120	شاهین		گلرستان - درمان معلم - به سمت دهانه عباس آباد - کوچه شهید لطفی
15		گلرستان	گلرستان	شبکه بهداشت و درمان گلرستان			فرهاد جواهری	911954155	
16		گلرگان	گلرگان	مرکز درمان پستانداری هاری گلرگان	0344024330	0344024330	محمد کانی	9111248200	گلرگان - خرابان - بهاری - روبروی پاسگاه نیروی انتظامی - مرکز خدمات جامع سلامت گلرگان - کت
17		محمودآباد	محمود آباد	گلرگان کت	0344743255	0344743255	احمد پوری نژاد	9112296234	محمود آباد - روبروی بازار روز - مرکز نظام کت
18		سوادکوه	شیرگاه	مرکز نظام کت	42412229	42412229	علی اصغر جلیلی	9113134571	شیرگاه - خرابان - شیردانی - مرکز خدمات جامع سلامت شیرگاه - مرکز هاری شهرستان سوادکوه - شمالی
19		بافسر	سورک	مرکز خدمات جامع سلامت شیرگاه	0326694810	0326694810	مهندس نصرالله زاده	9113245373	سورک - خرابان - مرکز شبکه روزی - شیرگاه
20		کلا	کلا	شهری سورک	0354728890	0354728890	مهندس باقری	911270910	شهرستان کلا - روبروی مجلس شهرستان کلا - مرکز جامع سلامت کلا - واحد هاری شهرستان کلا
21			نور	شادان	0345239503	0345239503	شهاب دیوسالار	9119224785	نور - شبکه بهداشت و درمان شهرستان نور - آقاباقی - دانشکده - هاری
22			بلده	نور	0344613256	0344613256	مهندس نوحیان نژاد	9111274378	بلده - مرکز خدمات جامع سلامت بلده
23		بوشهر	نوشهر	بلده	0325345328	0325345328	محمد شاه حسینی	9113105130	نوشهر - بلوار امام رضا - دانشگاه صنعتی - مرکز خدمات جامع سلامت هادیان نور
1	مراغه	مراغه	مراغه	مرکز درمان پستانداری هاری واری	041-37223000	041-37223000	آقای رسول پورنورا	914427724	مراغه - چهار راه مسلم - خرابان - کاشانی - مرکز خدمات جامع سلامت شماره 1 - واری
2			شادان	شادان	041-37384404	041-37384404	آقای غریبوری	9144213730	مراغه - شهر شادان - مرکز خدمات جامع سلامت شادان
1			اراک	مرکز بهداشت شهرستان اراک	066-25137692	066-25137692	مصطفی جعفری	9164542755	اراک - خرابان - شهر - بلوار وحدت اسلامی - بعد از مسجد الزهرا - جانب شیرداری - واحد دانشکده - نور
2			اراک	شهرستان اراک	066-25222000	066-25222000	فرشته خدایاری	9164493733	اراک - درمان ویرمهر - شهرستان ویرمهر - جانب بکاش - سوختگی - واحد دانشکده - نور

4			مرکز خدمات جامع سلامت باوند ایران	086-25553440	محسن پلازی زاده	شهر باوند ایالت اصفهان جاده دهکدهک باوند سلامت باوند ایران	1166634667
5	اشیجان	اشکریان	مرکز خدمات جامع سلامت شهرد کاشانی	8437204740	جواد احمدی	شهران باوند ایران جامع سلامت شهری و روستایی شهرد کاشانی	1166970693
6	خرمش	خرمش	مرکز استان وکلین نورمش	8434225444	زهرا خورشیدی	خرمش - شهران اصفهان مرکز استان وکلین	11667462501
7	اصفهان	کنکاب	مرکز استان شهر کنکاب	84326121160	محمد حسینی	کنکاب - باوند شهرد جهانشی - مرکز استان شهر کنکاب	1166614572
8	اصفهان	دکلیجان	مرکز بهداشت شهرستان دکلیجان	8442713750	فاطمه زهرا منصوری زاده	دکلیجان - باوند - مرکز بهداشت شهرستان دکلیجان	1166511960
9	شازند	شازند	مرکز خدمات جامع سلامت شماره نری	8438222007	احمد روستا قلعه نوری	شازند - مرکز خدمات جامع سلامت شماره نری - شبکه بهداشت و درمان شازند	11661501379
10	فراوان	فراوان	مرکز بهداشت شهرستان فراوان	33724427	احسان حاکمی	فراوان - باوند شهرد فیهنده - روبروی گلزار شهدای گندام - مرکز بهداشت فراوان	1166013677
11	محلان	محلان	شبکه بهداشت و درمان محلان	843322211	فاطمه هاشمی	محلان - باوند - شبکه بهداشت و درمان شهرستان محلان	1166796604
12	محلان	محلان	شبکه بهداشت و درمان محلان	843242049	زهرا لاسمی	محلان - مرکز استان امام خمینی شهرستان محلان	2011936526
13	اصفهان	کلیجان	مرکز استان امام خمینی شهرستان کلیجان	8432602277	محمد جواد حسینی	کلیجان - شهران امام خمینی - روبروی بانک ملت	1127989473

ردیف	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	شماره و نام	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان بزرگسوزی هاری
1	برمنگان	برمنگان	واحد هاری برمنگان	33428891	حمزه کریمی	9360344501	برمنگان - بیمارستان حضرت ولی عصر برمنگان
2	کاشمر	کاشمر	واحد هاری کاشمر	33234230	موسوی پاک نغانی	9370402981	کاشمر خیابان کارمنشی ستاد مرکز بهداشت شهرستان کاشمر
3	کوهسرخ	ریدوش	واحد هاری ریدوش	33823311	زهرا قرایی	9151192787	شهر ریدوش - مرکز خدمات جامع سلامت ریدوش
4	سرخس	سرخس	واحد هاری سرخس	34257488	سحر آ. کرمپوری	9376289328	سرخس - ستاد مرکز بهداشت شهرستان سرخس
5	راشکوار	راشکوار	واحد هاری راشکوار	36223344	نعمتی فروغی	9381912019	راشکوار - خیابان امام خمینی - ستاد مرکز بهداشت شهرستان راشکوار
6		چنگل	واحد هاری چنگل	36243303	حسن سلیمی	9352301707	شهر چنگل مرکز بهداشتی درمانی چنگل
7	سنگان	سنگان	واحد هاری سنگان	36243303	محمد زنگنه	9352301709	شهر سنگان مرکز بهداشتی درمانی سنگان
8	کلات	کلات	واحد هاری کلات	34723155	علی فروزین	9352340851	شهرستان کلات ستاد مرکز بهداشت شهرستان کلات
9		چنار	واحد هاری چنار	34733303	فرهاد احمدی	9352340879	شهرستان کلات - شهر چنار - مرکز بهداشتی و درمانی
10		زاوین	واحد هاری زاوین	34743414	فرزانه حسینی	9013764300	شهر زاوین - مرکز بهداشتی و درمانی زاوین
11		علی آباد	واحد هاری علی آباد	34733308	رضا عرب زاده	9351031490	شهرستان کلات - روستای علی آباد - مرکز بهداشتی علی آباد
12	خواف	خواف	واحد هاری خواف	34227791	امیر مطوع	9352301150	شهرستان خواف ستاد معاونت بهداشتی
13		قاسم آباد	واحد هاری قاسم آباد	35723431	حمزه عرب	9351194390	شهرستان خواف - مرکز بهداشتی و درمانی قاسم آباد
14		چمن آباد	واحد هاری چمن آباد	34287751	حسین شیری	9352325295	شهرستان خواف - مرکز بهداشتی و درمانی چمن آباد
15	خلیج آباد	خلیج آباد	واحد هاری خلیج آباد	37723312	حسین حسینی	935230981	شهرستان خلیج آباد - بیمارستان خادم الکریم خلیج آباد
16	فریمان	فریمان	واحد هاری فریمان	34623115	غنی فروزینی	9352319629	شهرستان فریمان - ستاد مرکز بهداشت شهرستان فریمان
17	قوچان	قوچان	واحد هاری قوچان	47224688	روزبه شهبازی	9354682802	شهرستان قوچان - ستاد معاونت بهداشتی - جنب بل ترک
18	بستانچه	مراقبه	واحد هاری مراقبه	34223611	محمد مطهری زاد	9020040160	شهرستان بستانچه - مرکز بهداشتی درمانی مراقبه
19		شاهدین	واحد هاری شاهدین	34286103	جهانبیگم پور	9351217614	شهرستان بستانچه مرکز بهداشتی و درمانی شاهدین
20	چناران	چناران	واحد هاری چناران	46128901	نظام خدادادیان	9351001196	شهرستان چناران - ستاد معاونت بهداشتی شهرستان چناران
21	شهرستان کبکبار	کبکبار	واحد هاری کبکبار	46128901	محمد کرمانی	9362860280	شهرستان کبکبار - مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان کبکبار
22	مشهد	مشهد 1	واحد هاری مشهد 1	35017279	علی نومن	9351234259	شهرستان مشهد - طرک وکیل آباد ۲۲۸۹
23		مشهد 2	واحد هاری مشهد 2	33671191	محمد زیدی	9390299249	شهرستان مشهد - چهارراه باقرین باقریان - مرکز بهداشتی درمانی مشهد 2
24		مشهد 3	واحد هاری مشهد 3	3528116	عماد رشیدی	9356676790	شهرستان مشهد - چهارراه بوعلی - مرکز هاری مشهد 3
25		شهر ملک آباد	واحد هاری کبکبار	33523624	مکرم پوریانیت	9351073147	شهرستان مشهد مشهد - مرکز بهداشتی و درمانی ملک آباد
26		شهر باقرین	شهر باقرین	واحد هاری باقرین	4525757	علیرضا اسدی	9352867162

27	مرکز	شهر مرکز	واحد های مرکز	54222604	صحت و بهداشتی	شهرستان مرکز - ستاد مرکز بهداشت شهرستان	915116477
28	کلیه	شهر کازرون	واحد های کازرون	519402077	صحت و بهداشت	شهرستان کازرون - ستاد مرکز بهداشت شهرستان	915194044
1	شیراز	شیراز	مرکز درمان و پیشگیری های	051-4324000	خدمات عمومی	شیراز شیرینگی - شیرازان خیابان اول احمد	9120022000
2				051-43073676	فازده محلی	شیراز - جاده چکمه به شیراز جنوب آبی - خرابه ای	91205828004
3				051-43033340	صحت عمومی	شیراز - خیابان جنگ جنوبی - خیابان جنگ 17	91107120000
4				051-43224008	امور اطفال و زنان	شیراز - بلوار امام خمینی - روبروی اداره برق - مرکز خدمات جامع سلامت منطقه	91200218000
1	هرمزگان	بندر لنگه	شهر بندر لنگه	076443216370	خدمات تخصصی	بندر لنگه - بلوار امام خمینی - شبکه بهداشت و درمان شهرستان بندر لنگه	91177624400
2				07643883090	خدمات عمومی	بندر لنگه - بلوار و کورن - باب بندر لنگه - خیابان امیر قاسم - شبکه بهداشت شهرستان بندر لنگه	91179446875
4				07644782003	بهداشت عمومی	بندر لنگه - خیابان امیر قاسم - مرکز خدمات جامع سلامت شهری بندر لنگه	91179426450
5				07643986001	خدمات عمومی	بندر لنگه - خیابان امیر قاسم - مرکز خدمات جامع سلامت روستایی بندر لنگه	91179446000

ردیف	نام بیمارستان	نام شهر	نام مرکز هاری	پیش شماره و کهن	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان پستانکاری هاری
6	جناب	مرغاب	مرغاب	37642284288	حسن میرانی	99171965013	بیمارستان مرغاب - چهارراه وکانت - خیابان 17 شهریور - شبکه بهداشت و درمان شهرستان مرغاب
7	بدر عباس	بدر عباس	بدر عباس	37633340033	مستمن ملکی	99177634054	بدر عباس - طوار جمهوری اسلامی - روبروی بیمارستان شهید خدایی - مرکز بهداشت شهرستان ملکی همدان
8	بدر عباس	ههین	ههین	37633340033	زهرا بزرگ	99176233076	بدر عباس - ههین - مرکز جامع سلامت روستایی ههین
9	بدر عباس	ههین	ههین	37633340033	مهین نواف	99177634054	بدر عباس - ههین - مرکز جامع سلامت روستایی ههین
10	حامی آباد	حامی آباد	مرکز پستانکاری و هاری شهرستان حامی آباد	37633340033	رسول شاهعلی	99171642044	حامی آباد - طوار امیر قزوین - شبکه بهداشت و درمان شهرستان حامی آباد
11	کشمیر	کشمیر	مرکز پستانکاری و هاری شهرستان کشمیر	37633340033	علیرضا لاریجانی	99177634054	کشمیر - طوار شهید باهنر - شبکه بهداشت و درمان شهرستان کشمیر و هاری شهرستان کشمیر
12	کوش	کوش	مرکز خدمات جامع سلامت کوش	37644431404	ایرانم مرادی	99119446051	کوش - طوار خاتم النبیین - خیابان اقبال - جنب بیژن سلی - مرکز خدمات جامع سلامت بو هلی کوش
13	پارسان	پارسان	مرکز بهداشت شهرستان پارسان	37644431404	محمدهادی شافعی	99171244426	پارسان - طوار وازی - شبکه بهداشت و درمان
14	بستک	بستک	مرکز بهداشت شهرستان بستک	37644431404	محمداقین ورمزی	99166338007	بستک - خیابان ولیعصر - مرکز بهداشت شهرستان بستک
15	ابودوسی	ابودوسی	مرکز بهداشت شهرستان ابودوسی	37633340033	صابر دهقانی	99177634054	مرکز بهداشت شهرستان ابودوسی
16	چاسک	چاسک	مرکز پستانکاری و درمان هاری واری	37644431404	رضا مطهری	99131490732	چاسک - خیابان امام خمینی - روبروی پست پستری شرف
18	صبر	بدر خمیر	مرکز پستانکاری و درمان هاری شهرستان صبر	37633340033	مهسا شرفی	99130383713	بدر خمیر - درمان آزادی - مرکز خدمات جامع سلامت بدر خمیر
19	شاکرد	شاکرد	مرکز پستانکاری و درمان هاری شاکرد	37644431404	شهاب صادقی	99179761746	شاکرد - شبکه بهداشت و درمان شهرستان شاکرد
20	سیریک	سیریک	مرکز پستانکاری و درمان هاری سیریک	37644431404	عباسعلی معروفی	99179829116	سیریک - شبکه بهداشت و درمان شهرستان سیریک
1	بهار	بهار	مرکز خدمات جامع سلامت شهرستان وریزی	81345032033	عباس زاری	9981344817	بیمارستان بهار شهر بهار - خیابان شهید بهشتی - جنب سه راهی شهیدان شایقیان
2	بوسرکان	کوی سرکان	مرکز درمان پستانکاری هاری کوی سرکان	81-24928405	مشار سهرابی زاد	998089475	کوی سرکان - میدان شهید فرشته - طوار - مرکز بهداشت 7 شهر - مرکز درمان پستانکاری هاری
3	بهبود	بهبود	بیمارستان آیت الله علی مرادیان طوار پستانکاری	8133217284	علی احمدوند	9915702642	بهبود - طوار پستانکاری - درمان جامدیان
4	بختین	فلسطین	مرکز شهری فلسطین (مرکز بهداشت)	8134856074	علی شعری	9920823168	فلسطین - خیابان 30 تری - خیابان معلم - مرکز بهداشت شهرستان - مرکز خدمات جامع سلامت شهری
5	بلاور	بلایر	شهریه	8133243341	رحمت الله یوسفی	9980222088	بلایر - طوار بیمارستان خانی - پشت کهنک - تخصصی امیر
6	بیمبر استگ	کوهرا استگ	شفا	8133243341	عباس محمدالوادی	998079243	کوهرا استگ - مسجد - مرکز بهداشت شهرستان - مرکز درمان پستانکاری هاری
7	زن	زن	بیمارستان رانیعصر	8134224087	محمود طالبی	9967841370	زن - طوار امام رضا - بیمارستان وکیلخان - بند وکیلخان - هاری
8	برگزین	آروده	آروده - مرکزین	8134462302	مصطفی سعیدی	991310109	بیمارستان - شهرستان برگزین - میدان مطهری - شهرک شهید روزی - دانش اموزی - جنب آبی و هر
9	همدان	همدان	مرکز بهداشت شهرستان همدان	8138254652	کاظم مظفری	998198003	همدان - طوار مهدی - شبکه بهداشت مرکز بهداشت شهرستان همدان - بند درمان پستانکاری همدان
1	آروده	آروده	مرکز خدمات جامع سلامت شهر آروده	3322830038	عباس زانزاده	992514203	طوار جمهوری
2	آرودان	آرودان	مرکز خدمات جامع سلامت شهر آرودان	332-33254198	مهین کرمانیان	99157034188	آرودان - شریف آباد - طوار جمهوری - آغ شهید شریعی - مرکز خدمات جامع سلامت شهر آرودان
3	آرودان	آرودان	مرکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی آرودان	332-33282114	محمد بابایی	9918034660	آرودان - شهر طراح - 11 - مرکز خدمات جامع سلامت شهری و روستایی آرودان

4			مرکز خدمات جامع سلامت روستایی هرات	333-33211253	مختص موارد روستایی هرات	3330163634	راخان - روستای هرات - بلوار امام رضا - امام خمینی - میدان احمدی روشن - مرکز خدمات جامع سلامت روستایی هرات
5			مرکز اشکدر	333-32728711	حمزه جعفری	3331267361	شکدر - خرابان امام - کنار شیرداری
6	اشکدر	اشکدر	مرکز صدر آباد	333-32725764	جمال هاشمی	3337774253	شکدر - صدرآباد مستقل - روزبوی بانک صادرات
7			مرکز کالی آباد	333-32740500	انسیه بابایی	3320332512	شکدر - روستای کالی آباد
8	هفت	هفت	مرکز آسپارد تک	33431143	قاسم شهدادی	3336333337	هفت - خیابان 15 ارداه جنب بازارخانه دکتر افشاری
9	هفت	هفت	مرکز خدمات جامع سلامت هویاد	3332473028	مصطفی کلاچ	3337234872	هویاد - خرابان امام خمینی (ره) - میدان شهید آنتهانی کورچه - بازار شهید شهلائی
10	هفت	هفت	اورژانس شهید بهشتی	3336833333	مهدی محمدی	3334338593	هفت - بلوار شهید بهشتی - اورژانس نرسدستان شهید بهشتی
11	هفت	هفت	کلینیک تخصصی کور	3333454603	مهدی سلطان خیزن	3333544353	هفت - کور - میدان امام علی - مرکز خدمات روزی کلینیک تخصصی کور
12	هفت	هفت	بیج و کلینیک	3333472301	سیدامین فتوحی	3337243128	هفت - کاروبات - جنب پاسگاه - مرکز خدمات روزی کلینیک تخصصی کاروبات
13	هاتم	هرات	مهدیه هرات	333-32573143	محمود افشاری	3333577333	هرات - ابتدای خرابان امیر - مرکز خدمات جامع سلامت مهدیه هرات

لیست نهاده توسط - جناب پورمظفری کارشناس مسئول بیماری های و حیوان کزیبگی وزارت بهداشت با همکاری کارشناسان محترم زوتوز دانشگاهای علوم پزشکی کشور سال ۱۴۰۱

ردیف	استاد محترم	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	ش شماره و تلفن	نام مسئول	موبایل مسئول	آدرس مرکز درمان پزشکی هاری
ردیف هاری	نام شهرستان	نام شهر	نام مرکز هاری	نام مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری	مرکز هاری
14	تاتم	چابک	چابک	چابک	001-32563444	مجید خدیری	0107553516	خانم - بخش چابک
15		مرومت	مرومت	دفتر علوم مروستی	001-32582500	غلامرضا غولمحمد	0132502417	مرومت بلوار کشاورز مرکز دفتر علوم مروستی
16		مرومت	ترکان هرایرجان	ترکان	001-32586456	مصوبی زبانی	0134513081	مرومت روستای ترکان هرایرجان - مرکز خدمات جامع سلامت
17		خرخنگان	خرخنگان	خرخنگان	001-32588431	اسماعیل رشادتی	0135161895	مرومت روستای خرخنگان - مرکز خدمات جامع سلامت
18	مهریز	مهریز	مهریز	مرکز خدمات جامع سلامت شهرک بهشتی	032529160	رضا جبار گلشنی مرندوار	0968723080	مهریز - بغدادآباد - میدان لاسطه - مرکز خدمات جامع سلامت شهرک بهشتی
19	مرید	مرید	مرید	بیمارستان امام جعفر صادق (ع)	0533281178	هادی سعیدی پناه	0133581230	مرید - بلوار مسیح - بیمارستان امام جعفر صادق (ع)
20	مرید	نوشن	نوشن	مرکز خدمات جامع سلامت نوشن	0532313800	جواد جعفری نوشن	0139547665	مرید - نوشن - مرکز خدمات جامع سلامت نوشن
21	میرد	میرد	میرد	مرکز نیکوپور	05356222777	آقای مجید سلیمی	0137740087	میرد - خیابان نظری مرکز خدمات جامع سلامت نیکوپور
22	میرد	میرد	میرد	مرکز طالقانی زارج	0535527811	آقای عباسعلی تقلبی	09138064155	میرد - قوره زارج خیابان مجلسی مرکز خدمات جامع سلامت طالقانی زارج

1. Rabies. <http://www.cdc.gov/rabies/>
2. Rabies. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs099/en/>
3. Rabies vaccines and immunoglobulins: WHO position April 2018

- .1 American Veterinary Medical Association. AVMA Guidelines for the Euthanasia of Animals. (2013) .
- .2 American Veterinary Medical Association. AVMA Guidelines on Euthanasia (2007)
- .3 OIE, Terrestrial Animal Health Code, Stray dog population control, chapter7. 7 (2010) .
- .4 The Humane Society of the United States. euthanasia reference manual. (2013) .
Second edition.
- .5 Tasker, L. Methods for the euthanasia of dogs and cats. Editor: World society for the protection of animals.
- .6 Sharp,T , Saunders,G. Methods of euthanasia. (2004) . Department Of Primary Industries.
- .7 EAZA. Euthanasia statement (2011) .

۳- توصیه و تاییدیه کمیته کشوری پیشگیری از حیوان گزیدگی و هاری